

muusika

Nr 6
juuni 2004
Hind 25.90

**Uus eesti
muusika**

**21. sajandi
isamaaline
laul**

**Jaak
Sooääre
kultuuri-
sulamid**

**SVEN
GRÜNBERG**

VILJANDI PÄRIMUSMUSIKA FESTIVAL

22.-25. juuli 2004

WWW.FOLK.EE

Virre, Oort, Saba&Sarved, Untsakad, Liinats' uraq, Zorbas, Lõõtsakuningad, Tuulelõõtsutajad, Akkab Tulema, Vara, Triskele, Saunamees, Cätlin Jaago ja Piret Päär, Kärt Johanson ja Robert Jürjendal, Torupillikoor, ETNO-laagri noored, Minu Isa Oli Ausus Ise, Zlatõje Gorõ (Eesti/Vene), Sille Ilves ja Martin Leamon (Eesti-Wales), Tulli Lum, Anneli Kont-Rahtola, Ene Salumäe ja Celia Rose, Cätlin Jaago, Sandra Sillamaa ja Silver Sepp, Ants Taul

(BuB)(Flandria), Dorsa (Põhja-Iiri), Esta (Iisrael), Troitsa (Valgevene), JPP (Soome), Llonxana (Astuuria), Malbrook (Saksa), Neocekávaný dýchánek (Tšehhi), Visi Veji (Läti) jpt.

Kirsi- ja Kaevumäel, Rohelisel Laval ja Kultrahoovis, Aura Telgis, Suures Toas, Ugalas, Jaani kirikus ning Viljandi maakonna esinemispaikades.

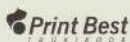
TERE TULEMAST JUULI LÕPUS VILJANDISSE!

Aastatoetaja:

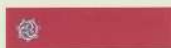
EESTI ÜHISPANK
SEB Grupp

Meediatoetajad:

Eesti Päevaleht

MTÜ Audiovisuaalne Meedia

Viljandi
Maavalitsus

Tšehhi Vabariigi
Suursaatkond

15.mai-15.juuni **450** kr

Eesti Ühispanga
ISIC-kaardiga

380 kr

(Sooduspasside
arv on piiratud)

Festivali kodulehelt võimalik tellida
PEREPASS - soodustatud passiostu
võimalus 13-18 a. lastega peredele

16.juuni-22.juuli festivali pass **600** kr

KAVA

SOOLO

2 Erkki Luuk. Sven Grünbergi suur eemaldumine

AARIA

9 Sofia Joons. Muusikadoktor vastu tahtmist. Nicolase lugu

BAGATELLID

10 Mailis Pöld. Uudiseid maailmast

IMPRESSIOONID

16 Brigitta Davidjants. Eesti Muusika Päevade igakevadised uudisrännakud
20 Kristel Pappel. Mis on kuulda vastaskaldal. Jüri Reinvere radiofoonilise ooperi ettekandest
21 Eesti Muusika Päevad veerandsada aastat tagasi. Katkendeid Leo Normeti päevikust
22 Joosep Sang. Suur on ilus – orkestrid "Jazzkaarel"
23 Urmo Kohv. "Jazzkaar" kinkis kirkastust ja keskpära
24 Kristina Körver. Kuu-Pierrot ja tema trio. Marc Ducret Trio "Jazzkaarel"
25 Jaak Ojakäär. Kolm meest laval, saksofonist rääkimata. Saarsalu-Tafenu-Veski Estonia kontserdisaalis
26 Ia Rimmel. Jaakko Ryhänen taastab laulu hiilgust

JUBILATE

27 Harry Olt 75

UVERTÜÜR

28 Berk Vaher. Elu ennast! – Jaak Sooääre kultuurisulamid

VICTORIA

31 Kaie Tanner. Armastan sind, Eestimaa. Isamaaliste laulude võistlusest
33 Artur Vahter. Pilguheit eesti isamaalise koorilaulu ajalukku

RUBATO

34 Mailis Pöld. Modernismimeister Morton Feldman

STUDIUM

36 Mai Leemet. Muusikahariduse probleemid Viljandi vaatevinklist. Intervjuu Tonio Tamraga

HOMMAGE

38 Alo Põldmäe. Elu koos viiuliga. Evi Liivak 80

LIBER

39 Aet Mikli. Ühest modernsest instrumendiõpikust

LACRIMOSA

40 Krista Sildoja. Õpetajale mõeldes: Vaike Sarv

POP&ROCK

42 Margus Kiis. Eesti pop/rock kevadrööm

BAGATELLID

44 Uudiseid Eestist

MELOMAAN

46 Heliplaatide tutvustus

COLLAGE

49 Valik juunikuu muusikasündmusi

Intro 6/2004

Eesti Muusika Päevadel kuulis palju verivärsket muusikat. Seoses uue muusikaga kummitab mind sageli Nikolaus Harnoncourt'i öeldu. Ta väidab, et viimasel kahel sajandil on muusika tähendus muutunud. Vanasti oli ta elav keel, mida oli vaja pidevalt uuesti luua. Ei tahetud üha kuulda vaid lemmiklugusid, vastupidi – januneti ja hinnati uut. Nüüd on hinnas ilus muusika ja mida tuttavam, seda parem.

Siin peitubki arvatavasti lõhe uue muusika ning kaunis-tavat ja lõbustavat muusikat ootava kuulajaskonna vahel. Närvilises elus ei taha me, et miski meid häirib ja pingutama sunnib. Kuid kui muusika peegeldab elu, siis ümbritsevat maailma kogedes ei saa see kuidagi ainult ilus olla. Ilu mõiste on teisenenud, ammugi väljunud Milose Venuse klassikalistest proportsioonidest ning Chopini nokturnide armsusest. Ilu on võib-olla hoopis ausus ja kompromissitus enese suhtes.

Ia Rimmel

muusika

Peatoimetaja **Ia Rimmel** ia@ema.edu.ee
Toimetaja **Kristina Körver** kristina@ema.edu.ee
Toimetaja **Mirjam Tally** mirjam@ema.edu.ee
Turundusjuht **Herje Tamm** herje@ema.edu.ee
Kujundaja **Tõnu Kaalep** tonu@ekspress.ee
Keeletoimetaja **Kulla Sisask**
Raamatupidaja **Tambet Kuresoo**

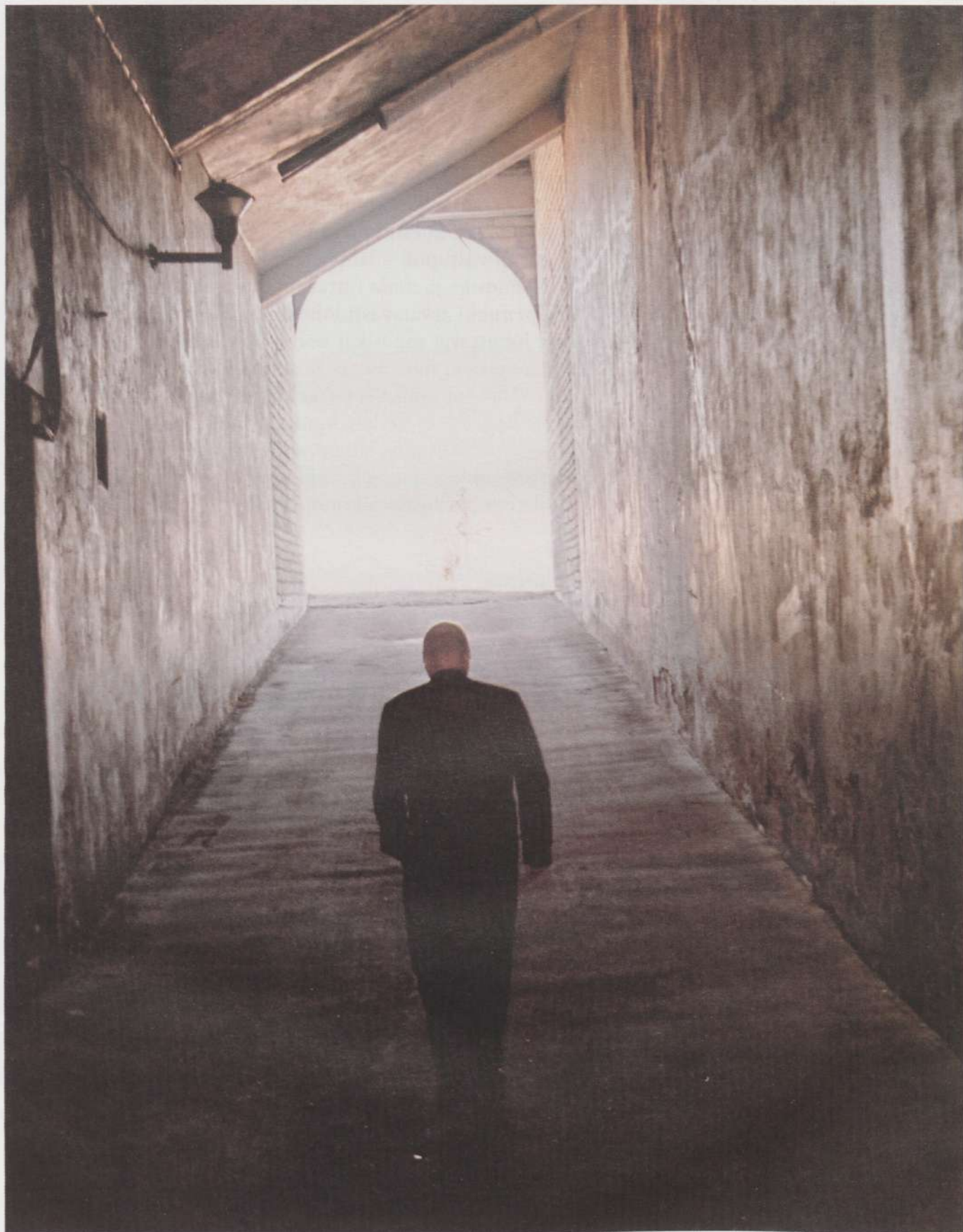
Rahastaja EV Kultuuriministeerium
Ajakirja ilmumist toetab Eesti Kultuurkapital
Väljaandja Eesti Muusikanõukogu Suur-Karja 23, 10148 Tallinn
Toimetuse kolleegium: Eesti Muusikanõukogu juhatus

Toimetuse aadress: Rävälä pst 16, 10143 Tallinn, II korrus, B 214
Toimetuse telefon (0) 6675 788
Kodulehekülg: **muusika.kul.ee**
Reprodoteeritud **KO Repro**
Trükkikoda **Printon**
ISSN 1406-9466
© Eesti Muusikanõukogu

Tellimine OÜ Kirilind
tel (0) 640 85 97, (0) 640 85 99
faks (0) 640 85 98
e-post: **kirilind@estpak.ee**
kodulehekülg: **www.kirilind.ee**
Tellimisindeks **00679**
Otsekorraldus **21** krooni number
3 numbrit **63** krooni
6 numbrit **126** krooni
Aastatellimus (11 numbrit) **230** krooni.
Välismaale tellimisel lisandub postikulu.

SVEN GRÜNBERG
FOTO MARK RAIDPERE

Sven Grünbergi suur eemaldumine

ERKKI LUUK

Kui peaksin nimetama kaks mind eesti kultuuris kõige rohkem häirivat asja, oleksid need keskpärasuse apologetika ja sellest tulenev konnatiigiperspektiiv. Inimlikult on mõistetav, et iga vähegi esileküündivam indiviid soovib end võrrelda ikka vaid keskpärasest, mis näitab teda paremas valguses ja tõstab enesehinnangut, kuid kunstile ja kultuurile tervikuna on sellise praktika mõju hukatuslik. Seni, kui kultuurilised jõu-vahekorrad määrab onupojapoliitika, eelarvamused ja käsi-pe-seb-kätt-meetod, on kultuurilt ennatlik oodata mingit kunstilist kõrgtaset või, veidi tänapäevasemalt väljendudes, mingit arvestatavat jätkusuutlikkust.

Ajuti siiski näib, et asi pole täiesti lootusetu – millegipärast leidub ka loojaid, kes mõnel rohkem või vähem arusaamatul põhjusel suudavad ja viitsivad ujuda vastuvoolu, saades sellega paremal juhul avalikkuse põlguse ja viha, ent ka paljude salajase austuse osaliseks. Sven Grünberg (s 1956) ei kuulu vist siiski mitte niivõrd nende n-ö suurte vastandujate, vaid pigem “suurte eemalolijate” sekka. Oletame midagi, mis vähemalt mulle näib tõenäoline – et ainus vahe staari ja kultusfiguuri vahel seisneb selles, et kui esimene suhtleb oma jüngritega (fännidega) klišeede, siis teine hermeetiliste, vahel isegi kodeeritud sõnumite süsteemis. Sellisel võttes pole Grünberg mitte mingil juhul staar, vaid stiilipubas kultusfiguur. Muusikuna on ta liialt kontekstist väljas, et sinne traditsioon suudaks teda ammendavalt

käsitada, ja sisemiselt liiga vastuoluline – ühtaegu harmoonilise lihtsuse poole pürgiv ja samas varustatud elitaarsuse auraga. Kultuurilised vastandused (kõrge-madal, oma-võõras jne) tema, nagu tegelikult vist iga teisegi “keerulise” kultusfiguuri puhul ei tööta. Grünbergi eemaldumine on mitmetabuline, üksikasjalik ja ammendav: muusikaline (elektron-, filmi-, maailmamuusika), geograafiline (Venemaa, Soome, India, Tiibet), maailmavaateline (budism), kusjuures hulk üksikasju jääb mõistagi veel vaatluse alt välja. Kulunult väljendudes: Sven Grünberg on eesti muusika suur üksiklane. Kaugelt liiga erinev ja eraldi seisev, et selle üldpildi seisukohalt siin kellelegi korda minna, leiab ta endale kuulajaid üle kogu maailma, kes mainivad tema nime kõrvuti Tangerine Dreami, Klaus Schulze, Ash Ra Temple'i jt ambient'i ja progebeeroste omadega. Seejuures on ta hämmastavalt mitmekülgne – olen kuulanud 1996. aastal plaadifirmade Hearts of Space'i ja World Classi välja antud maailmamuusika kogumikku “World Voices 1”, kus Grünberg esindab (“Milarepalt” pärineva looga “Erakla”) koos tuva kurgulauljatega maailma vokaaliparemikku. Neile, kes tunnevad Grünbergi vaid ta heliloomingu põhjal, mõjub see seik võib-olla absurdina – nii, nagu on ilmselt paljude meelest absurd ka see, et Eestit n-ö esindab sel plaadil üks nii läbi ja lõhki “orientaalne” pala. Kuid kõigest sellest edaspidi ja järgemööda.

Alustame algusest. Kuidas te muusika juurde tulite?

Niikaugele, kui ma mäletan, olen tahtnud saada muusikuks. Võib-olla alles viimasel ajal on mul tekkinud kahtlusi, et kas muusika on ikka see, mida ma tegema peaksin.

Mida siis?

Siin peab nüüd mõtlema, kas olla diplomaat või olla päris aus. (*Pikk mõt-tepaus.*)

Miks mitte olla päris aus?

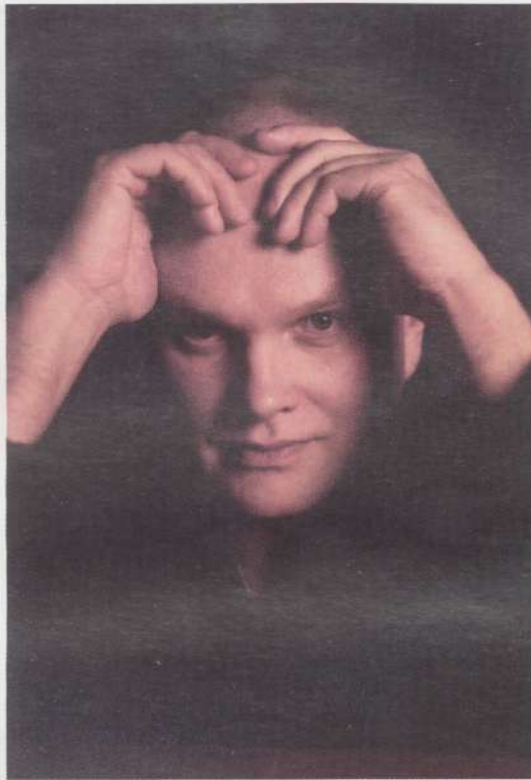
Sest see võib tekitada liiga suurt segadust.

Mis siis, las tekitab. Mida suurem segadus, seda parem.

Mida aeg edasi, seda enam mulle tundub, et kogu kunst on väga tore ja pakub palju, kuid on midagi olulisemat kui kunst. Üha rohkem mõistan, et kunst ja muusika on üks tee osa, üks arengu etapp. Ja võib saabuda aeg, kus sa näed, et see kõik polegi nii väga oluline. Kunsti tegemine on rohkem selline noorte inimeste asi, et kui saad vanemaks ja läbi analüütilise mõtlemise ja kogemuse ka targemaks, siis peaks üha enam süüvima teadvusega seonduvasse problemaatikasse. Ehk lihtsamalt öeldes, tuleks vähemalt püüda mõista, mis toimub meie sees ja ümber, ning üritada saada paremaks inimeseks. Omal ajal vaidlesin ühe meie kultuuriprominendiga, kes arvas, et enese arendamine on igäühe enda asi. Mulle tundub teisiti, sest kogu jama tuleb ju lõppkokkuvõttes ikkagi rumalusest, nõmedusest, mõistmatusest ja siin ei aita ka hea süda. See puudutab ka muusika loomist, sest noori õpetatakse küll muusikat tehniliselt korrektselt kirjutama (mis on muidugi hea), aga üldreeglina ei õpetata, et enne, kui midagi üldse kirjutama hakata, peaks olema ka midagi öelda, et mitte sisutihjalt paberit määrada. Mis minu tegemistesse puutub, siis valin väga, mis vormis öelda. Kas praegu, antud olukorras on muusika kaudu ütlamine minu jaoks kõige mõistlikum – selles ma pisut kahtlen. On olulisemaid asju ajada.

Mis vormis siis?

Üks väga hea süsteem selleks, kuidas mõistjaks ja seeläbi ka paremaks inimeseks saada, on muidugi budism. Kui veel koolitöö juurde tagasi pöörduda, siis õppejõuna töötades olen tihti kogenud, et liiga suur hulk õpilasi ei saa aru mitte ainult sellest, kuidas midagi analüüsida, näiteks mingit filmilõiku, vaid ka sellest, mis analüüs ülepea on. Lõppkokkuvõttes pole niivõrd oluline see, kas saadakse aru, kuidas pilt ja heli on omavahel seotud, vaid see, et õpilane üldse oskaks analüüsida. See on kõige võti.

Kõige olulisem on see, et sul oleks midagi öelda, usub Sven.

FOTO HERKKI-ERICH MERILA

Akadeemilise muusika maailmas on laialt levinud kabuhirm kõige heakõlalise ees; see on minu arvates kurb.

Eelnev jutt muidugi ei tähenda, et ma kunagi enam midagi ei kirjuta. Eks ma ikka kirjutan, mulle on ka huvitavaid pakkumisi tehtud. Nii et toimetamist jagub. Siiski, lisaks heliloojaks olemisele olen ma Budismi Instituudi direktor.

Arvan, et see tuleb paljudele lugejatele täieliku üllatusena.

Tallinnas töötab juba kaks ja pool aastat Budismi Instituut (endise nimega Mahajaana Instituut), kus me püüame muu hulgas anda ka otsest budismialast haridust. Toimuvad ka üritused, kuhu on oodatud kõik huvilised, olenemata vanusest või haridusest. Põhiline lektor on Linnart Mäll. Samas on meil õpetamas käinud ka mitmed kõrged laamad Tiibetist ja mujalt. Budismi Instituudi eesmärk pole sugugi kõik eestlased budistideks teha, vaid eelkõige tahame pakku- da selleteemalist haridust, et areneks mõistmine ja analüüsivõime üldisemalt. Arvan, et vähemalt selles mõttes on budism küll parim inimlooming. (Miks küll peetakse vaid kunstiloomingut loominguks?)

Budism on pigem teadvuse avardamise õpetus, pigem "tuumafüüsika" kui religioon kristlikus tähenduses.

Jabur, et tihti need, kellel on Euroopa kultuuri mõistes tippharidus, ei tea sellest õpetusest mitte midagi. Samas on budism mõjutanud umbes miljardi inimese mõttemaailma ja on vaieldamatult üks olulisemaid vaimseid õpetusi maailmas. Muidugi ei tea ta ka näiteks islamist piisavalt (nüüd teatakse küll natuke rohkem, sest pommid plahvatavad).

Ajalooliselt oli budism eelkõige vaimselt edasijõudnute õpetus, kuid tänapäeval kipub olema nii, et kui tuleb Tiibetist mõni laama, siis viskutakse maha, tossutatakse-kõlistatakse ja eriti ei kuulata seda tarka õpetust. On loomulik, et haritumatele inimestele selline asjade kulg ei istu ja nad lahkuvad sündmuspai- galt.

Nii et budismis te näete oma uut võimalikku väljundit.

Muidugi. Olen selle teemaga seotud lapsest saati, nii et siin pole midagi uut. Küsimus on selles, kuhu oma ressursse kulutada. Oluline on niisuguste asjade peale vähemalt mõelda. Budismi väliste rituaalide järgimine pole minu arvates eriti tähtis, sest ka tarkades raamatutes rõhutatakse, et kõik toimub sõnu enda teadvuses. Oluline on eelkõige analüütiline mõtlemine ja kaastunne, see, et sa sooritaksid rituaali oma südames.

Te alustasite omal ajal progega, umbes 17-aastaselt? Ansambel Mess?

Üks huvitav algus oli ka see, kui me kuna-

Tartu muusikapäevad 1982.

FOTO ARNO SAAR

gi Jaanus Nõgistoga hakkasime bändi tegema. Mäletan, läksime Jaanusega Kadriorgu kontserti kuulama, kus esinesid ansamblid Mikronid ja Ruja. Olime siis mõlemad viisteist ja vaatasime, et oi-oi-oi. Huvitav oli see, et umbes poole aasta pärast kutsuti Jaanus Rujasse mängima ja mind jälle Mikronitesse laulma. Nii et tegelikult oli enne Messi väga palju bände, näiteks ansambel, mis sai hiljem nimeks Ornament. Ornamendina sai ta tõeliselt tuntuks alles siis, kui Gunnar Graps seal mängis; tegelikult oli nii, et mina kutsusin Gunnar Grapsi sinna bändi ja ise lahusin. Nii et mul on olnud erakordselt õnne, juba 16-aastaselt mängisin koos eesti tippmuusikutega nagu Põldroo, Graps, Ilmar Soots jt. Põhjus, miks Ornamendist ei kasvanud näiteks ansambel Mess välja, oli lihtne: mina olin kuusteist, teised palju vanemad, väga tuntud ja kõvad tegijad. Oli selge, et vaevalt nemad nüüd ainult minu loomingu mängima hakkavad. Nii et selleks oli vaja saada kokku teist tüüpi bänd. 2004. aasta jaanuaris sai Messi kokkukutsumisest kolmkümmend aastat. See oli tollal ka väga pretseedenditu, et me tegime enne esimest kontserti poolteist aastat proovi. Messis juurutasime puudumiste koha pealt suhteliselt rangeid meetmeid, kuna oli selge, et sellist muusikat niisama kuidagi ei tee. Mess oli ju esimene progebänd kogu Nõukogude Liidus. Muide, hyper.records annab peagi välja luksuslikus köites Messi plaadid, kus on ka 1975. aastal filmitud n-õ video palast “Valged hommikud”. Leidsin Eesti Raadio fo-

noteegist veel huvitavaid kontserdivõtteid, mida ma polnud ise kunagi kuulnud. Näiteks on olemas lindistus 1976. aastal TPIs toimunud Messi viimaselt kontserdilt. See on üks tore tagasivaade, kuigi ajuti tundub, et minevikuga on juba liiga palju tegeldud, võiks tegelda ka tulevikuga.

Kui rääkida muudest töödest, siis aitasin Riho Sibula plaati (“Jahe sinine”) teha, välja on tulemas väga huvitav Linnamuusikute plaat, mille produtsent ma olin. Seal sai ka natuke seadeid muudetud, vanamuusika salvestuse traditsioone eiratud – väga ilusad vanad kristlikud laulud.

Miks omal ajal just proge?

Proge oli tollal õhus. Tagantjärele mõeldes on väga kummaline, et nii komplitseeritud muusika oli siis *mainstream*. Ansamblid nagu Yes, King Crimson, Genesis, Focus, Emerson Lake And Palmer (“Tarkus” ja “Trilogy”) jt. Kivinenud arusaama järgi on klassikaline muusika alati vaimselt midagi väga kõrget, kuid võib küll julgelt öelda, et paljud Haydni tilulilu-sümfooniad on tunduvalt rohkem vikerviisid kui paljud King Crimsoni, Yesi, Focusi või mõne muu tolle aja progebändi muusika.

Kas te ise ka kuulate praegu mingit muusikat? Millist?

Aeg-ajalt ikka kuulan, kuigi rohkem toimetuste taustaks, sõltuvalt meeleolust. Mida vanemaks saan, seda laiemaks on läinud

muusikaskaala. Vahel kuul-
lan “vagurat” jazzi, siis jäl-
le mingeid “hõljumisi”, va-
namuusikat, ida või mõne
muu kultuuri traditsiooni-
list muusikat. Päris huvit-
avad on mõned Stephen
Micuse plaadid (näiteks
“To the Evening Child”),
Linnamuusikute uus plaat;
väga meeldis Riho Sibula
plaat. Arvan, et Riho on
meil täiesti Pärdi andekuse-
ga mees. Jällegi, tüüparva-
mus on, et kõik, kes teevad
n-ö tõsist muusikat, on mi-
dagi kohutavalt kõrget. Ja
kõik, kes teevad jatsu või
muud sellist, on midagi ala-
mat. Mina nii ei arva.

Mäletan, kuidas mu ka-
dunud isa ütles (noorena
sai kuulatud kõvasti proget,
detsibelle oli palju): küll
sa näed, jääd vanemaks,
hakkad vaiksemat muusi-
kat kuulama ja eelistama.
Täpselt nii on läinudki.
Üldiselt, neurootilisemat,
närvilisemat muusikat ma
ei kuula. Kuigi on ka eran-
deid, näiteks Robert Frippi
ettevõtmised, mis võivad
teinekord ka hirmsat mürt-
su sisaldada.

**Kuidas suhtute vaimustus-
se, mis eesti nüüdisaeg-
se elektroonilise muusika
leeris valitseb teie loomin-
gu vastu, kõigisse neisse
remiksidesse, koostöös-
videsse jne?**

Selle üle on mul ainult hea meel. Meeleldi toetan ettevõtmisi,
mis seotud püüdega saada paremaks ja targemaks... (Naerab.)
Kunagi pole ma kellelegi “ei” öelnud, kui keegi on minu poole
pöördunud, et tahaks mõnda lugu teha. Ütlen: palun, andke
aga tuld, tehke.

Rääkige ka oma tulevikuplaanidest.

Kõige suurem plaan on seotud orkestriga, võimalik, et ka koori-
ga. Siis arvatavasti üks suurem rahvusvaheline filmiprojekt, mil-
lest osa tehakse Hiinas, Norras ja mitmel pool mujal – see pole
ka veel päris lõpuni otsustatud. Nagu enne rääkis, tuleb Messi
kogumik, kus on igasugust materjali, mida ei ole varem avalda-
tud. Ja tahaks valmis saada CD animafilmide muusikaga, kus on
peal “Naksitrallid” ja “Lepatriinude jõulud”. Aga kõige suurem
ettevõtmine on see orkestriga lugu.

Minu meelest on akadeemilisemas žanris orkestrit viimasel
ajal liiga palju kasutatud müra tegemiseks. Orkestriga saaks ka

Hiina taoistlikus kloostri-
FOTO ERAKOGUST

märksa inimsõbralikumaid
helikeskkondi luua, mit-
te väljendada meeltesega-
dust. Prooviks rohkem mee-
le kontsentratsiooni muusi-
kasse tuua. Ja miks mitte ka
heakõlalisust.

Tegelikult kehtib aka-
deemilise muusika poolel
üks kummaline kokkulepe:
kõik heakõlaline arvatakse
kohe odavaks ja kommert-
siks. Kunagi tuli Mirjam
Tally minu juurde ja ütles,
et tahaks natukene minu
juures õppida. Kuulasin ta
lugusid ja mulle tundus, et
temal võiks olla suuri eel-
dusi teha ka päris huvitavat
tonaalset muusikat. Ma siis
küsisin, et miks sa ei tee?
Ja ta ütles, et oi, terve kon-
servatooriumi ajal on mind
õpetatud sellest eemaldu-
ma... Tähendab, akadeemi-
lise muusika maailmas on
mingi kabuhirm kõige hea-
kõlalise ees; see on minu
arvates õudselts kurb. Ja eks
Pärt läks omal ajal ka aka-
deemiliste ringkondadega
vastuollu, kui ta julges välja
pakkuda mittedissoneeru-
vaid kõlakooslusi.

**Kui ma esitaksin hästi ran-
ge piirangu ja paluksin teil
nimetada kolm lemmik-
teost kogu oma senisest
loomingust, siis millised
need oleksid?**

See on väga keeruline. Ma
olen teinud muusika umbes sajale filmile. Näiteks “Lepatriinude
jõulud”, “Wikmani poisid”, “Naksitrallid”, “In the Realm of the
Lotus”, ja miks ka mitte “Hukunud Alpinisti hotell”. Võib-ol-
la kõige olulisem teos on minu jaoks siiani “Milarepa laulud”.
Milarepa oli tiibeti pühak ja joog, kes õpetas lauldes (eluaas-
tad 1040–1123). “Milarepa” plaadil väljenduvad muusikaliselt
kõige selgemini ka paljud mõtted, mida ma selle pika jutu pea-
le siin olen öelnud. Lihtsus, mõte. Kaua aega kahtlesin, kas üld-
se tohib võtta selliseid tekste – pühaku tekstid ikkagi – ja haka-
ta neile muusikat looma. Aga selle kaalus lõpuks üles see, et kui
on austus, aga ei tee, siis see ju ei jõua inimesteni. Ent seegi ei
ole hea, sest Milarepa arvatavasti tahtis ka, et võimalikult paljud
sellest osa saaksid. Muidugi ma ei arva, et Milarepa laulude sõ-
num oleks väga ebaharilik – eks need ole ikka needsamad liht-
sad tõed, millest ka Jeesus on rääkinud.

**See on tegelikult ka minu lemmikplaat neist, mida mul teie loo-
mingust kuulata on õnnestunud, teine oleks vist “Hukunud**

Alpinisti hotell". Eriti vapustas mind "Milarepa" puhul see, et te olete nii hea laulja – tahk, mida ma teie loominguist siis veel ei tundnud. Samas on teie muusikaline karjäär aja jooksul laulmisest kogu aeg eemale kulgenud. Kus siin see loogika on?

See on huvitav teema. Olen kogenud, et on üks seltskond, kes tahab, et ma laulaksin, ja teine, kes ei pea mind üldse lauljaks, vaid hoopis pianistiksi või oreli-mängijaks. Ilmselt on siin taga see, et ma pole üldse artistitüüp. Eks

minus ole muidugi miinuseid väga palju, aga edevust ei ole mul piisavalt. Mind ei tõmba üldse lavale. Mitte, et ma nii hirmsasti häbenenksin, aga mind ei tõmba see, et publik plaksutab ja siis ma olen hirmus vägev nende ees. Erandiks on olnud esinemised Leigol, kus looduse keskel musitseerimine annab tõesti midagi. Kuid üldiselt olen pigem omaette nokitseja, stuudiomuusik. Tunnen seetõttu õrna hingesugulust Glenn Gouldiga, kes ju teatavasti loobus publiku ees esinemisest ja süüvis stuudiotöösse. Ega ma neid "Milarepa laule" oleks võib-olla ka ise üldse laulnud, aga ma lihtsalt ei tea Eestis kedagi teist, kes neid sedamoodi oleks võinud laulda.

Omal ajal alustasitegi lauljana popbändides.

Eks ole, jah, igasugust nalja tehtud. Mitmes bändis olin tõesti ainult laulja. Tõllal oli selline torudega bänd nagu Olion, kus sai ka ainult laulja oldud. Muidugi on heaks lauljaks väga raske saada ja paljud ei saagi, sest üks asi on viisipidamine, aga järgmine aste laulust terviku loomine.

Olete seda ka õppinud?

Muidugi. Hääle koolitust sain lapsepõlves, sest õppisin Tallinna 22. keskkoolis muusikaklassis, kus oli iga päev Ene Üleoja käe all laulmistund ja lisaks veel koorilaul. Oma muusikalise põhihariduse sain muusikakoolis (hiljem sai see Otsa-nimeliseks) Leo Semleki juhendamisel – inime, kelle nimi pole laiemalt tuntud, kuid äratub muusikaringkondades sügavat aus-

Dalai-laamaga.

FOTO VIIVE ROSENBERG

tust. Tema oli ikka väga rangete õpetaja. Kummaline küll, kuid just tema loengud har-mooniast, elementaarteooriast ja polüfooniast ning huvitavad arutlused muudel teemadel inspireerisid mind üha enam tegelema loominguga. Arvan, et ta oli ja on ehk praegugi parim muusikateoreetiliste ainetega õpetaja Eestis.

Nüüd olete ka ise õpetaja rollis. Millistes kõrgkoolides te olete õpetanud?

Alustasin
Tampere

Rakendusliku Kunsti Kõrgkoolis. Siis tuli töö Helsingis, Turu Kunstiakadeemias, seejärel Tallinna Pedagoogikaülikoolis, Eesti Kunstiakadeemias ja Muusikaakadeemias. Töö õpetajana on tsüklikuline, sest ma pole tahtnud ennast liialt sellega siduda ja mul pole ka mingeid akadeemilise karjääri ambitsioone. Eestis olen õpetanud tõesti vaid missioonitundest.

Ja eriala, mida te põhiliselt õpetate, on...

See on olnud erinevates õppeasutustes erineva nimega, näiteks Tallinna Pedagoogikaülikoolis heli-esthetika. Õpetan režissööridele, muusikutele ja teistele, kuidas muusika, aga ka muu heli, filmi dramaturgiat kas toetab või mitte, tähendab, milline on heli dramaturgiline roll seoses pildiga. See on olnud palju huvitavam kui ainult muusika õpetamine, kuna film on nagu tablet elust enesest, seal on nii palju erinevaid tasandeid, mis lähtuvad dramaturgisest joonisest. See puudutab muidugi ka teatrit, kuid vahe on selles, et filmis võib inimese silm olla, ütleme,

3 x 8 meetrit, ja kogu saal näeb, mis toimub inimese pupillis, teatris aga peab näitleja olema kuuldav ja nähtav ka 27. reas ja kolmandal röödul. Mul on kõvasti vedanud, et olen paaris filmis olnud ka näitleja, õige sõnaga küll "osatäitja", ja tean, mis tunne on seista teisel pool kaamerat.

Niisiis olen õpetajana püüdnud täita seda lünka, mis on filmihariduses. Üldjuhul ei tea filmikriitikud ega režissöörid mitte midagi sellest, mis puudutab muusika dramaturgilist osa filmis. Ja see on tõesti traagiline. Soomes toimub õpetamine tavaliselt

Eks minus ole muidugi miinuseid palju, aga edevust ei ole mul piisavalt. Mind ei tõmba see, et publik plaksutab ja siis ma olen hirmus vägev nende ees.

nädal või kaks pikkade tsüklitena kaheksa tundi päevas, kus me siis analüüsimise, salvestame jne. Olen muu hulgas õpetanud režissööridele, kuidas heliloojale oma soove selgitada ja milliste omadustega võiks üldse olla potentsiaalne helilooja. Probleem on sageli selles, et mõni võib olla väga hea helilooja, kuid ei oska jätta ruumi pildile. Ja mis teeb filmi heli väga keeruliseks, on just selle tajumine, et mingil hetkel on järsku kõige tähtsam muusika, isegi pilt pole nii tähtis, lugu viib edasi ainult muusika. Paned alla teise muusika – see võib filmi täiesti ära lõhkuda. See muusika peab olema esil, see peab kõike kandma, järgmisel hetkel ta taandub, annab ruumi pildile või millelegi muule. Nende proportsioonide ja dramaturgia tajumine tuleb vaid kogemuste ja tööga. Nii et õpetustöö õpetab endalegi uut ja suhtlemine noortega hoiab virge ning erkšana.

Helimaastikud eksootilistel pillidel.

FOTO JAANUS HEINLA

Kas on mingisugune muusikaline kontekst, kuhu te end ise praegusel hetkel sooviksite asetada, millega te end ise seotate?

Kõige olulisem on see, et sul oleks midagi öelda. Sealt edasi: kuidas siis öelda? Öelda tuleb nii lihtsalt, et kõik saaksid aru. Ehk, kui ette kujutada matemaatilist võrrandit, seda tuleb taandada seni, kuni saad väga lihtsa vastuse. Kahjuks on tihti nii, et kuna on õpitud muusikat kirjutama, siis tehakse tühistki ideest suuri ja ulatuslikke teoseid. Kui palju on akadeemilises muusikas seda, et idee on tohutult väike, aga selle ümber konstrueeritakse meeletu "karvapall". Liiga tihti kallatakse oma "ööpotti" kuulajale pähe, võtmata endale vastutust, et kui keegi kuulab sinu taeist, siis tema eluaeg ju kulub. Sa võtad inimeselt tema eluaega. Ehk: mida segasemaks sa selle võrrandi ajad, seda halvem see on, seda häbematum sa kuulajate vastu oled. Mida targem on inimene, seda lihtsamalt ta suudab keerulisi asju väljendada.

Teisalt ründab meid moosine, tohutute mõõtmete ja intensiivsusega pop, rock ja muu muusikatööstus, kus väärt loomingul asemel määrab teadagi vaid raha, kasum ja paljas tagumik.

Nii et igal pool on omad hädad. Seal, kus on inimesed, seal on alati ka probleemid.

Ma arvan, et enamik muusikuid üldse ei mõtle sellistes kategooriates, et "mul on midagi öelda ja ma ütlen seda". Neil on hoopis muud algimpulsid. Nii et te olete selles suhtes võib-olla suur erand. Paljud ei jõua ilmselt isegi selle mõistmiseni, et muusika on millegi väljendamine, kas või eneseväljendus... rääkimata juba küsimusest "mida sul öelda on", ja et sa siis seda ütled. See kipub pigem olema hoopis teistsuguste žanrite pärumaa, mis tegelevad otseselt mõtte ja tähendusega – kirjandus, filosoofia, religioon jne.

See, et mitmed loojad ei mõista oma tegude tagajärge, ei vabasta neid vastutusest, nagu ei vabasta vastutusest ka seaduste mittetundmine.

Millegipärast arvatakse, et kunstnikud võivad olla (ja liiga tihti ongi) süüdimatud ja teha, mis pähe tuleb. Arvan täpselt vastupidi. Kuna mõjutatakse suuremat või väiksemat hulka inimesi, on ka vastutus suur. Ja et tegu on enese-

väljendusega, siis tuleb tõsiselt enne mõelda, mida väljendada. Arvan, et peab vähemalt üritama saada paremaks ja targemaks. Sellest võibki saada sisuka väljenduse allikas ning seda mitte meeltesegadusest või saamahimust.

Enesearendamine?

Jah, muidugi. Püüe näha asju avaramalt, mõista maailma. Ja see avaldub selles, mida sa teed. Paratamatult on igas teoses ka inimese kogu olemus. See, kuhu ollakse oma teel jõudnud.

Arvan, et inimene ei saa kunagi olla vaba. Miks? Sellepärast, et rumal inimene kahjustab teisi, aga mitte kellelgi ei ole õigust seda teha. Järelikult inimene ei ole vaba, ta peab ennast tahtmatult arendama, et teisi mitte kahjustada. Enesearendamine ja mittekahjustamine on omavahel seotud – mida rohkem sa mõistad, seda vähem kahjustad teisi. Ja see pikk jutt kokku ongi minu kredo. See on see aluspõhi, millelt ma teen muusikat. Lõpetuseks tahaksin öelda, et kui mõelda sellele, mis maailmas halba, ei tule sellel lõppu. Lõppu ei tule ka sellel, mis hea. Seepärast keskendugem viimasele ja olgem mõnusad! Parimat meile kõigile.

Muusikadoktor vastu tahtmist. Nicolase lugu

SOFIA JOONS

Tihti väidavad muusikud, et muusikalisi elamusi pole võimalik sõnastada. Sest pole mõtet. Miks üldse sellega tegelda, end raisata?

Istusin aprilli lõpul Nicolas Magrieli korteris Põhja-Londoni linnaosas

Hampsteadis. Aasta varem ühel etnomusikoloogia konverentsil Walesis tuttavaks saades ütles Nicolas, et peaksin külla tulema, kui Londonisse satun. Nüüd sai siis käidud, põhjuseks UK välisministeeriumi lahtiste uste päev ja kontserdid. Kesk-Londoni metrooliinid olid remonditööde tõttu suletud ja liikusime muttidena laupäeval imeilusalt õhtul suure kaarega põhja poole.

Nicolas on elanud samas majas juba kakskümmend aastat. Varem oli maja mingil kummalisel kombel riiklik ateljeepind: noored muusikud, kunstnikud ja tudengid said seal elada, tasuta vaid elektri ja vee eest. See oli olnud üsna hipilik kommuun. Nicolase korter on pisike, aga sinna mahub siiski ära stuudio ja pillide meisterdamiseks mõeldud töönrk.

Nicolas on etnomusikoloogiadoktor, kes on uurinud india *sarangi*'t kui pilli ning india muusikatradiitsiooni. Tal on praegu käsil pikaajaline uurimisprojekt. Eesmärk on koguda ja analüüsida kõiki olemasolevaid *sarangi*-muusika lindistusi. Ma esitasin paar küsimust tema töö kohta, mille peale Nicolas vastas ohtes, et ta tegeleb küll muusikaanalüüsiga, aga et see pole küll see, millega ta tahaks tegelda. Ta armastab *sarangi*'t ja *sarangi*-muusikat. Ta õpetab veel *sarangi*'t etnomusikoloogiatudengitele, aga tegelikult tahaks ainult *sarangi*'t mängida, olla muusikas ja kaduda muusikasse.

Nicolas jättis ülikooli pooleli 19-aastaselt. Ta oli kuulnud *sarangi*'t plaadilt ja teadis, et ta lihtsalt peab õppima se-

da mängima. Ta ostis lennukipileti ja sõitis Indiasse, tundmata kohalikku keelt ja kultuuri. Kuidagimoodi sai ta kätte oma esimese *sarangi* ja hakkas harjutama.

Kohalikel õpetajatel polnud tema vastu eriti mingit huvi ja nii oli ta sunnitud olema

iseenda juhendaja. Kui ta tuli tagasi Londonisse, sai ta kusagilt kätte pisut repertuaari ning hakkas mängima india restoranides. Juba üpris osava *sarangi*-mängijana sattus ta uuesti Indiasse ning alles siis sai ta kontakti *sarangi*-õpetajatega.

Paar aastat oli Londoni ainsal *sarangi*-mängijal oma kodulinnas raske tööd saada. Mida teha? 1990ndatel erastati veel Nicolase ateljeepind ja ta elamine muutus kallimaks. Ta otsustas jätkata ülikooliõpinguid ja kirjutas oma doktoritööd *sarangi*-muusikast. Ta n-õ elatab end muusikateadusega ja elab muusikas. Teisisõnu on muusikateadus tema muusika sponsoriks.

Ühesõnaga, tegelemine sekundaarsete muusikaasjadega viib teda sisuliselt muusikast üha kaugemale. See küsimus pani ka mind mõtlema. Pill ei toida peret, seda teadsid juba regilaulikud. On see siis nii, et meil on midagi fanaatiliste muusikute kirjutatud võimalik lugeda vaid tänu sellele, et kõikidele ei jätku muusikaturgu? Magistrikraadi nõudlemine ajab muusikapedagoogid ja muusikud kogetut sõnastama, ühised mured viivad igasuguste liitude ja ajalehtede loomiseni ja lugemisvara kasvab. On see siis tegelikult hea, et pill ainuüksi ei toida? Kas pole veider, et muusikast rääkimine ja kirjutamine toidab paremini kui musitseerimine ise? Ja kujutage ette – kindlasti on nii mõnegi hea muusikateadusliku töö hind mängimata-loomata jäänud muusika...

Nii, saidki tähemärgid täis. Jooks kohvi. Mängiks pilli.

Tiibeti mungad võitsid Grammy * Firenze ja Luigi Dallapiccola * Bachi kadunud käsikiri ilmus välja Jaapanis

Põhja-Indias Dharamshalas, Tiibeti eksiilvalitsuse keskuse lähisel asuva Palpung Sherab Lingi kloostri mungad kuulsid mitmekuulise hilinemisega, et nemad on pärimusmuusika kategoorias võitnud Grammy. Ent see pole veel kõik: kloostri vaimse juhi tenam-laama sõnul polnud neil muusikaauhinnale kandideerimisest aimugi. Võiduka CD "Sacred Tibetan Chant: The Monks of Monastery" olemasolu, kus kaheksa eakat munka esitavad vaimulikke laule ning igahommikusi rituaalseid palveid ja meditatsioone, osutus kloostri rahvale täielikuks üllatuseks. Raske öelda, millal ja kuidas on heliülevõtte teoks saanud. Ent mõtlust harrastava vaimu inimesena ei lase tenam-laama end häirida: inimlikust seisukohast peab ta tunnustust suureks stiimuliks, puhtvaimsest vaatevinklist adub soodsaid tuuli budistliku mõtteviisi üleilmsel levikule.

Esimene klassikapoole esindaja, kes ligi aastapäevad pärast Iraagi sõja "ametlikku" lõppu sõandas Bagdadi minna, on Šveitsi pianist Timon Altwegg. 22. ja 23. aprillil esitas Altwegg Bagdadi ülikoolis Iraagi Rahvusorkestri saatel Mozarti Klaverikontserdi nr 24 c-moll. Altweggis ei pea nägema kartmatut kultuurimisjonäri või ärasetatut pilguga demokraatia eksportijat. Pianist põhjendab oma käiku tagasihoidlikult: "Loodan Iraagi igapäevaelule pisut normaalsemat värvingut anda."

Brescia & Bergamo klaverifestivali raames antava Arturo Benedetti Michelangeli preemia 2004 laureaat on dirigent Lorin Maazel. "Aastatega tunnen ma iseenda vastu järjest vähem huvi ja üha enam läheb mulle korda see, millega tegelen," ütleb vastne laureaat. Tema loomeplaanides on kesksel kohal George Orwelli romaani "1984" aineli-

ne ooper, mis praegustel andmetel esietendub 3. mail 2005. aastal Londonis Covent Gardenis. Nüüdisteatri kohta arvab Maazel, et sageli eksperimenteeritakse vaid eksperimendi pärast. Tendents muuta lava ühemõtteliste päevapoliitiliste vihjete tribüüniks mõjub masinlikult ja välistab muusikasse süvenemise.

Ent tagasi 26. aprillist 12. juunini vältava Brescia & Bergamo klaverifestivali juurde! Festival kannab nimetust "Klaver ja teater" ning põhiliselt kuulleb transkriptsioone, parafrase, fantaasiaid ning ooperi- ja balletimuusikast laenatud teemadega variatsioonitsükleid. "Teatraalse" festivali külalisteks on Marc-André Hamelin, Martha Argerich, Grigori Sokolov, Mihhail Pletnjov, Arkadi Volodos, François-Joël Thiollier, Ilja Kim jt. Brescia & Bergamo festivalil lähtutakse põhimõttest, et küll küllale liiga ei tee, ja kui juba kutsume, siis kõik korraga. Kuna Michelangeli oli ka Busoni-nimelise pianistide konkursi asutajaid, sisustab lõppkontserdi Busoni konkursi II preemia laureaat Maria Stembolskaja.

"Tol ajal pidin taluma mõnitavat olukorda, et mu teoseid kanti ette kas üksainus kord või neid ei kantud üldse ette," kirjutab Luigi Dallapiccola 1960. aastate keskpaiku. Kõnealune periood hõlmab Dallapiccola elus ajavahemikku 1922–1940, Firenzesse saabumise aastast kuni ooperi "Volo di Notte" esiettekandeni. Samasse aega, aastasse 1937, jääb ka üks mälestusväärne mõtteavaldus, millega Dallapiccola tagastas Schönbergile era viisiliselt selle, mille kriitikud olid kollektiivselt röövunud: "Teie leiate," pöördus ta kolleegide poole Firenze konservatooriumis, "et see muusika ei liiguta. Üks hetk, härrased, ma tahaksin teada, millist meelega liigutust siin praegu taga aetakse. Kui meelega liigutust peetakse härdameel-

suse sünonüümiks, siis jah, pole kahtlust, mõni Tosti romanss on liigutanud tunduvalt rohkem südameid kui "Crucifixus" Bachi h-moll Missast..." Nõnda elegant-selt andis siis Dallapiccola oma kolleegidele klaverikateedrist mõista, et muusika ei olegi üksnes "kõhutunne", vaid ka erutav intellektuaalne kogemus. Tõsi salonglikku kultuuridebatti viljelev Firenze, mis Dallapiccolat algul välja ei kannatanud, tunnistas sõltumatu linnakodaniku ajapikku siiski omaks, sellest aga, et nende kahe suhted olid keerulised, ei saa veel tänagi vaikides mööda minna. Firenze ja Dallapiccola suhteid on haaravalt kirjeldanud Leonardo Pinzauti. Kokkuvõtteks leiab Pinzauti, et Dallapiccola tulek Firenzesse aastal 1922 "tähistab linnas uue ajaarvamise algust" – enne ja pärast eraku ilmumist Arno jõe äärde. Võiks arvata, et kui Firenze tunnistas omaks Dallapiccola isiku, siis ehk tunnustas linn ajapikku ka ta loomingut. Aga ei. Dallapiccola saatus on kummaline: kui alguses oli linnal raske temast aru saada, siis hiljem, kui arusaam hakkas tekkima, oli millegipärast kole kiire temast lahti saada, ta ära unustada (õeldu laieneb ka Firenze piiridest väljapoole). Dallapiccola koht ongi "20. sajandi suurte unustatute hulgas". Viimasel ajal on aga järjest tungivamal toonil hakatud rääkima, et ühel heal päeval, kunagi tulevikus, otsitakse paratamatult üles Dallapiccola partituurid, sest need on ühed vähesed, kus tulevikumuusika kõrval peitub kogu unustatud mineviku varamu. Tänavu, helilooja 100. sünniaastapäeval pühendab Firenze auväärseim festival Maggio Musicale Fiorentino Dallapiccolale omaette peatüki: lavastatakse "Il Prigioniero" ja "Volo di Notte". "Il Prigioniero", millest teraselt kõrvaga Itaalia kompartei kuulis välja Stalini-kriitika, arutleb ehtpasolinilikul teemal: "väheste võim ja vägivald palju-

de üle". Antoine de Saint-Exupéry "Õise lennu" ainele "Volo di Notte" on aga mõistatus, mille lahendamine ei anna vastust.

Ent peale Dallapiccola pakub 67. Maggio Musicale Fiorentino muudki: Ensemble Intercontemporain Pierre Boulezi käe all; Wagneri "Nürnbergi meisterlauljad" Zubin Mehta dirigeerimisel (Londoni Kuningliku Ooperi lavastus); viiuldajad Nikolai Znaider, Viktoria Mullova, pianist Arkadi Volodos; Bėjart'i fantaasiad Tokio Balletilt... Saabumas on ka Aleksander Toradze, kes Itaalias äratub tähelepanu klaveriõhtute-kolosside püstitamisega. Kui ta möödunud hooajal mängis Roomas õpilaste abil ära kõik Prokofjevi klaverisonaadid, siis tänava korraldab ta oma jüngritega Rahmaninovi maratoni Firenzes.

La Scala ooperimasina tõrgetest oli Itaalia sügisestel leheveergudel sageli juttu. Avalike vastuolude faas on asendumas konstruktiivsemaga; diplomaatilised läbirääkimised käivad ka maestro Claudio Abbado. Veel on vara ennustada, milal Abbado taas milanolaste ees seisab, kuid eeltööd tehakse usinasti. Teatro degli Arcimbaldi ruumes, orkestri teatretahvilil, ripub kaks südamlikku kirja. Esimese kirja autor on La Scala peadirigent Riccardo Muti ning kirja sisu kõlab umbes nii: *Kallis Claudio, heameelega näeksin, et juhataksid La Scala tulevase hooaja avakontserti.* Seega on sihikul aasta 2005. Edasi kõlab kiri nii: *Rõõmuga anname Su käsutusse teatri, kumas ja kuidas iganes peaksid Sa seda vajama.* Selge pilt, jutt käib prooviaegade ja -saalide klapitamistest. Maestro Muti kirja kõrval ripub Abbado vastus: *Kallis Riccardo, suur oli mu rõõm Su kutset saada; ma tänan Sind. Kahjuks ei võimalda mu praegune tervislik seisukord ülemäära pingelist töörüütmi; pean paljudest projektidest loobuma ja eelistama neid, millega olen end juba sidunud.* Niisiis on vastus hetkel eitav. Äraütlemisest hoolimata püsib usk, et Abbado, kes viimati dirigeeris Milanos 1993. aastal, leiab tagasitee La Scalasse.

Dirigent Lorin Maazeli loomeplaanides on kesksel kohal George Orwelli romaani "1984" ainele ooper.

Luigi Dallapiccola: ka pärast surma pahuksis kodulinna Firenzega.

La Scala ooperimasin tõrgub: ka maestro Claudio Abbado kõhkleb taas milanolaste ette astumast.

FOTOD INTERNETIST

Naasmist raskendab aga paar administratiivsel põhjusel luhtunud katset: 1994 nurjus "Fidelio"; 1998 "Don Giovanni". Siiski tundub aeg olevat mineviku klarrimiseks küps. Niinimetatud varasema-

te projektide all, millest Abbado ei saa loobuda, peab dirigent silmas eeskätt Luzerni festivali; Viini ja Londoni orkestrite hiljutised koostööpakkumised on ta tagasi lükanud.

Tokio Kunitachi Muusikakolledži õppejõu Tadashi Isoyama teatel on välja ilmunud **Johann Sebastian Bach "Pulmakantaadi" BWV 216** käsikiri, mis oli ligi kaheksakümmend aastat kadunud. Teos on loodud Johann Heinrich Wolff ja Susanna Regina Hempeli pulmadeks 1728. aastal. Käsikiri avastati 2001. aastal lahkunud Chieko Hara maise varahulgast. Oletatakse, et ühest kollektioonist teise rännanud autograaf, mille viimane omanik oli Mendelssohnide pere, jõudis Jaapanisse pianist Chieko Hara hispaanlasest abikaasa kultuurikire tulemusena.

Ferenc Liszti vähetuntud teos **Oratoorium "St. Stanislaus"** on James Conloni dirigeerimisel plaadile jõudnud (Telarc). Lõpetamata lugu (õigupoolest puudub keskpaik) põhineb Poola kaitsepühaku St. Stanislause martüüriumi. Lisaks hagiograafia leiab sellest oopusest ka ideoloogilisi seisukohavõtte: maise ja jumaliku võimu autonoomsus, kiriku ja riigi kattumatud sfäärid. Oratooriumi helikeele allikaid otsides satume gregooriuse koraalile, Bütsantsi, põikame slaavi muusikasse.

Palestiina Rahvuskonservatooriumis valitseb pedagoogide nappus: täiendamist vajaksid klaveri-, viiuli- ja pedagoogilise praktika õpetajate read. Nõutakse haridust tõendavat dokumenti, varasemat pedagoogilist kogemust, soovituskirju, inglise keele oskust. Töökoormus on 20 tundi nädalas; õppetöö kestab septembrist juulini. Eeldatakse valmisolekut sõlmida vähemalt kaheaastane leping. Palestiina Rahvuskonservatoorium tegutseb Jeruusalemmas, filiaalid on Petlemmas ja Ramallah's.

Info: Suhail Khoury, tel. 0097226271711, skhoury@ncm.birzeit.edu

Baltica 2004

18.-23. juuni

XVII Rahvusvaheline Folkloorifestival BALTICA 2004
Festival on pühendatud Kristjan Toropi 70. sünniaastapäevale
Festivali patroon on Vabariigi President Arnold Rüütel

PEALINNA PÄEVAD 18.-20. JUUNI

REEDE, 18. JUUNI

12.00 Käsitöölaada avamine Raekoja platsil

LAUPÄEV, 19. JUUNI

12.00-13.00 Festivali avamine Raekoja platsil
13.00-18.00 Kontserdid Raekoja platsil ja Harju tänaval
14.00-17.00 Muinasjututuba Teatri- ja Muusikamuuseumis
19.00-22.30 I PEAKONTSERT Sakala Keskuses*

PÜHAPÄEV, 20. JUUNI

09.30-10.00 Rongkäik Kadriorus. Festivali patrooni vastuvõtt osavõtjatele.
14.00-18.00 Kontserdid Raekoja platsil ja Harju tänaval
15.00-17.00 Lastepidu Mustpeade Majas
19.00-22.30 II PEAKONTSERT Sakala Keskuses*

MAAPÄEVAD 21.-23. JUUNI

HARJUMAAL, IDA-VIRUMAAL, JÕGEVAMAAL, JÄRVAMAAL,
PÕLVAMAAL, PÄRNUMAAL, TARTUMAAL, VIJANDIMAAL, SAARE- JA HIJUMAAL.

ESMASPÄEV, 21. JUUNI

16.00 Kontsert Tartu Vanemuise terrassil
18.00 Rahvalik õhtu Kuressaare sanatooriumis „Saaremaa valss“
18.00 Folklooriõhtu Viljandi Kultuurimajas
19.00 Folklooripidu „Järva karap“ Koeru laululaval
19.00 Folklooriõhtu Pärnu Kuursaal
21.00 Pidu „Helisev suveõõ“ Jõgeva linnas ja vallas

20.00 Kontsert ja simman Puhja pargis Tartumaal
21.00 Jaaniõhtu Põltsamaa lauluväljakul
21.00 Jaaniõhtu Kaarma maalinnal Saaremaal

KOLMAPÄEV, 23. JUUNI

13.00 Folklooripidu „Kirde killad“ Mäetaguse mõisas Ida-Virumaal
13.00 Folkloorikontsert Pärnu Lastepargis
18.00 Jaaniõhtu Vana-Veskil Järvamaal
18.00 Simman Vanaõue puhkebaasis Viljandimaal
18.00 Folklooripidu Võõpsu pritsikuuri platsil Põlvamaal
19.00 Jaaniõhtu Rannu pargis Tartumaal
20.00 Jaaniõhtu Kärdla sadamas Hiiumaal
20.00 Folklooripidu „Vaiga jaskar“ Kassimurme mägedes Jõgevamaal
21.00 Jaaniõhtu Lohusalus Harjumaal

TEISIPÄEV, 22. JUUNI

18.00 Harjumaal folklooripidu Padise kloostriks
18.00 Folklooripidu „Viljandimaa viirred“ Karksi ordulinnuses
19.00 Folklooripidu Narva Hermanni kindluses
19.00 Festivalikontsert Pärnu teatris Endla
20.00 Folklooripidu „Tulõ, tulõ sa jaanikõnõ“ Seto Talumuuseumi õuel

Peakorraldaja: Eesti Rahvuslik Folkloorinõukogu

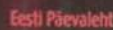
Kaaskorraldajad: Eesti Folkloori Selts, Rahvakalunäri Keskus, Maapäevade korraldusnõukonnad koostöös kohalike omavalitsustega.

Koostööpartnerid: ETV, Vikerraadio, Maaleht, Eesti Päevaleht, AS Uus Sakala, Hotell Dzingel, Hotell G9, Treyer Grupp OÜ, Reisibüroo Connet Group, LC Tallinn Veemus, AS Falc Eesti.

Toetajad: Kultuuriministeerium, Eesti Kultuurkapitali rahvakalunäri sihtkapital, Haasarmängumängu Nõukogu, Kultuurkapitali maakondlikud ekspertgrupid, kohalikud omavalitsused, Tallinna Linnavalitsus.

Info: Eesti Rahvuslik Folkloorinõukogu, www.folk.kul.ee, Vilmä 55, 10147 Tallinn, Tel/fax: 601 5727

* PEAKONTSERTIDE PILETID hinnaga 75 ja 25 krooni saadaval Piletipunkti nurgakohtades ja www.piletipunkt.ee

Suure-Jaani muusikapäevad pole tekkinud tühjale kohale

Suure-Jaani muusikapäevade kunstiline juht Andres Uibo, kas Suure-Jaanil on mingi eriline "koha vaim"?

Koha vaim on võimas. Niisuguse vaimusega kohta ei ole teist Eestis naljalt vastu panna. Suure-Jaaniga on seotud Mart Saar, Artur Kapp, Villem Kapp, Julius Vaks, Tallinna Konservatooriumi esimene trompetiprofessor, Johann Köler, Albert Kivikas. Sõja ajal asus Suure-Jaani lähistel ka Tallinna Konservatoorium. Villem Kapi lõpudiplomile on näiteks kirjutatud: Suure-Jaanis välja antud.

See on ju ka maailma praktika, et festivalid ja üritused saavad alguse seal, kus on midagi olnud. Tühjale kohale ei saa midagi teha. Norras Bergenis on Griegi pidustused, Leipzgis ja Eisenachis Bachiga, Salzburgis Mozartiga seotud festivalid.

Suure-Jaani kontsertidel on põnevust tekitavad pealkirjad. Mis peitub nende nimede taga?

Seal peitub muusikasõnum, mida me ei taha anda väga akadeemilises vormis. Pikk talv on seljataga ja muusika ei peaks olema süngetes värvides eksponeeritud. Aga samas ei ole me kõlavale muusikale mingit hinnaalandust teinud.

"Tütarlaps helesinises kleidis" on Johannes Jürissoni näidend Villem Kapi elust.

Idamaa õhtul esineb Hortus Musicus ida muusika spetsialistidega vanaast vesiveskist ümberehitatud kohviku "Arturi Juures" terrassil.

"Kingitus kuningale" on Bachi "Muusikaline ohver", see on teos, mida ei ole eriti kerge kuulata. Seal on palju erinevaid kaanoneid, paigutame nende mängimiseks esitajad kirikusse laiali ja see hakkab väga põnevalt kõlama.

Suure-Jaanis on veel üks siiani kasutamata kontserdipaik: õigeusu kirik. Seal, oma tõelises keskkonnas, kõlab Orthodox Singersi esituses vana vene kirikumuusika.

Meil on rõõm sellest, et festivalil kuuleb päris mitmeid uudisteoseid: noore looja Jaak Siku teos, René Eespere autoritunnis tema Trio ning kandlemängija Kristi Mühlingu kavas Kristjan Kõrveri uus lugu.

Jaanipäeval on Suure-Jaanis Veljo Tormise autorikontsert. Eestis niisuguseid autorikontserte liiga palju ei ole. Tormis on küll õelnud, et ta enam midagi uut ei kirjuta, aga selleks kontserdiks on ta seadnud oma Jaanilaulud keelpillikvartetile. Maestro Veljo Tormisele kuulub ka au olla tänavuse jaanitule süütaja Suure-Jaanis.

Suure-Jaani kõige iseäralikum kontsert on päikesetõusumuusika Soomaal. Sellega alustades arvasime, et ega sinna kell kolm õösel kuigi palju rahvast tule, aga oli ligi 400 kuulajat. Seda peab ise läbi elama: vaikus, kägude kukkumine, peegeldused järvedes, udu. Kell neli tõuseb päike, siis kõlab Griegi "Hommikumeeleolu". See on nagu ülima astme teatrietendus dekoratsioonidega, mida pole võimalik järele teha.

Festivali kõige kaugem külaline on Bostoni noorteorkester.

See on väga kõrge tasemega orkester, kes on siis turneel Helsingis, Peterburis ja Tallinnas. Meil õnnestus neid veenda jaanipäeval Tallinnas kontserti mitte tegema ja nad esinevad Viljandi Pauluse kirikus.

Vestelnud Ia Remmel

19. juuni

Avakontsert

Esinevad professor Mati Palmi lauluüliõpilased Klaveril Merike Käver

Mälestushetk

Kaastegev segakoor Ilmatar

Orthodox Singers

Kunstiline juht Valeri Petrov

20. juuni

Jumalateenistus-kontsert

"Pilk kandlemaailma"

Esineb Kristi Mühling

Tallinna Muusikakeskkooli Sümfooniaorkester ja solistid

Dirigent Toomas Kapten

Johannes Jürisson. "Tüdruk helesinises kleidis"

Dramatiseering Villem Kapi elust, lavastaja Andres Linnupu
Mängivad Viljandi Kultuurikadeemia tudengid
Marika Mäger ja Romet Koser. Kaastegev Aare Tammesalu (tsello)

21. juuni

Rene Eespere autoritund "Trivium"

Kaastegevad Neeme Punder (flööti), Harry Traksmann (viulil) ja Tiit Peterson (kitarr)

"Idamaa õhtu"

Hortus Musicus

22. juuni

Lõunatund Fred Jüssiga

"Reba ja metsa hääl"

"Itaalia õhtu"

Aare Saal (banton) ja Tiit Kalluste (akordion)

"Õo laulud"

Peep Lassmann (klaver) ja Teele Jõks (metsosopran)

23. juuni

Päikesetõusukontsert Soomaal

"Metsasarvega metsas ja sookolliga soos"
Kammeransambel ja Fred Jüssi

"Kingitus kuningale"

Festivali solistide ansambel

"Kurbus ja lohutus"

Veljo Tormise autorikontsert
Kadri Hunt (vokaal), Urmas Vulp (viulil), Peep Lassmann (klaver),
Tobiase-nimeline keelpillikvartett

Jaaniõhtu

Jaanitule süütab maestro Veljo Tormis

24. juuni

VILJANDI PAULUSE KIRIK

Bostoni Sümfooniaorkester (USA)

Dirigent Federico Cortese

Korraldajad: Suure-Jaani Linnavalitsus ja Eesti Kontsert | Kunstiline juht Andres Uibo

Koostöös: Suure-Jaani Vallaalitsus, Olustvere Vallaalitsus, Viljandimaa Omavalitsuste Liit, Viljandi Maavalitsus, Kultuurikapital, Kultuuriministeerium, Suure-Jaani kirik, kohvik Arturi Juures, Suure-Jaani jahimeja, Helihojate Kappide Muuseum, Rahvusvaheline Artur Kapi Ühing

PRIME
Hinnalt hinnalt

Postimees
KLASSIKA
RADIO

kaubamaja
etv

ROBUST
TIE2

EESTI KONSERT
tel 614 7760 www.concert.ee

Heino Elleri nim. Tartu Muusikakool
võtab vastu õpilasi järgmistele erialadele:

klaver, orel

keelpillid

kitarr

puhk- ja löökpillid

akordion

laul

koorijuhtimine

kompositsioon/muusikateooria

Konsultatsioonid 28. juunil kell 11

Sisseastumiseksamid 29.-30. juunil 2004

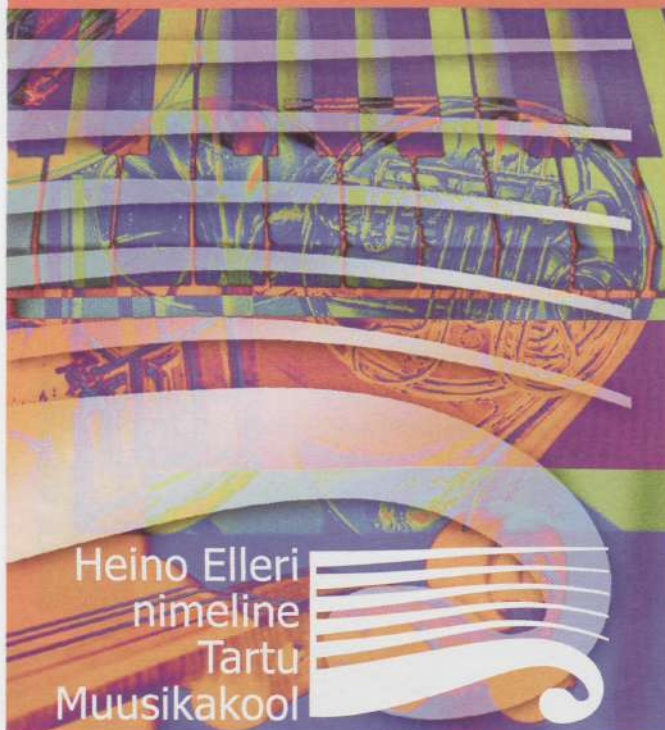
Avalduste vastuvõtt alates 1. juunist

aadress: Lossi 15, 51003 Tartu

telefon: 7 423 705

e-post: kool@tmk.ee

vaata ka: www.tmk.ee

**Tallinna Georg Otsa
nimeline Muusikakool
võtab vastu õpilasi
järgmistele erialadele:**

klaver, klavessiin

keelpillid (viiul, vioola, tšello, kontrabass,

klassikaline kitarr, harf)

puhkpillid (flööt, klarnet, oboe, saksofon, fagott,
metsasarv, trompet, tromboon, tuuba, euphonium)

löökpillid

akordion

kannel

klassikaline laul

koorijuhtimine

muusikateooria

levimusika (puhkpillid,

löökpillid, kitarr, klaver,

akordion, laul)

uus eriala – helindaja

Konsultatsioonid 5., 21. ja 28. juunil kell 12

Dokumentide vastuvõtt 7. – 28. juunil

Sisseastumiseksamid 29. ja 30. juunil

Aadress: Vabaduse väljak 4, 10146 Tallinn

Telefon: 6443626

e-post: info@otsakool.edu.ee

Vaata ka: www.otsakool.edu.ee

Kaks võimalust vaadata maailma lahtiste silmadega

Helena Tulve, juunikuus esitab Eesti Filharmoonia Kammerkoor Britteni ooperi "Koovitaja jõgi" ja esmaettekandena sinu uue ooperi "It Is Getting So Dark". Kust selline "paarisooperite" idee pärineb?

See oli Paul Hillieri idee. Tal oli ammune soov teha Britteni "Koovitaja jõge", mis lähtub no-teatri traditsioonidest ja kus seetõttu laulavad ainult mehed. Minu lugu on tellitud-loodud teatud määral Britteni ooperi vastaspoolusena ning naishältele.

Kas sinu teose lähtepunktiks on samuti midagi jaapanlikku?

Kuna mul oli selle teose loomiseks antud väga kindel kontekst, jõudsin ringiga Sei Shonagoni "Padjaraamat" juurde. Sealt on pärit minu loo tekst. Sei Shonagon oli keisrinna Sadako õukonna-daam 10. sajandi Jaapanis. "Padjaraamat" on tema päevik, teravmeelsete märkmete kogum, mis annab edasi ühelt poolt konkreetseid õukonnaelamusi, teisalt sisaldab üldistavaid ja otsekoheseid mõtteid maailmakorraldusest, nii nagu tema seda tunnetas. Sellest vaatepunktist jäi mulle rohkem silma just universaalsem, aga kindlasti on minu valikus siiski ka mõningaid jaapanlikke hetki.

On sinu teoses oluline osa süžeeleiniil või pigem tundeelamuste, meeleolude vaheldumisel?

Mulle tundub, et peaosaline on siin hoopis aeg, kulg, muutumine ja muutumatus ühe maailma lahtiste silmadega vaatava inimese märkmete kaudu. Kuigi "Padjaraamat" on kirjutatud üle tuhande aasta tagasi, mõjub ta väga aktuaalsena, vähemalt minu jaoks. Nii võiks ka praegu näha ja mõelda. Kogu tekst on hästi ulatuslik, mingis mõttes ehk naiseks olemise kontsentraat. Tegin sellest endale tihendatud valiku, millesse ei jäänud väga konkreetset ajastut ega paika.

Kuidas jaotuvad sinu teoses koor ja solistid?

Idee oli kirjutada kammerkoorile nii, et kõigil oleksid oma soolod ja ansamblid ning kõik laulaksid ka kooriosi. Nii et kõik lauljad kehastuksid siis mingis mõttes selleks üheks ja samaks naiseks, kes päevikut peab. Vastavalt teksti tüübile on lahendatud kooride ja sooloosade vaheldumine. Instrumentariumis kasutan peaaegu sama koosseisu, mis on Britteni "Koovitaja jões": flööt, metsasarv, viola, harf, kontrabass ja löökpillid, ainult orelit ei ole.

Kas sul kujunes siin välja mingi enda jaoks uudne süsteem?

Minu jaoks on teistmoodi juba see, et tegemist on niivõrd vokaalikeskse asjaga. Aeganõudev oli töö tekstiga, see tuli struktureerida, luua meeleolude, emotsionaalsete seisundite süsteem ja motiivistik. Põhiline annabki edasi vokaal, instrumentariumil on rohkem värvi, atmosfääri ja toe osa. Ma püüdsin olla võimalikult selge ja konkreetne, et esiplaanile jääks tekst. Nii sisulises kui kõlalises mõttes lahendas see palju ette ära, ma ei tahtnud asju keeruliseks ajada. Et see teos oleks ühelt poolt lauljatele küll väljakutse (just oma tekstikesksusel), samas siiski mitte üle jõu käiv.

Vestelnud Ia Rimmel

KAMMERKOORID

Helena Tulve
"It's Getting So Dark"
(200+. esiettekanne)
lavastaja Anu Lamp

Benjamin Britten
"Curlew River" (1964)
lavastaja Mart Koldits

Tallinna
Linnateatri
Taevalava

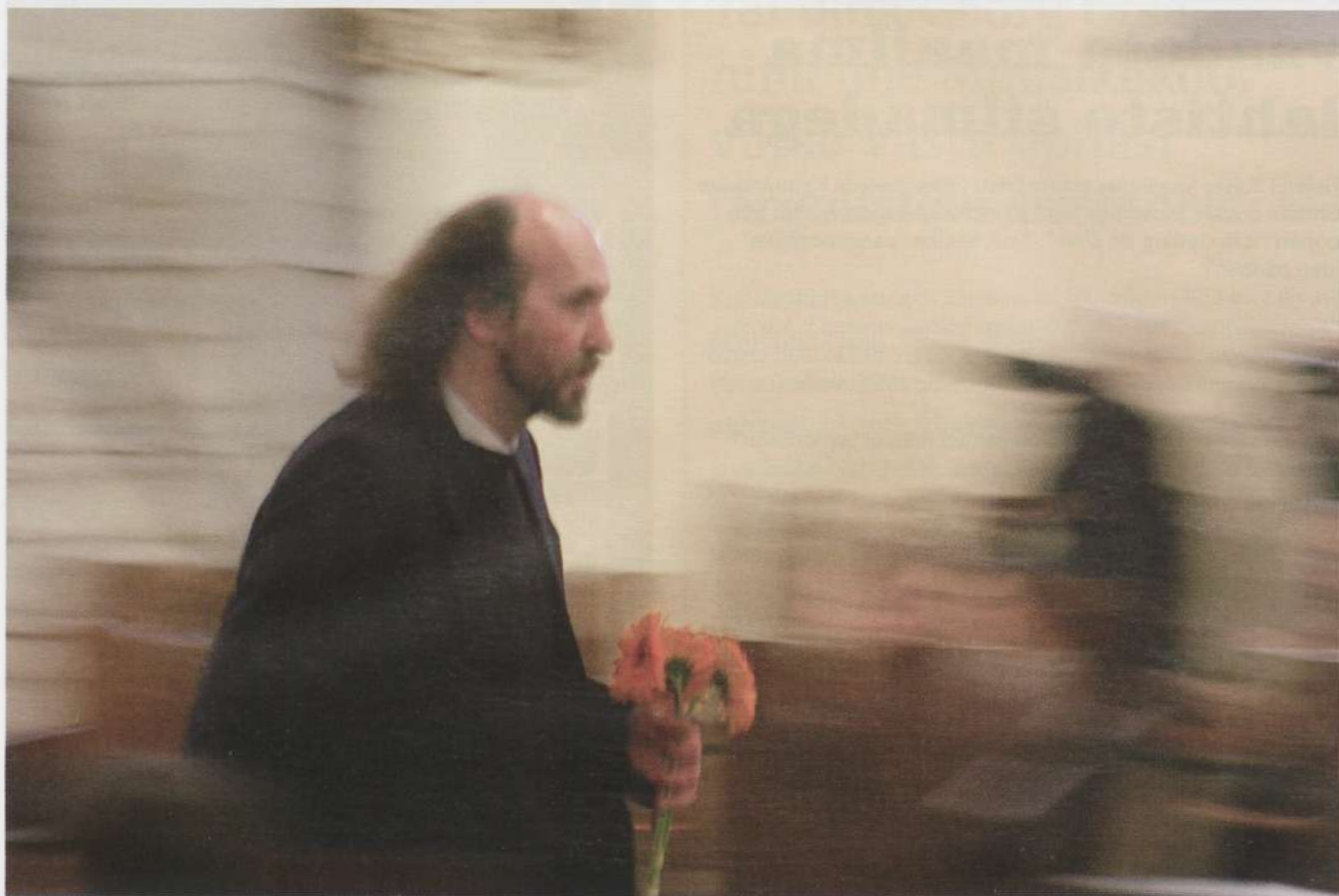
16., 18., 19., 20., 21. juunil
kell 18.00

Piletid müügil
Tallinna Linnateatri kassas,
Eesti Kontserdi kassas,
Piletipunktis ja www.piletipunkt.ee
Info: 66 09 604, www.epcc.ee

Kunstnik: Iir Hermeliin
Videokunstnik: Tarvo Hanno Varres
Kunstiline juht: Paul Hillier

EESTI FILHARMOONIA
KAMMERKOOR

Toivo Tulevi liikumised ajas.

Eesti Muusika Päevade igakevadised uudisrännakud

BRIGITTA DAVIDJANTS

Tänavused Eesti Muusika Päevad pakkusid palju rõõmu ning töid lõppedes ka mõnevõrra kergendust – ei ole sugugi naljaasi kuulata nädal aega päevast päeva muusikat, mida üldjuhul iseloomustab tohutu ekspressiivsus. Festival pakkus nii rohkem kui vähem eredaid hetki (viimaseid vahest siiski rohkem), ning tsiteerides ühte asjaosalist, “on festivalil omaette vaatamisväärsuseks kontsertidel põlevate silmadega ringi uittavad heliloojad ja väsinud ilmega interreedid...”

Selle kevade Eesti Muusika Päevade

keskseks heliloojaks oli Toivo Tulevi ja nii toimus festivali avalööök 14. aprillil Niguliste kontserdisaalis, kus Tulevi loomingut esitasid NYJD Ensemble ja Vox Clamantis. Toivo Tulevi autorikontsert häälestas suurepäraselt eelseisvateks üritusteks ning jäi ühtlasi festivali üheks kõige mõjuvamaks kontserdiks.

Tahaksin kiita kontserdi ülesehitust: Tulevi teosed ning gregooriuse laul vaheldumisi moodustasid helilis-ideoloogiliselt kauni orgaanilise terviku. Kindlasti mängis atmosfääri kujundamisel rolli ka ruumivalik – Niguliste kontsertidel tekib

sageli tuntuvalt vaimne õhkkond.

Juba esimese helitöö kõlades ilmnes Tulevile omane kõhedust tekitav suurejooneline helikeel. Ta kõrvutab vastanduvat ja vastandab sarnast, staatiliste teoste mõtisklusi lõhuvad ootamatud tundetulvad. Helimassiividest eraldus kohati üli-teravalt mõni detail (viulipassaaž, ootamatu löökpillikasutus), meenutades kujutavast kunstist tuttavat võtet, kus igapäevastele esemetele luuakse erakordseid taustu, tänu millele need elavalt esile tõusevad. Sealjuures mõjus eriti positiivselt asjaolu, et helilooja ei ekspuuteerinud

Boheemlikult muretu loomekeskkond Kanuti gildis. Crash Ensemble lirimaalt.

Age Hirve naiselikult peen ja intellektuaalselt kütkestav maailm.

Fantaasiarohkeid kristallmustreid loov Tanja Kozlova.

selliseid võtteid üleliia.

Toivo Tulev on oma loomingus lõikava teravusega tabanud inimeses peituvat eksistentsialistlikku ängi. Tema kõlamaailmas varjuvad vahetud ja ehedad, lausa traagilised helikujundid, mis rabavad ajatusega. Kas ehk Tulev, kes ilmus heliloominguga avalikkuse ette vanemana kui siinmail tavaliselt kombeks, kinnitab taas kord seisukohta, et looverialad vajavad mingit küpsust ja elukogemust? Meenub ka helilooja vanamuusikaalane tegevus – ehk hoiab just see kogemus nüüdisaegsete vahenditega liialdamast? Tõenäoliselt just tänu mingile universaalsele mõõdukusele (mõõdukuse all ei pea ma silmas tuimust) võiks tema looming olla arusaadav ka tavalisele muusikasõbrale.

Toivo Tulev on oma loomingus lõikava teravusega tabanud inimeses peituvat eksistentsialistlikku ängi. Tema kõlamaailmas varjuvad vahetud ja ehedad, lausa traagilised helikujundid, mis rabavad ajatusega.

Lõpulugu “Be lost in the Call” mõjus vist kirgastavalt ka suurimale küünikule. Helikeeles oli esimest korda tunda klassikalist heakõlalisust. Teose pealkiri on pärit 13. sajandi pärsia filosoofi, kirjaniku ja poeedi Rumi luuletuse lõpuridest. Rumi luulet peetakse iraani poeesias tänini kõige tähendusrikkamaks ja musikaalsemaks. Kõne all oleva kontserdi kontekstis tundus aga tähelepanuväärne, et Türgis Gunies, kus Rumi suri, järgivad sufid jumala teenimisel just Rumi poolt aluse pandud traditsioone.

Torkab silma, et ühe kontserdi vahel puudutas Tulev eri kompositsioonides mitut erinevat ususuunda, mis mõjus põneva viitevõrgustikuna. Lisaks kristlikele osutustele ja Rumile oli kuuest teosest

üks pühendatud eesti soost joogile ja filosoofile Šri Rāmale ehk Mihkel Tammele. Ei saa eitada, et kogu see kummaline sulam võiks olla omane just tänapäeva küsivale-kahtlevale inimesele.

15. aprillil esines Mustpeade Maja Valges saalis Silesian String Quartet Poolast.

Kontserdi avalugu oli Henryk Mikolaj Górecki kvartett nr 1 “On juba hämar”. Seejärel tervitas publik tormilise aplausiga Helena Tulve teose “nec ros, nec pluvia...” esiettekannet. Helena Tulve kuulub kahtlemata põlvkonda, keda on mõjutanud n-ö ida muusika ja sealne mikrointervallika. Teoses võis aimata ideid, kus üksteisest distantseeruvad helid muutuvad iseseisvateks üksusteks ning püsivad elujõulistena. Ehk on kunstnikuhingede itta pöördumine vastureaktiooniks närvilisele õhtumaa elulaadile? Samas jääb lääne inimene siiski läänlaseks, ideoloogia näib aeg-ajalt kaduvat põnevate eksperimentide keskele. Kas on tegu millegi võõra ja eksootilise ihalemise või topeltpeegeldusega?

16. aprillil toimus Teatri- ja Muusikamuseumis kontsert “Kodumaise viisi kiirguses”. Kuna paljud heliloojad polnud loomingut seletades jõudu kokku hoidnud, abistaski kontserdikülast muusika kuulamisel illustreerivaid tekste sisaldav kavavoldik. TMMi üritusel kuulisid selliste teoste hulka Helena Tulve “Lumineux/opaque”, Tõnu Kõrvitsa “Rändaja laul”, Galina Grigorjeva “Poly-phonic” ja Timo Steineri “Kompositsioonid”.

Eks see ole juba pikemat aega ülimalt moekas, et helilooja oma muusikat selektab. Sellega seoses tahakski tõstatada ketserliku küsimuse: milline osatähtsus on annotatsioonil muusikas? Kas ta illustreerib muusikat või ega ometi vastupidi? Kas see on muusika mõtestamisel vältimatu või on tegu lihtsalt n-ö iluvidinaga?

Lihtsalt “ilusa” ja tonaalse helikeelega paistis sellel kontserdil silma Tõnu Kõrvitsa “Rändaja laul” soolotšellole. Kõrvitsal on vajadus meloodilisuse järele, teda kuulates tekib illusioon, et helilooja on pärit kusagilt monoodilise muusikakultuuri keskelt. Samuti kerkis esile Timo Steineri esiettekanne “Kompositsioonid” (Tallinna Keelpillikvarteti esituses), mis oma tiheduse, ebapõhjamaiselt ägeda si-

Teispool looduse nostalgilist kargust. Martin Kuuskmann esitamas eesti blüsimistri Tõnu Kõrvitsa lugu.

FOTO RAIMOND KALJULAI

semise pulsi ning siirusega oli üks kuulajasõbralikumaid teoseid.

TMMi intiimsete väikevormide juurest siirduti veel samal päeval märksa pompöössemate vormide juurde Estonia kontserdisaali, kus Eesti Riiklik Sümfooniaorkester esitas nii vanema kui noorema põlvkonna heliloojate lühikesi orkestriteoseid.

Kontsert algas Raimo Kangro hästi tuntud teosega “Display X”. See efektne neoklassitsistlik teos häälestas kuulaja paljuootavale lainele. Kangrole järgnes Toivo Tulevi “Ambra”, autori stiilipuhast teos, tundlik nagu lõhn. Mari Vihmandi

Nüüdismuusikat kuulates võib tekkida küsimus: milline osatähtsus on sõnal muusikas?

“Floreo” keskendus kõlaruumi ideele ning piiride avardamisele.

Teist kontserdipoolt alustanud Märta Matis Lille “Kadunud metsade kaja” läheteideeks on loodusega kooskõlas oleva maailma kaduvus. Lille valitud väljendusvahendid mõjusid kübemetena, mis moodustavad omavahel peenekoelise moosaiigi. Tatjana Kozlova teost “Karje vari” iseloomustas mahlakas ja külluslik tänapäevaste väljendusvahendite tarvitamine. Tundub, et kontserdil kõlanud eri põlvkonna heliloojate muusikat seob ühine probleemistik, edastatud signaalide ja emotsioonide põhjal vahest intellektuaalse looja ärevus üha kiiremini urbaniseeruva elukorralduse ees.

Esile tõusis kontserdi lõputeos, Tõnu Kõrvitsa “Teispool päikesevälju” (kirjutatud spetsiaalselt fagotimängijale Martin Kuuskmannile). Las jääda igapäevase maitseküsimuseks, kas tegu oli kontserdi parima looga, ent meeleolu poolest eristus “Teispool päikesevälju” märgatavalt eelnevalt kuuldust. Loo aluseks on eesti karjaseviis, mis kannab helilooja jaoks mitmeid olulisi väärtusi: karjaseviis kui eesti blüus, püüe tabada midagi kaugelt ja süütut. Teose idee on aga arusaadav ka kavalethe konsulteerimata.

17. aprilliks kolis festival Kanuti gildi saali märksa vabamasse keskkonda.

Kavalehel lubatud Erkki-Sven Tüüri “Symbiosise” asemel oli avalooks hoopis Zack Browningu teos “Sole injection”. Tegemine oli põneva katsega ühendada elektroonilist muusikat naturaalpilliga (antud juhul viuliga), mis õnnestus vägagi plastiliselt. Säärane üpris kergesti seeditav lugu oli heaks sissejuhatus eesti heliloojatele Toivo Tuleville, Erkki-Sven Tüürile, Helena Tulvele ja Kairi Kosele.

Eesti loojate ja kaugemate külaliste loodu vahel tekkis kontserdil meeldiv tasakaal. Viimastest õhkus veidi popmuusikalikku hõngu, mis tekitas vaimustust mitmetes nooremates kontserdikülastajates. Lugudes kasutatud trikid olid vahel küll lihtsad, ent lõõvad. Näiteks võtsid dirigent Fergus Sheil ja löökpillimängija Neil Foster, alustades David Langi lugu “Cheating, Lying, Stealing”, tavapärase dirigendikepi ja trummipulkade asemel pihku hoopis haamid. Crash Ensemble’is leidis vajalikku emotsiooni, nõtkust ja pulbitsevat energiat, viimane ei hüljanud

iirlasi ka rahulikes teostes.

Pühapäeval, 18. aprillil mängis Metodisti kirikus uut muusikat Tallinna Kammerorkester eesotsas dirigent Risto Joostiga, kaastegev oli Eesti Filharmoonia Kammerkoor.

Toivo Tulevi kompositsioonis "Sans mesure" oli huvitav jälgida autori koorikasutust. Age Hirve esiettekanne "Ühe kivi elu" oli inspireeritud Rainer Maria Rilke luuletusest. Teose lähteideeks oli eri vorme võttev materia (klavessiin siin kui kivi eneseteadvus, otsimas kaju ja vormi). Helilooja kujundlikke fantaasiaid edastas koos Tallinna Kammerorkestriga klavessiinimängija Petteri Pitko.

Kontserdi lõpetas Jaan Räätsa huumorikas ja sümboliterohke "Maagiline ruut". Vanameistri rütmierksus pole aastakümnetega tööpooldest kuhugi kadunud, teos mõjus värskendavalt ja positiivselt.

Eesti Muusikaakadeemias igaaastaseks traditsiooniks saanud Mammutkontserdil kõlas taas palju esiettekankeid. Nende hulgas oli nii vana-maid (Eino Tamberg, Jaan Rääts, Alo Põldmäe, René Eespere jt) kui ka üpris noorukesi tegijaid (Mariliis Valkonen ja Liis Jürgens).

Kontserdi avas Mariliis Valkoneni dünaamiliste kontrastide rohke "Slum" (klaveril Sten Lassmann). Lauri Jõelege arm- sas ja traditsioonilises teoses "Pärg" oli välja kuulutatud viiest meeshäälest jäänud järele vaid kaks. Esimese paneeli meeldejäävaimaks teoseks kujunes aga Aare Kruusimäe Kanepi kandi rahvaluulel põhinev "Kevadine vasikas" meesvokaalile ja vaskpillidele, mis teatava laadahuu- mori ja maalähedaste hääلتega teenis publiku tormilise aplausi.

Teine paneel algas Liis Jürgensi põ- neva marimbateosega "Tuulepesa" (esi- tajaks Vambola Krigul), järgnes Malle Maltise igavikulistel teemadel mõtisklev "Sayang" (Sayang – malaisia keeles ar- mastus). Selles paneelis tõsis esile Tõnis Kaumanni teos "Sherlock" kepillikvar- tetile ja klavessiinile, mille sisu ühendas osavalt nii klassikalisi kui ka nüüdisaeg- seid helivõtteid. Konstruktivsuse pooldest (ei tea, kas siin peegeldub helilooja muu- sikateadlase taust) äratas tähelepanu Kerri Kotta "Circulus III", esitajaks Mati Lukk kontrabassil.

Kolmandat paneeli alustasid Iris Oja

Eino Tamberg ja Veljo Tormis on toimu- vaga rahul. Tagaplaanil noored loojad Ülo Krigul ja Timo Steiner, ühtlasi Eesti Muusika Päevade eestvedajad.

Rein Rannap, krutskeid täis vabamees.
FOTOD KAUPU KIKKAS/EESTIFOTO

Nüüdismuusika – asjatundjate sügava intellektuaalse naudinguga allikas. Arenguks vältimatu, rahvus- kultuurile möödapääsmatu.

(vokaal ja löökpillid) ning Mati Mikalai (klaver), esitades Eino Tambergi teose "Loitsud". Elavat vastukaja tekitas Rein Rannapi "Hallo", kus klaveri saatel võis kuulda Kerttu Rakke erootikatelefonide põhjal loodud teksti. Rannapi teosele oli suureks kontrastiks Pille Kanguri "Mondes parallèles", mis käsitles märk- sa suurejoonelisemaid teemasid. Järgnes Kristjan Kõrveri meeleolukas "Gradatus" (Ensemble Voces Musicales, dirigent Risto Joost) ning kontserdi lõpetas René Eespere "Concertatus celatus" tšellole ja kammerorkestrile, pühendatud Marius Järvile.

Festivali lõpupäeval, 20. aprillil toi- mus Vene Draamateatris "Jazzkaare" ja EMP ühiskontsert. Esines Estonian Dream Big Band, dirigeeris Örjan Fahlström. Kontserdi teise poole sisustas trompetist Randy Brecker USAst.

Tõenäoliselt dikteeris bigbändi koos- seis selle, et esitusele tulnud heliloojate looming oli huvitav segu džässilikust ja nüüdisklassikast. Samas eristus üpris sel- gelt, kummale poole keegi kaldub. Nii kostis Ülo Kriguli teosest "Kaz Dream" tema popmuusikakogemus, Tauno Aintsi "Steps" oli leidnud ehk kuldseima keske- tee "tõsise" ja "kerge" vahel ning Raul Söödi "What's in Your Heart" oli juba puhas džäss. Endale jäi truuks Mirjam Tally, kes avardas kontserdiõhtul teoses "Aria with walking cat" kõige rohkem bigbändi väljendusvõimalusi. Trompetil esitatud trillerdavad Bachi tsitaadid mõju- sid humoorikalt, bass ja trumm aga hoid- sid koos ja mõtestasid kohati tekkivat he- lilist "kaost".

Jah, pole kahtlustki, et nüüdismuu- sika pakub asjatundjatele sügavat intel- lektuaalset naudingut, eriti kui kuulaja orienteerub vajalikes taustüsteemides. Ühest küljest on paratamatu, et tege- mist on "valitud ringi" eralõbuga, teisalt – saalid on täis asjaosalisi ja asjatundjaid. Kahju ainult, et niivõrd oluline sündmus nagu Eesti Muusika Päevad vähemasti osaliselt "lihtintelligentsist" mööda tüü- rib. Mõistmine aga oleks vajalik, sest iga selline sündmus liigutab midagi paigast, tekitab suure arenguhüppe.

Mis on kuulda vastaskaldal

KRISTEL PAPP

Jüri Reinvere radiofooniline ooper
"Vastaskallas"

Libreto (arhiividokumentide järgi, samuti
on kasutatud katkeid Aino Kallase romaani-
nist "Reigi õpetaja" ja Kallase luuletusi):

Jüri Reinvere ja Tamur Tohver

Tekstilavastaja: Tamur Tohver

Lavaruumi kujundus: Tarvo Hanno

Varres

Lavaline teostus: Ardo Ran Varres

Eesti Filharmoonia Kammerkoor (dir
Mikk Üleoja),

NYJD Ensemble (dir Toomas Vavilov);

Aarne Üksküla, Anne Reemann, Andres

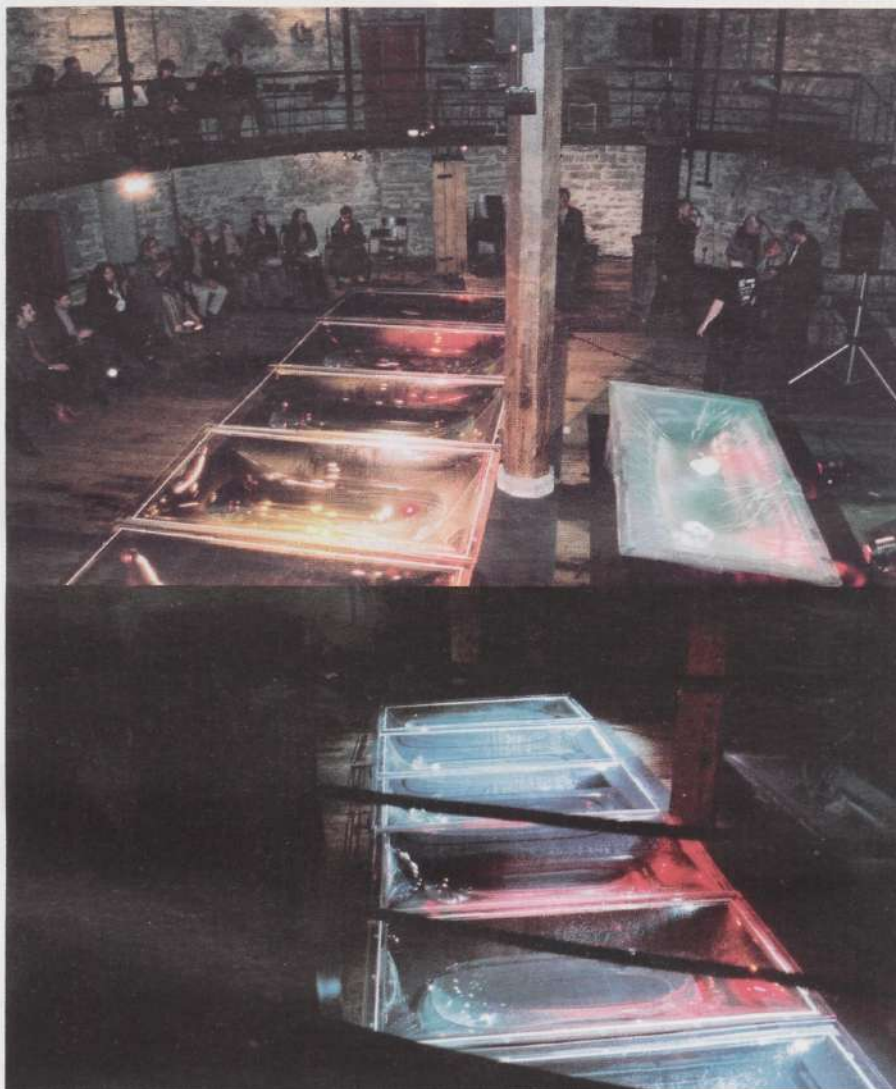
Raag, Marko Matvere, Janika Hirvi

Hobuveski, 16. ja 17. aprill

Jüri Reinvere on ammu silma paistnud nii peenekoelise heliloojana kui ka sõnatundlike tekstide kirjutajana. Mõjuvad ja omamäolised on ta raadiosaated, mida võiks nimetada ka raadionovellideks. Sõna ja heli väljendusriikas valitsemine loob eeldused otsida oma lahendust tänapäevasele ühendkunstiteosele.

Muusikainimene on kõrva-inimene, ja ka Reinvere sõnaline väljendus on, nagu juba öeldud, suuresti seotud kõneldava ja kuulatava tekstiga. Häältest, kuuldelistest muljetest, lähtub ka radiofooniline teos "Vastaskallas": tuul, lained, kajakad, lüügid, metsakohin, ohked, sosin, eri keelte (eesti, soome, rootsi) kõla. Kõigel on oma helid – ka lagedusel, tühjusel, üksildusel. Loodushelidega sulandatakse helilooja komponeeritud muusika, tekkinud helikangasse põimitakse inimeste mõtted ja kõnelused. Tehnilise teostuse keerukust võib kavalehelt pikka esitajate ja toetajate nimekirja lugedes aimata.

"Vastaskallas" näib olevat niisiis esmajoones muusikaline kuulde-mäng peamiselt monoloogsete episoodidega, milles Reinvere ja Tohver annavad oma tõlgenduse Aino Kallast inspireerinud Reigi õpetaja Paavali Lempeliuse loost. Näitlejad esinevad veenvalt ja nüansirikkalt, manades silme ette karaktereid ja kujutluspilte. Kahel õhtul oli võimalik kuulata "Vastaskallas" Hobuveskis. Kodus raadio taga kuula-

Radiofooniline ooper "Vastaskallas" Hobuveskis. Hämarus, alateadvusele koputav rütm, kohtumine iseenda pelutava olemusega.

FOTOD RAIMOND KALJULAI

misest eristas seda napp lavaline teostus, põhiline kujund oli aeg-ajalt nirisev või pladisev vesi (vihm, meri...), millele lisandus tuli ning pimeduse-valguse kontrast. Hobuveskis olid kuulajad teost keskendunud, kodus võis mittetreenitud kuulajat tabada rahutus, kas mitte kuulde-mängu saatel tube koristada, keeta ja kududa. Ma ei tea, kumba kuulamisvarianti autorid silmas pidasid.

Niisiis on "Vastaskallas" kuulde-mäng, mida võiks vabalt paigutada ka muusikateatri alla – tegemist on melodraama žanriga. Melodraama tähendab teksti deklameerimist muusika saatel või muusikalõikude vahel, enamasti koos lavalise tegevusega, aga see võib ka ära jääda. Melodraama tekkis 18. sajandi teisel poolel ja jõudis tollal kiiresti ka Tallinna ja Tartu teatrilavale. Melodraama järg-

mine hiilgeaeg oli 19. sajandi lõpul ja 20. sajandi esimestel kümnenditel, mil melodraamasid kirjutasid nii Richard Strauss ja Jean Sibelius kui ka Rudolf Tobias ja Arnold Schönberg. Võib-olla tähistab Reinvere teos nüüd melodraama kolmandat tulemist, ehkki tänapäeval on žanripiirid sedavõrd ähmased, et võime "Vastaskallast" ka kuidagi teisiti määratleda (kui üldse soovime). Ainult et ooperiks ei tahaks ma "Vastaskallast" siiski ni-

metada, sest see eeldaks, et kas või üks tegelane aeg-ajalt väljendaks oma mõtteid ja reageeringuid lauldes.

Vahest lisanuks mõni aeg-ajalt laulev tegelane (või tegelast kujutav koori häälerühm) dramaturgiasse isegi pinget, näiteks suurepärase teksti-Lempeliuse (Aarne Üksküla) kõrval üks laulev Lempelius (või koori meeshääled)? Või hoopiski jätta Lempelius kõnerolliks, aga anda elujanulisele teksti-Catharinale (Anne Reemann)

teisikuks laulev Catharina. Võimalik, et helilooja pidas selliseid vahendeid liiga primitiivseks. Ent kui ta tahtis just ooperit kirjutada, siis....

Aga ka praegusel kujul muusikalise kuulde-mängu või melodraamana on 1 tund ja 24 minutit kestev teos omalaadne ja hõrkude kõlaleidudega ning ärgitab küsima, mida kavatses autor teha selles vallas edasi.

Eesti Muusika Päevad veerandsada aastat tagasi

Tänavu tähistas see eesti heliloomingu elujõu mõõdupuuks saanud sündmus oma 25. aastapäeva, ehkki arvult oli seekordne muusikapidu üheksateistkümmes, sest esimesed festivalid toimusid mõneaastaste vahedega. 1979. aastal kandis üritus nime "Nõukogude Eesti muusika festival" ning oli nii kestuselt kui tiheduselt tõeliselt muljet avaldav: kümne päeva jooksul (7.–16. veebruarini) toimus Tallinnas 18 kontserti ja koguni kaheksa teatriõhtut. Esimene festival pani aluse ka nn mitmetunnise maratonkontserdi traditsioonile – tookordseid Öökonserte korraldatakse praegu Mammutkontserdi nime all.

Sel puhul andis Eesti Muusika Infokeskus välja brošüüri, kuhu on kokku kogutud suur osa EMP ajaloo seotud materjali, kontserdiprogrammide kõrval ka pressis ilmunud vastukajasiid.

Omamoodi vahetu pilgu võib aga 1979. aasta festivalile heita ka helilooja, muusikateadlase ja erudiidi Leo Normeti (1922–1995) päevaraamatu kaudu.

7. veebruar, 1979

Nägime õhtul Estonia teatris Lepo Sumera balletti "Anselmi lugu". Publiku vastuvõtt oli soe, kuid mitte kuum. See muusika ei ole veel laiale publikule. Orkestrivärvide vikerkaart ei osata veel nautida, ühest detailist maksimumi "väljapigistamist" ei suudeta hinnata. Mulle oli see muusika aga lausa sugulaslikult mõistetav. Veider küll, aga mu mõte ooperi "Viul" kujundamisel on läinud õige lähe-

dasi radu. Minu helirida koosneb kolmest trihordist ja ma kavatsen neist niipalju välja võtta kui võimalik.

Sumera ballett oli eesti muusika festivali avalööök.

[---] Soomest oli festivalile sõitnud noor helilooja Jarmo Sermilä, kel on plaanis TV jaoks kirjutada elektroakustiline ballett Aino Kallase "Hundimõrsjast". Ballettmeisteriks tahab ta kutsuda Mai Murdmaad. Viisingi nad omavahel kokku. Tutvustasin teda ka Arvo Pär dile ja Hortus Musicuse muusikutele. Hortus läheb augustis Helsingisse, veidi hiljem on seal Arvo Pär di autoriõhtu. Kas tõesti jää liigub?! Annaks taevast!

15. veebruar, 1979

Festivali-päevadel sai tõepoolest mehemoodi kontsertidel käidud. Kõikjale muidugi ei jõudnud, sest oli üksteist katvaid üritusi ja mul tuli konsis tunde anda ning teha raadiosaateid ja käia neid linti lugemas.

Ballettidest jäigi kõige puhtam mulje "Anselmi loost". Vaatasin [Eino Tambergi] "Joanna tentata" uudislavastust ja millegi pärast ei saanud lahti tundest, et balletikeel ei ole see kõige õigem vahend liiga valusate tunnete väljendamiseks. Kuskil on see piirjoon, kus tundeid võib edasi anda veel vaid tinglike koreograafiliste vahenditega. Seda piirjoont hakkad tundma siis, kui temast üle astud. Tuleb "ma-ei-usu" tunne ja siis on kõik läbi. Nagu näha, ooper ja draama lubavad selles osas kaugemale minna.

[---] Pär is hea oli Ülo Vinteri "Suvitajad". Smuuli muhulikult puändikas keel, Vinteri lihtsad, veidi puhkpillilikud, aga looga hästi sobivad viisid. Sobisid ka särtsakad lavakujunduse värvid. Polnud sugugi paha Estonia laval vaadata Lia Laatsi, Karl Kalkunit, Katrin Karismad, Katrin Kumpanit ja sõnalise osaga debüteerivat kilingi-nõmmelast Neeme Kuningat. Sulev Nõmmik oli samast loost ka TV-filmi teinud ja see oli veidi magedam, kuigi oma-kallima-Theodorina esines seal Ervin Abel – mees, kes õnnelikemas oludes võinuks olla maailmaklassiga koomik, mitte halvem kui Max Linder või Harold Lloyd...

[---] Veljo Tormise "Naistelaulud" Vanemuises olid muidugi väga head. Ainult hetkeks läks kõledaks ühe ähmase-määrdundu pruuni valgustuse tõttu: meenusid sõjapäevade Vene raudteejaamad, pori ja pesemata inimeste hais, trügmised...

Öökonsertidel [---] toimusid ettekan ded üheaegselt kolmes erinevas kohas, toimus pidev rahvaste rändamine, mis segas muusika kuulamist. Parim mulje kontserdilt "Rahvalaul ja helilooja", kus esinesid vaheldumisi Tõnu Kaljuste kammerkoor ja Rein Rannap. Viimane mängis Karl August Hermannit "Air estonian'i"... ja see kõlas nagu professionaalne muusika. Hea oli kuulata ka Lemba "Eesti rapsoodiat". Eller kõlas Rannapil hoopis teisiti kui Heljo Sepa esituses.

Suur on ilus – orkestrid “Jazzkaarel”

JOOSEP SANG

Tänavust “Jazzkaart” eristas eelmistest selgelt tõi, et festivalil astus üles terve rida orkestreid, nende seas täismõõdus sümfooniaorkester (ERSO) ja klassikaline bigbänd (Estonian Dream Big Band).

Kui püüda määratleda, millisel juhul on juba tegemist jazzorkestri ja mitte enam jazzansambliga, tuleb sageli lähtuda oma sisetundest. Jazzi klassikalise orkestrikoosseisu, bigbändi üks peamisi tunnuseid on jagunemine erinevate ülesannetega pillirühmadeks. See printsiip võib avalduda ka väiksemas koosseisus, mille faktuuris ei anna siiski tooni mitte üksikmängijate, vaid pillirühmade koostöö. Nii võibki ERSO-le ja EDBB-le lisada Pierre Dørge New Jungle Orchestra ja Al McKay All Stars Bandi, mis astusid lavale vastavalt 12- ja 14-liikmelisena.

ERSO tegi “Jazzkaarega” koostööd esimest korda ning rikastas sellega nii iseenda teenetelehte kui ka “Jazzkaare” kõlavikerkaart. Solistide valikul tabas nool kümnesse: trompetist Markus Stockhausen on klassika ja uue muusika kogemusega mängija, kelle jazzisuunalised kompositsioonid ei allu lihtsale valemile “jazzisoolod orkestri taustal”, mida paljud jazzmuusikud kasutavad, vaid integreerivad väljamõeldud materjali (orkestripartiid) ja mõõtmatud (solistide improvisatsioonid), jõudes üsna mõjuva tulemuseni. Selliste projektide puhul on peaaegu vältimatu teatud ballast, mida tekitavad erinevused muusikalisel mõtlemisel. Siin on päästerõngas just jazzmuusikute käes, kelle impulsiivsus lisab esitusele värskust ja hoogu. Stockhausen, bassist Arild Andersen ja (eriti) trummar Patrice Heral tegid seda väga nauditava moel. Kontserdil kõlasid Anderseni ja Stockhauseni teosed, mis peegeldasid mõlema mehe head orkestritundmist ja oskust kirjutada suuremates vormides. Eriti mõjuvad olid Stockhauseni valesõnaga romantilised teosed nagu “Sehnsucht” ja “Sonnenaufgang” (“Päikesetõus”, võiks kanda ka pealkirja “Päikeseteos”). Lisaks

Meeldivalt anarhistlik New Jungle Orchestra: esiplaanil Jaak Sooäär ja “džunglipealik” Pierre Dørge.

FOTO KAUPU KIKKAS/EESTIFOTO

Stockhauseni kloorile trompetikõlale paelus väga ka trummar Patrice Herali mäng, kus oli ka efekte, kuid sellest enamgi sisu ja leidlikkust.

Päev hiljem esines “Jazzkaarel” trompetist Randy Brecker, kelle muusikas leidub vähe kokkupuutepunkte Markus Stockhauseni kõla- ja mõttemaailmaga. Brecker on tuntud legendaarsest ansamblist Brecker Brothers (koos saksofonistist venna Michaeliga) ja ka loendamatu koostööprojektidest jazzimaailma vägevatega. Estonian Dream Big Band pidas selles tuleproovis südilt vastu – kui ansamblimäng kohati ka takerdus, siis seda enam oli tuld meie solistide mängus (mitu head tromboonisoolot Eduard Akuliniilt, Raivo Tafenault, Meelis Vindilt jt). Kavas oli nii tehniliselt kui vormiliselt keerukaid palu (kuulus “Some Skunk Funk”, “Sleaze Factor”, “Above & Below” jt), ainus, kes higi pühkimata kogu programmist läbi jalutas, oli fenomenaalsete võimetega Brecker ise.

Kava esimeses pooles kõndis EDBB omamoodi kuumaastikul, esiettekanades Eesti Muusika Päevade tellitud teoseid noortelt heliloojatelt (Ülo Krigul, Raul Sööt, Mirjam Tally, Tauno Aints). Tegelikult jättis kõlanu vastu kartusi väga hea mulje. Siin oli küll vähe tava-mõistes bigbändijazzi (erandiks oli Raul Söödi “What’s in Your Heart”), kuid siiski kõlasid teosed, mis arvestasid jazz ja jazzorkestri spetsiifika ning andsid ruumi ka solistidele. Igatahes mitmes mõttes kasulik kogemus nii eesti muusikale kui ka EDBB muusikutele.

The New Jungle Orchestra, mida juhivad kitarist Pierre Dørge, on Taani kultuuri-saadikuna saanud riigi toel esineda igas ilmakeas ja igal kontinendil. Ulatuslikud rännakud on jätnud jälje ka orkestri kõlapilti: siin on tuntavaid mõjutusi Lõuna-Aafrikast, ameerika esimese laine *free jazz*’ist, *new orleans*’ist, Duke Ellingtonist, euroopalikust vabajazzist ja mujaltki. Vaatamata stiilikirevusele mõjub New

Jungle Orchestra kõla just nimelt kompaktselt ja piiritletuna: nende džunglistiil hõlmab mainitud mõjutusi simultaanselt, mitte ei vastanda neid erinevates palades. Orkestri nauditavaim külg on (meeldivalt anarhistlik) koosmäng, kus erinevused fraseerimises ja kõlatekitamises loovad elusa, robustse kõlakanga. Pierre Dørge suudab neid erinevusi hästi ohjata, olgu tegemist seadega Carl Nielsen'i laulust või tribuudiga Ellingtonile või Sun Ra'le.

Millegipärast arvavad taanlased, et nende kõrgtasemel mängitud ülihuvitavast muusikast jääb laval väheks. New Jungle Orchestra püüdis laval nalja teha nii kuis jaksas, tekitades sellega vähemasti minus kohati lausa vastumeelsust. Loomulikult, huumor on jazzis vältimatu ning seda on igal ajajärgul ka ohtvalt esinenud, kuid huumor võiks sellises muusikas siiski pinnale tõusta spontaanselt (nagu juhtub paljude teiste jazzi väärtustega). Publikuga amüüseerimist tuli ette teistelgi kontsertidel – seda püüdis teha DuOud oma niigi suurepärasel esinemisel; kui ka John Scofield hakkas kitarril-*glissando*'dega sünkroonis nägusid tegema, mõtlesin: ega ometi ka tema? Õnneks lõpetas ta sedamaid.

Orkestri mõõdu andis välja ka festivali arvukaima publiku kohale meelitanud Al McKay All Stars, kes esitas muusikat ansambli Earth, Wind & Fire, kuhu kitarrist McKay 70ndatel kaheksa aasta vältel oli kuulunud. Kontsert oli kvaliteetne, kuigi mitte tingimata jazzi mõõdupuu järgi. Siiski on EW & F'i muusikas alati kaasa kõlanud ka jazz, seda nii harmoonias kui (eriti) puhkpilliseadetes. Al McKay muusikud, kes tõesti vääriavad staari nime (nad on mänginud sellistes tippsambalites nagu Tower of Power või saanud selliseid megastaare nagu Michael Jackson või Phil Collins), tegid oma tööd hästi, lavalt tulvas saali energiat ning kuigi kontserdil polnud seda muusikat tundva inimese jaoks väiksematki üllatust, sai publik osa geniaalsest (pop)muusikast ja fantastilisest kõlakombinatsioonist, mida kuldajastu EW & F esindab ja mille Al McKay saatemuusikud olid tõetruult taaselustanud.

Orkestrid "Jazzkaarel" on suund, mis sel aastal end tõestas ning mida tuleb kindlasti edaspidi rakendada. Festivalil oli kahtlemata rida intiimseid tippetki, nagu brasiillanna Joyce üksi *bossa nova*'t laulmas või DuOudi Mehdi Haddab udil soleerimas, kuid suure orkestri *tutti* on siiski midagi erilist. Suur on ju ilus.

"Jazzkaar" kinkis kirkastust ja keskpära

URMO KOHV

Põhjamaiselt soe ja seikluslik Supersilent

"Mõte sünnib suus!" hüüdsid kunagi alateadvust kummardavad sürrealistid, kelle jaoks automaatkirjutamine ja hüпноos olid ainukesed "ausad" meetodid loomaks tõelist "ülireaalset" poeesiat või kunsti. Loomulikult ei takistanud see neid kandmast maailma palge ette reaalselt kauneid ja loogiliselt nautimiseväärsaid taieeid. Norra tänapäevase eksperimentaalse kultusgrupi Supersilent loomeprotsessi kõõgipoolse uurija avastaks ainukese arvesse tuleva (ja enesestmõistagi kirjutamata) retseptina sealt midagi samasugust.

Neli meest, kes ei kirjuta muusikat, vaid valmistavad seda. Grupp, kes tekitab, suunab ja kujundab helisid, kuid ei tee kunagi proove. Muusikud, kelle kontsertidel meisterdatav kõlaline ja heliline atmosfäär on vaba, reeglitest, žanritest ja järjepidevuse loogikast rippumatu; kelle helikonservide lisainformatsioon koosneb valgetest lehtedest ning taieeid pealkirjades on numbri- ja tähekombinatsioonid.

Muusika, mida mängitakse, on sada protsenti improviseeritud, ent jätab paradoksaalselt mulje targast kompositsioonist ning julgust arranžeringust. Ambientlikel liustikel libisev jazz, tõugata tasapisi rocki, *funk*'i ja elektroonilise avangardi piirimail balansseerivast eksperimentaalsusest, laeb kuulaja keha elektrilise ja kuulmed piltidega.

Kohati helged ja unistavad, kohati meeldivalt õõvastavad ja raskepärased, tumeda astumisega lõputult rändavad improviseeritud on ühtaegu pateetilised ja abstraktsed, tulvil pürgimis- ja sukeldumismeeleolusid, mille parimaks tulemiks seninägematu soojuse fluidum. Tublisti on selles "süüdi" muusikute siiras, vahetu ja soe suhe kohapeal esile manatud ratsudega ning varjamatu nauding rännakust, mille siht selgub selle käigus ja sõltub alati hobuste tujust.

Kõike seda jagus kuhjaga 17. aprilli keskööl Rotermanni soolalattu, hoolimata sellest, et kohal oli kõigest kolmveerand Supersilenti koosseisust – puudus klahvpillimängija Ståle Storløkken. Kontsert oli oodatust isegi parem, paku-

Hetked Supersilenti superkontserdilt. Arve Henriksen trompetile hinge sisse puhumas ja Jarle Vespestad trumme ohjamas. FOTOD KAUPU KIKKAS/EESTI FOTO

des meditatsiooniga ühendatud täiusliku massaaži nii ihule kui hingele. Tooni andsid Arve Henrikseni pilvisse põikav ja hinge tungiv trompet, sugestiivse soosinaga algavad ja peaaegu karjeteks keruvad häälutused, millele sekundeerisid Jarle Vespestadi sensuaalse sahinaga samuvad ja samas ülepeakaela galopeerivad trummid, ohjatud oma kannustaja silmaga nähtavast elurõõmest ja peenest tunitusest.

Kandvaid elektroonilisi mustreid punus enda ja publiku vahele Helge Sten, kelle suurema osa kontserdist õrnalt maad ligi hoiduvad, kuid paar korda ootamatult lakke hüppavad klahvid kõrvu ja ruumi pimestasid.

Ning tõepoolest, kontserdile vaimset kirkastumist otsima tulnud sealt oma rahututele meeltele (ajutise) Meka ka leidsid.

DuOud – idamaine kokk massikultuuri kõõgis

Lidne hommikumaa pill, Euroopa lauto ja kitarril eelkäija ud on kui hea vein, mida võimalik nautida nii *au naturel* kui ka koos erinevate toitudega. Samas ei ole "kulinaarsed" võimalused muidugi piiramatud. Parimat, nõtket ja jõulist Shirazi punaveini ei hakka keegi ju pruud-

kima eestimaise mulgikapsa kõrvale. Seetõttu peab ka tänapäeva avarduvas muusikaköögis mikserdav kokk olema ühtaegu hea degustator ja põhjalik toidutundja.

Ud, mille kõrvale idamaades “pruugitakse” tavaliselt klarinetit, *nay*’d, *darbouka*’t ja *bendir*’i, kõlab suurepäraselt kokku ka Euroopa vask- ja keelpillide, klahvpillide ja rea elektrooniliste instrumentidega. Ent mitte alati ja mitte lõputult.

Meisterkokad selles vallas on meditatiivne ja sensuaalne tuneslane Anouar Brahem, liibanoni päritolu, oma instrumendil mängelda, sukelduda ja lennelda armastav Rabih Abou-Khalil ning hämar ja salapärane sufide traditsiooni austaja Dhafer Youssef.

Tuleb tunnistada, et DuOudi kontserdi-
le 23. aprillil läksin küll kõhklustega, kuid ka kergete optimismisädemetega. Senised kuulamiskogemused ja usk udi imelisse kõlasse panid pähe rumala mõtte, justkui ei olekski seda klubikultuuriga ühendades võimalik päris ära solkida. No on ikka küll!

Sakala keskuses kõlama pidanud “metsik serenaad” kahel udil oli kahjuks kahe kütündimatu koka maitselage keedus. Sisutihhi, idee-vaene ja raskesti seeditav, tuues paralleelina silme ette McDonalds’i kiirsööklate menüü.

Kui akustiline avalugu jättis veel mõningaid lootusi, siis järgmisi saatev rabe, rohmas ja puuriv “klopatsitaustr” hajutas viimasedki illusioonid. Seda enam, et ka improviseerimisokusega olid “virtuoosidel” kehvad lood. Kontserdi jooksul ei kasutatud ära kümnendikugi instrumendi pakutavatest võimalustest. Jean-Pierre Smadji dj-likud puusanõksutamised kompuutri kohal ja kõlalisel muundatud pöördumised publiku poole mõjusid, pehmelt öeldes, infantiilsetena, Mehdi Haddabi meisterlikkus aga ei tõusnud kõrgemale parimate *indie*-bändide tasemest. Olgem ausad, Giorgio Moroderi taolise helilooja filmimuusika esitamiseks ei lähe just erilist artistlikkust vaja, kiiruse peale suudavad aga mängida kõik tänapäeva vähegi tunnustatud *metal*-grupid.

Mingit veenvat sünergiat toopäev ei sündinud. Ka ei kohtunud lääs idaga, vaid esimene assimileeris jõhkralt teise. Sel lihtsal põhjusel, et kohtumist ei korraldanud asjatundjad ja mõlemale poolele võrdväärsel tingimustel.

Kindlasti sobiks selline muusika (kane-pi)suitsusesse ööklubisse ja tänavarevidele. Iseküsimus, kas selle esitamiseks siis just udi vaja läheb. Ehk piisaks lihtsalt sisse- ja väljalülitamise nupust kompuutri klaviatuuril.

Kuu-Pierrot ja tema trio

KRISTINA KÕRVER

Marc Ducret on mees, kes hakkas 14-aastaselt omaette kitarrari tinistama, sest talle tundus, et kõik lahedad muusikud, keda telegas näidatakse, on kitarrimängijad. Täna on Ducret Euroopa jazzis üks põnevamaid muusikuid, suveräänne helilooja ja kitarrifilosoof, kes teeb, mis tahab, ning teeb seda hästi. Tema nime ta kirjutatakse sageli “electric guitar”, kuid tegelikult võiks seal seista hoopis “eclectic guitar”, sest neid muusikastiile, mida ta erinevatel kitarridel (ka näiteks udil) enese väljendamiseks kasutab ja omavahel kombineerib, on tõenäoliselt rohkem, kui ma minuti jooksul loetleda jõuan.

Marc Ducret Trio, kuhu kuuluvad veel Bruno Chevillon kontrabasil ja Eric Echampard löökpillidel, on Tallinnas ka varem käinud. Seekordne “Jazzkaare” kontsert (19. aprillil) näitas, et kolmel andekal prantslasel on Eestis oma publik täiesti olemas. Ehkki kava koosnes paljuski trio varasemast ja juba kuulnud loomingust, oli taaskohtumine endiselt elamusterohke.

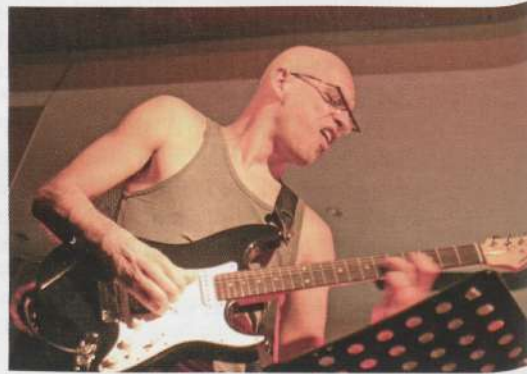
Ducret’ sõnul huvitab teda heli ja sellesse mähkumine. Üksikhelisse süvenemine, heli kuula(ta)mine pole iseenesest midagi uut. Kahekümenda sajandi muusikalugu on täis heliloojaid, kes väärtustavad “heli kui sellist”, jagavad heli osadeks, analüüsivad selle koostist jne. Kuid Ducret’le on oluline tema isiklik suhe heliga. Tõenäoliselt ei soovi ta olla ühegi tee rajaja, sest ükski tee pole tema jaoks väärt sellel käimist. Küll aga liigub ta teede kõrvale, kohal ja vahel, neist eemale ja tagasi.

Trio muusikat kuulates on ilmne, et kolmik võngub väga sarnastel sagedustel, vajadusel koondutakse ühtse ja tiheda kõlaga tuumaks, samas suudab iga muusik ka iseseisvalt luua intrigeerivaid kõlalabürinte. Bändi tehniline virtuoosus on nii kõrgel tasemel, et kaotab oma tähenduse, muusika kulgedes kuulaja lihtsalt unustab selle. Kammermuusika parimas mõttes! Sama lugu on ka Ducret’ kompositsioonide-

ga: need on pikad ja arendatud vormiga, struktuurilt vägagi keerukad (seetõttu mängitakse neid sageli noodist!), kuid trio poeetiline, energias pungil esitus loob illusiooni vabalt voolavaist helidest, improviseerimisest kaose ja korra piiril.

Võimalik, et seda tunnet süvendavad teoste peenelt organiseeritud rütmikihid. Rütm ehk mäng ajaga, aja ja gamine kõige erinevamateks ühikuteks on Ducret’ loominguga süda, mis käivitab kogu tema muusikalise vereringe. Just kõla- ja rütmiootsingutes on too muusikas iseõppinu tundnud hingesugulust muusikaajaloo suurte teisitõtlejatega, nagu Mozart, Stravinski ja Bartókiga.

Kuid kindlasti ei ole Ducret mingi postmodernist, kes siit-sealt stiililehementes rabades neid üksteise otsa kuhjab ja seepeale “paljutähenduslikku” nagu teeb. Vähemalt mulle tundub tema suhe muusikaga alati siiras, etteantud tähendustest koormamata, jättes nii ka kuulaja mõttele liikumisruumi. Ja kui ta näibki vahel pisut veider, tänapäeva jazzis lugematutesse lahtritesse lahterdamatu, on temas ometi midagi väga võluv. Intensiivne, poeetiline ja natuke unenäoline, justkui kitarriga ringi uitav Kuu-Pierrot, keda tuleb vaadelda tema enda helide kosmoses (paradigmas, kui soovite).

Marc Ducret: “Ma ei ole mingi kitarrifriik, ma juhtumisi mängin seda.”

FOTO KAUPU KIKKAS/EESTIFOTO

Kolm meest laval, saksofonist rääkimata

JAAK OJAKÄÄR

Selle aprillikuise kontserdikolmnurga (Tallinn, Tartu, Pärnu) ümber anab mõnegi verbaalse vembu visata. Kontsertide nimigi oli valitud selline, mis võimaldab fantaasial lendu tõusta – “Kolm tenorit”. Idee autoriks oli produtsent Merle Kollom, kes ei pidanud mõistagi silmas Pavarotti-Domingo-Carrerase kooslust ega ka mõni aasta tagasi meie publikut hullutanud Linna-Mägi-Joala triot. Seekord oli tegu hoopis ühe pilli – tenorsaksofoniga, millega eesti džässmuusikas on läbi aegade osatud nii hästi ümber käia, et kuuldused meie andekatest saksimängijatest on levinud kaugemalegi. Korduvalt USAs Lionel Hamptoni festivalil esinenud Lembit Saarsalu on sellesse samuti oma panuse andnud ja haaras mõttest kohe kinni, kutsudes koos endaga lavale kaks teist selle pilli suveräänset valitsejat Eestis, Raivo Tafenau ja Villu Veski. Öhus oli intriigi, sest tegu on kolme meisterliku muusikuga, kes on samas isiksused oma kindlate põhimõtetega. Kas luik, haug ja vähk saavad ikka käru vedama, võis mõnigi mõelda. Said küll ja põhjus on lihtne: nad on professionaalid, kes võivad ühise asja nimel ka oma ego veidi rohkem vaos hoida.

Seda nõudis eelkõige kontserdi esimeses pooles esitusele tulnud Heikki Sarmanto Süit sümfooniaorkestrile ja džässansamblile “Hearts”, kus olid kaastegevad Vanemuise sümfooniaorkester Rauno Tikkaneni juhatusel ning rütmigrupp Jürmo Eespere (klaver), Mihkel Mälgand (kontrabass) ja Tanel Ruben (löökpillid). Teos, mis seab kahtlemata solistidele teatud raamid ja raskused, arvestades keerulist arranžeerimist ja taudal mängiva sümfooniaorkestri kõlapilti. Sarmanto kirjutas selle juba kümme aastat tagasi seoses rahvusvahelise südameaastaga ning see on ette kantud ka New Yorgi Carnegie Hallis. Süidi osad on inspireeritud maailma eri paikade muusikast, seal leiab kohati ka päris otseseid mõjutusi (Chick Corea), kuid omal ajal oli see kindlasti väga novaatorlik teos ja tänagi huvitav kuulata. Nii Tafenau kui

Veski kurtsid siiski, et raske oli end algul solistidena päris vabalt tunda. Partituuri oli nii palju materjali kuhjatud, et tundus, nagu oleks kõik veidi üle arranžeeritud ja saksofonile ei jää piisavalt hingamisruumi. Saarsalu arvates võis probleem olla ka selles, et polnud lihtsalt aega korralikult teosesse sisse elada – kaks proovi ja kohe lavale. Mida edasi, seda paremini avanesid kõigi tenorite karakterid, aga kolm ju neid kontserte oligi. Vanim kolmest tenorist ehk siis Saarsalu kinnitas sedagi, et tema hindab juba kogemust kui sellist – sümfooniaorkestriga suurel laval mängida. See on siiski midagi teistsugust kui klubiesinemised, mida on aastate jooksul tuhandeid kordi tehtud. Rahule jäi kindlasti ka helilooja Heikki Sarmanto, kes tuli Estonia kontserdisaalis pärast tulist aplausi lavale ja ütles vaid kaks lauset: “Suur tänu suurepärase elamuse eest. Jälle kord tuleb tõdeda, et Soome ja Eesti ühistõös peitub jõud!”

Kontserdi teine pool, mis algas Sonny Rollinsi tuntud “Tenor Madnessiga”, kulges juba vabamas vormis; kolm tenorit said eespool mainitud noore (ja igati tasemel!) rütmigrupi saatel näidata oma oskusi väiksemas koosseisus ja erinevates džässistiilides. Näha ja kuulda kolme meisterlikku muusikut kõrvuti, igauks realiseerimas innukalt oma improvisatsioonilisi ideid, on džässisõbrale tõeline maiuspala. Tahtmatult meenusid džässiajaloost tuntud spontaansed bändide võistlused, näiteks unustamatud Chick Webbi ja Benny Goodmani ning Lucky Millinderi ja Count Basie “jõukatsumised” möödunud sajandi kolmekümnendail aastail. Mõõngem, et mingi sportlik moment on ka improvisatsioonilisel “jam sessionil” nii või teisiti olemas. Muidugi ei püüdnud meie muusikud üksteist iga hinna eest üle mängida – juba seetõttu, et nende näol on tegemist kolme erilaadse isiksusega, mis vältis muusikaliste mõtete ja tämbrite kattumist. Erinesid nad juba tooniltki: Saarsalu kasutas metall-, Tafenau ja Veski eboniithuulikut, ent peale materjali erinevuse on igal män-

gijal, nagu igal lauljal, oma tämber ja oma lähemine muusikale. Kuigi igal kuulajal jääb oma mulje, võiks ju tinglikult öelda, et Saarsalu taotleb klassikalist selgust, Tafenau

vallatleb rütmi ja tooniga ning Veski otsib ballaadidest sügavusi. Mida mehed ise ütlevad? Raivo Tafenau: “Olen viimase ajal teadlikult üritanud standardsest swingist kõrvale minna. Bossal ja kõigel muul, mida praegu teen, on üks konkreetne eesmärk – noored! Ma tahan neid džässijuurde tuua, see on tulevikule mõeldes kõige tähtsam, et nad saaksid mingi impulsi, mis neid köidaks.”

Villu Veski: “Need ajad on möödas, kui lavale tulles oli vaja näidata kodus õpitud ja tehnilist meisterlikkust. See on nagu iluuisutamises “koolisõit”, aga mitte vabakava. Esinemises hindan eelkõige emotsiooni andmist – südamlikkust ja siirust.”

Lembit Saarsalu: “Kõige alus on siiski klassikalise džässipõhitõdede valdamine, see on lakmuspaber, mille järgi tunneb kohe ära, kes on õige pillimees, kes mitte. Sealt edasi on väga tähtis juba toon. Pill on ju hääle võimendi või jätk ja nii nagu lauljate puhul peab ka hea pillimees eristuma teistest nii, et ta kohe ära tuntaks.”

Meeste jutus on tõtt.

Kolm tenorit: Lembit Saarsalu, Villu Veski ja Raivo Tafenau. Saksofon on pill, millega võib nii mängida kui sügavusi otsida.

FOTO EESTI KONTSERDI ARHIIVIST

Meister ja mõt-
tekaaslased.

FOTO ERAKOGUST

Jaakko Ryhänen taastab laulu hiilgust

IA REMMEL

Klassikaline laul on luksuslik ja suurejooneline ala. Kuid see kaunis ja pealtnäha kerge kunst võib muudatada ka mitte väga suurt naudingut pakuvaks pingutuseks. Professor Jaakko Ryhäneni Eesti Muusikaakadeemia õpilaste kontsert Estonia Talveaias andis aimu laulu olnud ja olevast hiilgusest.

Kontserdi omapäraks olid muusikanumbritele eelnenud sõnalised vahepalad – selline õhtu ülesehitus olevat olnud Ryhäneni soov. See lõi sundimatu õhkkonna ja muutis muusika kuulamise kergemaks ka muusikas vähem kodus olevale kuulajale.

Kõige enam avaldas muljet kontserdi avaosa, katkendid Verdi "Don Carlost". Seal esinenud õpilased Priit Volmer, Rene Soom ja Karmen Puis olid ehk vokaalselt oskustelt ühed küpsemad esinejad. Priit Volmer on kauni häälega bass, kelle tugevaks külgedeks on loomulikkus ja puhas intonatsioon. Rene Soom on väga artistlik esineja, kelle painest vabanev häälekasutus annab lootusi. Karmen Puisi

esinemises võlus tõsidus ja dramatismataju. Õppivate lauljate juures on mind vahel häirinud vaid sooritusele keskenduv hoiak, selle kõrvalt kas ei suudeta jälgida või unustatakse ära esitatava muusikaline külg. Kuuldud "Don Carlo" numbrid olid aga loodud hoopis vastupidise taotlusega: aukoht oli antud muusika loogikale ja selgusele.

Kontserdi teises pooles kõlasid populaarsed aariad ning soome romansid. Soome romansides on ehk rohkemgi kui eesti heliloojate omades tehtud panus ehedale laulvusele. Juba seetõttu on nad kujunevale lauljale väga tänuväärne repertuaar, sisaldades mitmekesiseid emotsioonide ja kujundite loomise võimalusi. Aariates ja romanssides näitasid end taas heast küljest Priit Volmer, Rene Soom ja Karmen Puis. Eriti mõjuvaks kujunesid Priit Volmeri lauldud Merikanto "Merellä", Karmen Puisi esitatud Toivo Kuula "Tuijotin tulehen kauan" ning Rene Soomi Leporello aaria "Don Giovannist".

Kuulates Aare Saali Renato aariat "Maskiballist" ja Merikanto romanssi "Muistellessa", süvenes arvamus temast kui šarmantsest ja vilunud esinejast, kelle juures kahjuks häirib ebapuhast intonatsioon. Germont'i aaria "Traviatast" ja Toivo Kuula "Syystunnelma" lauldud Sergei Grinkov on sümpaatse häälematerjali ja loomuliku musitseerimisega bariton. Tenor Urmas Põldma etteastes jättis väga hea mulje tema puhas intonatsioon ja vaba artistlik hoiak. Teise esinenud tenori, Andrus Kirsi häälel on veel kujunemisejärgus. Lauljate esinemist toetasid kaks noort kontsertmeistrit, neist Ave Sikk mõjus stiilse ja selgena, Jaanika Rand-Sirbi muusikalised taotlused jäid vahel ebamäärasemaks.

Kontserdil sai kuulda kaht numbrit ka maestro Ryhänenilt endalt. Kõigi teoreetiliste teadmiste kõrval on õpetamises väga oluline ka õpetaja enda eeskuju. Sellist eeskuju omades peaks see protsess korda minema.

JUBILATE

Harry Olt 75

1929. aastal sündinud komponist ja muusikateadlane Harry Olt on hariduse saanud paguluses Rootsis. Palju aastaid töötas ta Rootsi raadio, hiljem Svenska Rikskonserti muusikaprodutsendina, vahendades juba 60ndatest aastatest Rootsi ja Eesti kultuurikontakte. Teadlasena on Harry Olt käsitlenud moodsa muusika probleeme Stravinskist ja Blumดาห์list elektroonilise muusika ja serialismini. 1972. aastal ilmus tema raamat "Modern Estonian Composers" ning mõned aastad hiljem "Estonian Music", esimene võõrkeelne ülevaade eesti muusikast. Palju aastaid töötas Harry Olt ka Balti Instituudi sekretärina, oli ajalehe Vaba Maa tegevtoimetuse liige ning tegutses pikka aega Södertälje linna kultuuriintendandina. 26. aprillil, oma sünnipäeval viibis Harry Olt taas Eestis, Jan Nordahli filmi "Tuule ja vee lapsed" esilinastusel, mille produtsent ta on.

Kuidas tulite teie muusika juurde?

Eesti kaasaegse muusika juurde tõi mind Mart Saare "Must lind". Saar tuli Peterburi konservatooriumist siia Eestisse kartulivagude vahele, taskus noodid "Must lind" ja "Skizze" – mis ta pidi siin peale hakkama! "Musta linna" esiettekandel kartis Saar, et tuleb skandaal. Ja see on tõesti skandaalselt uhke laul.

Millised aated olid tollal õhus?

Ei oska öelda, millised aated, muusika oli midagi praktilist: seda võis laulda, selle järgi võis tantsida, seda võis kandlel mängida – viimasega tegelesin ka mina.

Muusika ümber ei filosoferitud.

Minu arvates see ei kuulu muusika juurde, muusika räägib enda eest ise. Võib ainult välja tuua mõne kompositsioonitehnilise võtte. Rootsi raadio muusikašeff Blumดาห์l näiteks kirjutas kord loo kursist välja põrkunud ruumlaevast. Ta pidi selleks välja mõtlema erilise helisfääri, kuidas seda kõike edasi anda, ja tegi selleks Rootsi esimese elektroonilise muusika lindi. See, võiks öel-

da, oli tema filosoofia, aga samal ajal ka tema praktilise fantaasia rahuldamine.

Olite Rootsis ka Tubina õpilane, milline oli õppimine tema juures?

Ta oli vaikne ja väga asjalik inimene. Erilist teoretiseerimist ta ei harrastanud. Kindlasti ei meeldinud talle, kui tudeng kirjutas midagi stiilis, mis komponeeris ennast ise, näiteks kaheteisttoonisüsteemis. Ta ütles, et kui kontrapunkt, siis olgu juba Palestrina. Kompositsioon peab väljendama seda, mida komponist mõtleb.

Oma loomingu ümber ta ka ei filosoferinud. Kui seal taustal ka mitteruusika-lisi mõtteid peitus, siis ta nendest ei rääkinud. See oli nagu tema töösaladus.

Kuivõrd adekvaatsed võivad teie arvates olla hinnangud näiteks helilooja uudisteosele?

Oleneb, kes kritiseerib ja mis alustel. Sageli räägitakse "omaenda nina järgi" ja kaugemale ei mõelda. Muusikakriitikal võib olla palju rolle. Wagner võitles näiteks ideoloogia pärast. Aga ma usun, et komponistil pole küll muusikakriitikast mingit kasu. Minu meelet on muusikakriitik nagu kaupmees. Ja ta ei saa ju lehes kirjutada, et tal on ainult kehva kaup.

Olete tegelnud ka elektroonilise muusikaga, mis teid selles on huvitanud?

Muusika on ju põhimõtteliselt heli, elektroonilise muusika puhul on võimalik neid helisid uut moodi esile kutsuda. Aga ma ei usu, et inimlik mõõde loomisel sellepärast kuidagi muutub. Stockhauseni või Xenakise stiilis loodud muusika on ju huvitav, aga see on möödaminev nähtus, kui seal taga inimene välja ei ilmu. Ehkki muidugi on loomulik, et helikeel uueneb.

Primitiivsete kultuuride juures on näiteks hulk instrumente, mis võimaldavad hoopis rikkalikumat helikeelt kui moodne tempereeritud häälestus. Rikastumine võib olla nii ja naa. Kunst ei tohi olla ka ülerikastunud.

Või siis muutuda nii keerukaks, et kuulaja seda enam jälgida ei suuda.

See on õieti kommunikatsioonitehniline probleem. Kui hiinlane kuuleb läänemaailma ooperit, võib ta leida, et see on kohutavalt inetu. India instrumentidel on võimalik mängida mikrotoone, nii et iga toon on õieti kolm tooni, kui sa seda süsteemi tunned, siis on see väga väljendusrikas.

Nüüdismuusika häda on sageli ka selles, et seda mängitakse üks kord ja mitte rohkem, see on see nõndanimetatud *festival music*. Ja arvatakse, et meedium on *message*. Teade väljub aga ikka inimeselt, on individuaalne.

Vestelnud Ia Remmel

UVERTÜÜR

Elu ennast! – Jaak Sooäär kultuurisulamid

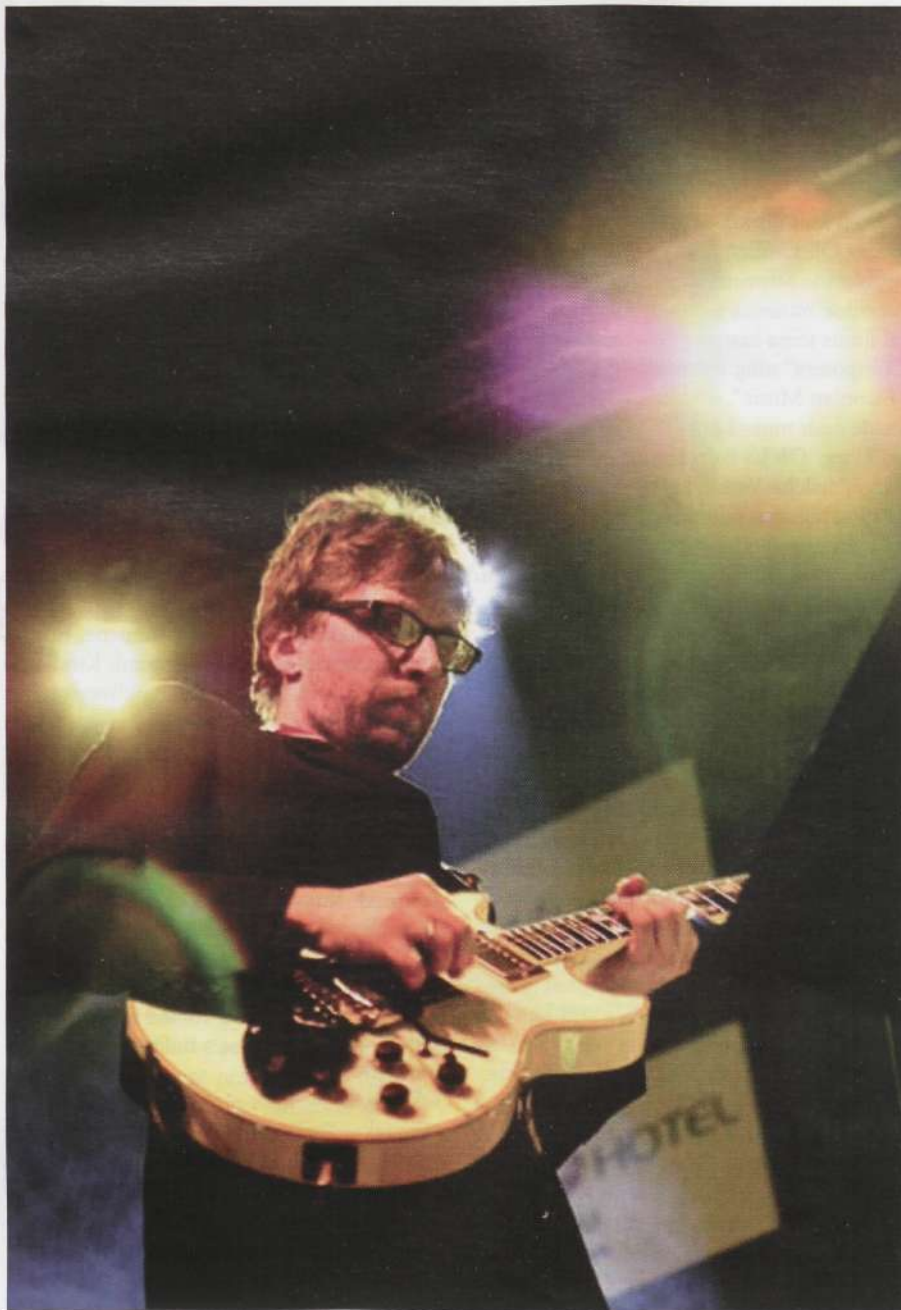
BERK VAHER

Jaak Sooäär on eesti üks hõivatuid ja rahvusvaheliselt tuntuid kitarriste. Teda võib kuulda nii kannelde vahel Eesti Keeltes kui Raul Saaremetsa mikseripuldi kõrval Una Bossas; nii Heiki Mätlikuga klassikapalu interpreteerimas kui Euroopa avangardjazzi hiidudega improviseerimas. Jaagule tähendab muusika avatust ja avastamist, mis käib ikka käsikäes pideva tehnilise eneseharimisega. Riskivabast perfektsusest on olulisem energia, instrumendi ja enda võimaluste tundmaõppimine. Jaagu tekitatud erinevate kultuuride ja helikeelte kokkupõrked võivad oma ootamatuses olla ühtägu humoorikad ja vaimustavad, näiteks "Jazzkaare" publikule esitatud temaatiline regivärss New Jungle Orchestra seltsis.

Muusika, mida sa teed, on hästi eklektiline ja raskesti paikapandav, samuti inimesed, kellega sa koostööd oled teinud, on just selles hämaralas, "levi" ja "süva" vahepeal. Sa oled ka palju reisinud – kas see on üksnes Eestile iseloomulik, et kõik põnevamad tegijad on hästi eklektilise maitsega, või on ka mujal nii?

Need protsessid on kõikjal samasugused. Jazz on ju väga eklektiline, see on välja kasvanud afroameerika muusikast, hiljem võtnud juurde latiino rütme, veel hiljem on lisandunud india ja idamaa mõjud... Loomulikult on klassikalise muusika mõjud ilmselged: jazz ongi afroameerika rütmi ja klassikalise vormitunnetuse segunemine. Minu muusika on süntees sellest, millega ma olen kokku puutunud ja mis mulle on meeldinud. Tegelikult termin "eklektika" on minu arvates ka liialdus. On olemas kahte sorti muusikat – hea ja halb muusika. Taanis oli huvitav kuulata Bill Laswelli, ta on teinud väga avangardseid asju. Samas oli ta esimene, kes plaadistas Whitney Houstonit. Kõik need asjad elavad temas koos.

Neid projekte, kus sa oled osalenud ja laval olnud, on hästi palju, mõned neist on plaadile jõudnud, aga paljud mit-

Eri muusikastiilide sulandumised "Jazzkaarel".

FOTO RAUL MEE/ÄRIPÄEV

te. Kas sulle on oluline, et su projektid jõuaksid plaadile, või on tähtsam see, mis tekib kontserdil?

Need asjad on jällegi omavahel seotud. Eesti on väike, siin teavad kõik kõiki, siin see plaat ehk polegi nii oluline, aga kui me läheme rahvusvaheliseks, siis selleks, et üldse kontserti saada, peab olema plaat. Need on ühe ja sama protsessi osad.

Räägime ka muusikaharidusest. Mis vahe oli õpingutel siin ja Taanis?

See oleks pikem jutt, kuna ma õpetan praegu ja näen neid õpilasi. Ka erinevusi ja seda, kuidas see muusikaõpetamise süsteem, mis meil on levinud, siiski sageli nullib väga paljud ära. Nad tulevad tundi ja ei julgegi midagi teha.

Probleem on tegelikult üldine. Taani kooli häda oli see, et õpetusmeetod oli liiga standardne, kunstilist külge arvestati liiga vähe. Me tõusime selle vastu ühe kildkonnaga üles ja mulle tundub, et seesama seltskond hakkabki praegu taani jazzi üle võtma, kuna nad ikkagi teatud noores eas said aru, et see asi nii lihtne ei ole, et keegi õpetab: mängi nii ja mängi nii ja asi toimib. Tegelikult sünnivad õnnestumised kunstis üldse ju tänu riskile. Tuleb võtta riske, ja kui neid pole õpetatud võtma, siis tavaliselt on tulemus nudi. See võib olla professionaalne, aga samas ebahuvitav. Suurel osal jazzmuusikatel ja ka klassikalistel muusikatel, keda produtsseeritakse koolides, ei ole kunagi palutud ise mõelda, nad teevad vaid seda, mida neile on õpetatud. See on üks põhjusi, miks jazz ja klassikaline muusika on palju publikut kaotanud. Elu ennast on seal natuke vähevõitu.

Kas sa tunned, et nii Eestis kui ka mujal on sellist publikut, kes tuleb väga riskantsete mängudega kaasa?

Tuleb loomulikult. Eesti tegelikult on ju suhteliselt heas olukorras: tänu "Jazzkaare" kõvale tööle on pidevalt noort publikut juurde tulnud. Ja noored on ju ikka need, kes võtavad uut paremini vastu. Eriti just kontserdil; kui muusikud mängivad väga hästi, siis kuulajad saavad sellest aru küll, isegi kui muusika erineb sellest, mida nad tavaliselt on kuulnud. Ma arvan, et see on igal pool nii. Probleem on ikkagi selles, kuidas anda võimalus rohkem kuulata erinevaid asju. Laial kuulajaskonnal ei ole praegu eriti seda valikut.

Sa oled ka ise mitmeid üritusi korraldanud.

Loomulikult. Praegu ilmselt tuleb seda veelgi teha, sest elu lihtsalt nõuab nii. Omal ajal korraldasin ma neli aastat "Tudengijazzi". See oli keeruline, majanduslikult kõige raskem aeg, 1990ndate esimesel poolel ja keskel eriti raha ei olnud. Aga see on end ära tasunud palju rohkem, kui oleksin iial osanud arvata: ühest küljest muidugi kogemused, aga teisalt ka sidemed. Tänu sellele, et ma "Tudengijazzi" organiseerisin, ma üldse Taani sattusin.

Kui plaatide juurde tagasi tulla, siis kuidas sai alguse koostöö Heiki Mätlikuga? Tundub, et te olete hästi erineva lähene misega, aga sobisite väga ilusti kokku.

Meie legend on see, et mina tulin siia kooli [Eesti Muusikaakadeemiasse – toim.] õppima ja hakkasin maja ühes nurgas oma tunde tegema, ja Heiki klass on maja teises otsas, üleval korrusel, nii kaugel kui vähegi võimalik. Siinsamas kohvikus kohtusime. Heikile pakuti Eesti Kontserdist koolikontserte; siis saigi tehtud sari "Bachist Hendrixini" – renessanssmuusikas ja romantismis mängis Heiki ja mina mängisin mõnes loos kaasa; ning kui me jõudsime 20. sajandi muusikani, siis ma võtsin järje üle, bluus, rokk, funk, reggae... Suhtusime sellesse lõbusalt, koolide lapsed on ju väga erinevad, noorematele tuleb rohkem *show'd* teha, neid kontserti kaasata.

Eesti Keeltele oled sa mitu lugu ise kirjutanud. Kas sa teadsid täpselt, kuidas need lood hakkavad nende inimestega kõlama, või tuli ka üllatusi ja muutusi?

Mulle meeldivad bändid rohkem kui projektid, ükskõik mis muusikastiilis. Vahepeal oli mu lemmikbändiks Kronos Quartet; ja viimasel "NYDil" oli Arditti Quartet, mis mulle samasugust mõju avaldas. Võib-olla nad ise soovisid, kui neid

Tegelikult sünnivad õnnestumised kunstis üldse ju tänu riskile. Tuleb võtta riske ja kui neid võtma pole õpetatud, siis tavaliselt on tulemus nudi.

bändiks kutsutakse, aga nad on mänginud paarkümmend aastat koos, see on lihtsalt nii hea! "Lemmikbänd" Eestis on võib-olla Filharmoonia Kammerkoor, eriti kui nad laulavad seda, mis neile on kirjutatud, Tormist ja Pärti...

Eesti Keeled ongi bänd sõna otseses mõttes, mis nüüd on eksisteerinud kuus aastat. Arvan, et oleme selle aja jooksul arenenud. Alguses oli see idee Ain Aganal, alustasime kolmekesi, kuid kuna Tuule Kann kukkus ja tegi käeliigesele vigaga, siis võtsid nad Pille Karrase kandlemängijaks juurde, mina tulin Taanist.

Esimesed lood ei ole võib-olla nii hästi kirjutatud. Kui sa kirjutad mingile instrumendile, pead väga täpselt teadma, millised on selle pilli võimalused, mis kõlavad hästi ja mis halvasti, mis on tehniliselt raske ja mis kerge. Me tegime nende lugudega plaadi "Holy Lake", kus on siiski ka päris lahedaid lugusid. Siis tulid solistid juurde ja järgmine plaat oli parem, sest me teadsime täpsemalt, mis võimalused meil on. See on pikk ja aeganõudev protsess, seadete tegemine võtab vahel nädalaid, et nad kõlaksid.

Tihkad sa rääkida oma uutest plaanidest?

Valmismaterjali on kahe plaadi jagu, just jazziasja. Üks on koosseisuga Erdmann-Sooäär Dessert Time, mis on tehtud saksofonimängijaga Saksamaalt, Daniel Erdmanniga.

Seda ma pean ka üheks oma parimatest gruppidest. Rahvusvahelises mõttes võib-olla kõige ägedam on The Dynamite Vikings, sest see lihtsalt on kõige unikaalsem, me oleme sinna kõige rohkem sisse pannud. Dessert Time kui duo on selline minimalistlik koosseis, oleme seda viis aastat teinud, sellel on omapära ja oma lugu.

Teine plaadimaterjal, mis on juba olemas, on koos soome saksofonimängija Mikko Innasega ja hollandi maailmakuulsa trumhari Han Benninkiga. See on *live* eelmise aasta kevadel Helsingist JumoJazz klubist, mida Soome raadio lindistas. Oleme jõudnud järeldusele, et see kontsert kukkus nii hästi välja, et tahaks plaadi avaldada.

Ja Dynamite Vikingsil on ka plaadi jagu uut materjali?

On uut materjali jah. Viikingite trummar Karsten Mathiesen on muusik, kellega ma elus kõige rohkem koos olen män-

ginud. Mu esimene bänd Taanis oli The Jagters, teda kutsus sinna bändi saksimängija, minu sõber. Mängisime palju duot ja jämmisime, midagi oli meis väga ühist ja midagi väga erinevat. Tegelikult arenes sellest välja mingi omamoodi stiil, mis on väga paljude asjade segu. Karsten on rokitaustrummar. Pärast seda, kui tal autost trummikomplekt ära varastati, ostis ta uue komplekti ja sãmpleri ka. See, kuidas ta *live*-sãmplingut oma trummimãngu sisse põimib, on tõesti geniaalne.

Sinna juurde tuli hiljem Tommy Andersson, rootsi bassimãngija, kellega Karsten oli juba varem väga palju mänginud. Sellest on tulnud selline stiil, mida me üksikhaaval keegi poleks võinud kunagi unes ka näha. Sellepärast pean ma seda bändi väga oluliseks ja enda omadest võib-olla kõige tugevamaks.

Nüüd on meil olnud keerulised ajad, kuna Karsten on olnud kaua haige. Tundub, et tal läheb juba paremini ja me saame aasta teisel poolel jälle rohkem kontserte teha. Tahaks loota, et järgmine plaat tuleb varsti, me oleme võrreldes eelmise plaadiga kõvasti arenenud, just muusikutena. Samas oskame paremini kasutada elektroonikat, seda muusikasse oraganilisemalt põimida.

Milline on üldse sinu muusikaline taust?

Kui ma Taani läksin, siis nägin, kuidas 12-aastased on tehniliselt tugevamad jazzmuusikud kui Eestis keegi kunagi üldse on olnud. Selles mõttes ma võin muusikuna oma east kindlasti viis või rohkem aastat maha võtta, et end välismaa muusikutega võrrelda. Tegelikult olen ma oma arengus 25-aastane.

Väga tugeva jälje on jätnud Tormis. Isegi ei tea miks, aga see stiil on mulle alati sobinud. Kui ma jazzmuusikasse tulisin, siis esimene bänd oli Ajastajad, kus sai ka eesti folki tehtud, segamini ECMi asjadega, mis tollal polnud veel üldsegi popid. Ma olin suur Jan Garbareki fãnn, kui sellest Eestis üldsegi ei rããgitud. Suur Norra muusika austaja olen ka olnud.

Popmuusika mõjud sinna juurde, kõva annus klassikalist muusikat – see ongi minu “mix”. Praegu kuulangi rohkem klassikalist muusikat kui jazzi. Või siis vana jazzmuusikat. Kui ma läksin Taani, siis ikka sinisilmsemalt, sest Eestis eriti keegi jazziharidust ei andnud. Tahtsin õppida jazzi, ostsin aastakaardi Kopenhaageni Jazz House’i, mis on Euroopas üks juhtivaid jazziklubisid, käisin igal õhtul vaa-

Dünaamilised tegijad elik The Dynamite Vikings koos Pierre Dørgega (Kopenhaagenis, veebruaris 1998).

FOTO ERAKOGUST

tamas. Ilmnes, et igal õhtul hakkas sama lugu jälle pihta. Erinevad inimesed, aga ikka üks ja sama: muusikud mängivad lihtsalt seda, mida nad on ära õppinud. Masendav.

Aga Taanis sattusin ma kokku ka avangarditüüpidega. Need inimesed, kes on hakanud avangardjazzi mängima, on ikkagi väga paljud asjad endale selgeks mõelnud, mida suur osa tavalistest jazzimãngijatest endalt kunagi ei küsigi. Seal oli organisatsioon AV-art, korraldasin nendega koos üritusi nii Taani muusikutele kui ka mujalt Euroopast tulnutele.

Siis kohtusin koolis Pierre Dørgega, kes organiseeris meile ühe *workshop*’i Peter Brötzmanniga, too osutus väga intellektuaalseks tüübiks.

Edasi, tänu Pierre’ile, korraldasin juba ise Han Benninki *workshop*’i, need kolm päeva muutsid meie kõigi elu. Siit tuleb jälle järgmine aspekt minu muusikaelus – mulle väga meeldib mängida vanaema põlvkonna “õigete meestega”, kes on pärit selle muusika sünniajast. Mul on olnud õnn mängida mõned korrad Han Benninkiga; siis veel Conny Bauer, saksa tromboonimãngija; Pierre kindlasti; Raul Björkheim, kes ei ole nii vana, aga mahub selle mõtlemise alla; John Butcher; Barry Guy – nende intensiivsus ja aura on nii tugev, lausa füüsiliselt tuntav. Nendelt on nii palju õppida, nende lähedal saad teada, kui tugev sa energeetiliselt oled.

Hiljem hakkasin käima Berliinis ja kohtuma selliste inimestega nagu Frank Möbus, John Schröder... Berliinis mulle meeldib see, et kuna sinna on kolinud kokku muusikuid üle Saksamaa ja kõikjal Euroopast, siis nad on segunenud ja ei valitse mingi kassisüsteem, et siin on jazz, siin on pop. Erinevad inimesed mängivad koos ja seal tuleb väga huvitavaid asju välja.

Ja veel üks mõju on elektroonika, mida sai ka hakatud alles Taanis kuulama. Meil oli bänd Almost Zebra, kus mängisime Karsten Mathieseniga kõiki pilile. See oli kohutavalt raske, tegime tohult palju proove. Tekkis huvi elektrooniliselt manipuleeritud saundi vastu, aga mulle ikkagi meeldib *live*-manipuleering ja sãmpling. Kodus valmistehtu ei pruugi kohapeal nii toimida, nagu vaja, pole enam seda energiatset.

Tolle vahepealse suure elektroonilise muusika tulvaga olid mõned tegelased juba valmis kitarrisurnuks kuulutama. Seda ohtu ei ole?

Teatud mõttes võib puhast elektroonikat pidada surnuks. Kõrghetk jääb 1990ndate esimesse poole, hilisemad asjad kordavad enamjaolt sedasama, uute nüanssidega. Edaspidine areng on läinud erinevate esteetikate sulandumise teed, nagu norralastel.

Armastan sind, Eestimaa. Isamaaliste laulude võistlusest

KAIE TANNER

Isamaaliste koorilaulude võistluse korraldajaile ennustati, et see ettevõtmine kukub kindlasti läbi. Esiteks ei laeku ühtki tööd, teiseks on kõik tööd väga kehva kvaliteediga ja kolmandaks ei hakka neid nagunii keegi laulma.

Tulemus oli teistsugune: laekus 153 laulu, kaasa löid paljud nimekad heliloojad ning on selge, et vähemalt osa lauludest jõuab ja jääb kooride repertuaari.

Isamaalised laulud on väga vajalik osa kooride ja paljude ürituste kavas. Aktused, vabariigi aastapäevad, emade- ja isadepäevad, laulupeod ja muud ei saa kuidagi isamaalise temaatikata hakka. Tihti peale esitatakse siis taas Vinteri "Laulu Põhjamaast", Ernesaksa "Mu isamaa on minu arm", Sarapiku "Täna lendab mesipuu poole", Ehala "Kodulaulu" või mõnd muud niisama tuntud-teatud lugu, mis kooril une pealt välja tuleb. Vaheldusrikkast repertuaarist pole juttugi.

Miks heliloojad kodu- ja isamaateemalisi laule nii vähe kirjutavad?

Heliloojate Liidu esimees Olav Ehala: Igasuguse koorilaulu aluseks on ikkagi tekst, selleteemalisi tekste ja ka pole! Lööd Koidula lahti ja iga luuletus õhkab isamaalisust, aga väljendusviis jätab tänapäevase mõttes soovida. Kui selleteemaline konkurss toimub, võetakse end kokku, otsitakse ja kirjutatakse.

Isamaaliste laulude konkursi korraldajad, MTÜ Hirvepark ja Eesti Kooriühing võtsid eesmärgiks leida uusi laule kõigile kooriliikidele. Sealjuures pidid laulud olema mitmesuguse raskusastmega ning heal juhul ka laulupeole sobivad, et võimalikult suur osa Eesti umbes tuhandest koorist võistlusest kasu saaks. Juhendis nõuti ainult, et kooriteos seostuks märksõnadega "Eestimaa", "eesti keel", "kodu", "pere", "vabadus" jms. Paraku pidi žürii nentima, et osa töid ei mahtunud isegi nii laialdase temaatika alla.

Žüriisse kuulusid Tartu Ülikooli kammerkoori ning TÜ naiskoori Tallinna vi-

René Eespere käsitleb isamaalist teemat värskelt ja kaasakiskvalt.

FOTO KAUPU KIKKAS/EESTIFOTO

listlaskoori dirigent Triin Koch, Eesti Rahvusmeeskoori peadirigent Ants Soots, Eesti Muusikaakadeemia professor Toomas Siitan, helilooja Veljo Tormis ning professor emeritus Venno Laul. Nendest kolme küsitlesingi.

Kas teie tunnete oma töös, et isamaalistest koorirepertuaarist on puudus käes?

Triin Koch: Pigem on nii, et kui otsida

Osalejate hulgas oli palju professionaalseid heliloojaid, aga silma paistis tekstide nõrkus, õigemini aegumine. Kui otsime uut temaatikat, ei saa lõpma- tult takerduda sellesse, et vabadus tuleb kätte võidelda, orjapõlv lõpetada jne.

viitsid, siis leiad huvitavat ja sobivat repertuaari küll. Enamasti valin Ernesaksa ja teiste vanema põlvkonna heliloojate muusikat, uuemad laulud polegi minu arvates niivõrd isamaalised. Võib-olla on asi selles, et tänapäeva helilooja ei tunneta vanemat teksti enam nii, nagu peaks? Päris tänapäevast isamaalist teksti ju ei olegi.

Mõtlen järele. Peale Leesmendi ja Runneli "noori ja vihaseid" isamaa teemal luuletajaid ei oska küll nimetada... Ants Soots: Rahvusmeeskoori igapäevases elus me sellist puudust ei tunne, aga isamaaline laul ei ole meie kontserttegevuses ka nii valdav löik.

Kas saite võistluselt oma koorile laule juurde?

T. K.: Segakoorile vähem, naiskoorile rohkem. Väga eredalt ükski laul ei eristunud.

A. S.: Mulle jäi repertuaarist kõrva vähemalt kaks lugu, mis ilmselt mõnda RAMi kavasse sobituvad. Aga üldiselt kordus vana vastuolu: muusikaliselt huvitavamad laulud olid rasked ja kõigile jõukohased lood jälle väga sarnased nendega, mis kooride repertuaaris juba ammu olemas on. Et kui vana lugu oli Re-mažooris, siis uus Fa-mažooris...

Mille järgi žürii laule hindas?

Venno Laul: Olulised kriteeriumid olid muusikaline tulemus, kooripärasus, lauldavus, teemakohasus. Isamaalisust oleksin rohkem oodanud, üllatusena laekus konkurssile aga ka näiteks armastuslüürikat. Keegi võinuks üritada ka massilaule kirjutada, aga neid ei tulnud.

T. K.: Kõige raskem oli mulle küsimus, kas hinnata laulu kompositsioonitehnika või lauldavuse seisukohalt? Segakooride võidulugu (Eespere "Ristimetsa ilmutus" – K.T.) on enamiku Eesti kooride jaoks liiga raske, aga lauluna väga hea. Kui konkursi eesmärk olnuks üldlauldavaid lugusid otsida, oleksid tulemused ka teistsu-

Alo Ritsing, rohkete auhinnatud laulude autor.

FOTO ANNE-MALLE HALLIK

gused.

A. S.: Peamine kriteerium oli siiski laulu kunstiline väärtus.

Kuidas hindate võistluse taset?

A.S.: Hea, et osalejate hulgas oli palju professionaalseid heliloojaid, aga silma paistis tekstide nõrkus, õigemini aegumine. Kui otsime uut temaatikat, ei saa lõpmatult takerduda sellesse, et vabadas tuleb kätte võidelda, orjapõlv lõpetada jne. Selline võistlus peaks saama järjepidevaks, siis ehk tekiks uut moodi lähenemine isamaalisuse teemale.

Tunda oli vastuolude pörkumist: lauldavus *versus* professionaalsus. Kui kõik püüavad kõigile kättesaadavat lugu kirjutada, ongi tulemuseks palju sarnaseid laule. Rohkesti tuli ette koori spetsiifika vähest tundmist: helilooja muusikaline mõte on hea, aga koorile sobimatu. Kahjuks esines ka tuntud võtete ja stiilide kopeerimist, mis on sisuliselt plagiaat...

Kooridele kättesaadavuse poolest laulupeole sobivaid laule leidis kümneid, aga kas need koorilaulupilti rikastavad, on küsitav.

V. L.: Rõõmustav oli osalejate arvukus ja esitatud tööde hulk. Kolmes koorikategorias oli elavaks ettekandeks välja tuua üheksa laulu – see näitab, et konkurss õnnestus. Kuulsime mitmeid laule, mis võiksid kohe meie kooride repertuaari jõuda, meeskoorilaulude hulgas ka laulupeole.

Isamaaliste koorilaulude võistlus võiks muutuda traditsiooniks, siis suudaksime ilmselt eestikeelse koorimuusika põuda vähendada. Edaspidi võib luua ka eraldi kategooriad laulupeolauludele ja massilauludele stiilis “Kalevite kants”.

TULEMUSED

II vooju jõudnud laulud:

Segakooride kategoorias:

I koht – “Ristimetsa ilmutus”, helilooja René Eespere, tekst “Kalevipojast”
II koht – “Endast ja Eestimaast”, helilooja Erki Meister, tekst Viivi Luik
Ära märgitud – “Kolmevärviline”, helilooja Risto Laur, tekst Kaari Sillamaa

Meeskooride kategoorias:

I koht – “Kütkes”, helilooja Alo Ritsing, tekst Karl Eduard Sõõt
II koht – “Isamaale”, helilooja Aare Kruusimäe, tekst Juhan Liiv
III koht – “Eestimaa hommikul”, helilooja Viuu Tooming, tekst Peep Ilmet

Naiskooside kategoorias:

II koht – “Suitsupääsuke”, helilooja Tiina Kiilaspea, tekst Kalju Lepik
II koht – “Vabanemine”, helilooja Erki Meister, tekst Viivi Luik
III koht – “Arm tuli”, helilooja Alo Ritsing, tekst Juhan Liiv

Äramärgitud tööd:

Segakooride kategoorias:

“Las ma olen lind”, helilooja Alo Ritsing
“Minu erakond”, helilooja Aare Kruusimäe
“Kas oskame hoida ühte”, helilooja Tiina Kiilaspea

Meeskooride kategoorias:

“Sõber kevadine”, helilooja Alo Ritsing
“Sügise laul”, helilooja Alo Ritsing
“Õõtsuv meri”, helilooja Alo Ritsing
“Loits ja palve”, helilooja René Eespere

Naiskooside kategoorias:

“Koduläte”, helilooja Ülke Reinsoo
“Mis värvi on kodu”, helilooja Raivo Kõrgemägi

Laste- ja poistekooride kategoorias:

“Ma olen karjapoisike”, helilooja Aare Kruusimäe
“Õnn”, helilooja René Eespere

Rõõmu tegi seekord veel korraldajate, Kooriühingu ja MTÜ Hirvepargi, hea koostöö ning sponsorite toetus. Ka žürii oli väga tubli ja tegus.

Saja viiekümne kolmest laulust jõudis II vooju ehk elava esituseni üheksa laulu, mida Estonia kontserdisaalis esitasid Estonia Seltsi segakoor, Kaarli kiriku kontsertkoor, kammerkoor Voces Musicales, Revalia kammermeeskoor ja tütarlastekoor Ellerhein. Elava ettekande põhjal tegi žürii lõpliku otsuse.

Segakooride kategoorias esikoha ja publikupreemia saanud René Eespere: “Ristimetsa ilmutuse” algversiooni kirjutasin juba eelmisel aastal ning kuna see oli Kreutzwaldi aasta, valisin teksti “Kalevipojast”. Koosseis [segakoor, flööti, harf ja löökpillid – K. T.] kujunes teksti järgi, vajaliku õhkkonna edasiandmiseks on just neid instrumente vaja. Kõige suurem üllatus oli mulle publikupreemia.

Kas sellist võistlust oleks veel vaja? Eestikeelsete koorilaulude oma – kindlasti!

Pilguheit eesti isamaalise koorilaulu ajalukku

ARTUR VAHTER

Eesti isamaalise koorilaulu arengutee on olnud pikk, ulatudes rahvusliku ärkamisaega. Selle aja isamaaliste tunnete tärgamine andis nii kirjandusse kui ka muusikasse sügavasisulisi, emotsionaalseid teoseid. Iseloomustamaks millisenä isamaa-armastus tolle aja, 19. sajandi kunstnike rinnus põles, sobivad Carl Robert Jakobsoni sõnad arvustusest Lydia Koidula luulekogule “Emajõe ööbik”:

“Eesti visid, eesti südame süggavusest välja kenud, – kelle sees väggev laulo vaim õhkub! Kui so süda valjumine ei löö, so rind ruttemini ei tuksu, siis ta seda miljalgi ei tee. Tõeste kogo eestulev aeg, mis ta toob, kuulsaid laulusid ja laulikuid, – üllemal nimmetud laulud saavad nende kõrvas ikka kõlama ja elama kunni eesti keel elab.” Carl Robert Jakobson valis Lydia Koidula “Emajõe ööbikust” kaks luuletust, “Mu isamaa on minu arm” ja “Sind surmani”, ning andis viisistamiseks Aleksander Saebelmann-Kunileidile. Neist lauludest said eesti isamaalise koorilaulu teerajajad.

Laulus “Sind surmani” kõlav Koidula repliik “Käi kindlalt! Nõua õigust! Aeg annab arutust!” kujutab endast nagu eesti rahva tegevusprogrammi, mis toob parema tuleviku. See mõte väljendub muusikas väga jõuliselt. Sama mõjuvalt on isamaalisi tundeid edasi andnud Karl August Hermann oma laulus “Isamaa mälestus”. Kuigi selles väljendatud vabadusvõitlus lõpeb traagiliselt, on laulu lõpp siiski lootusrikas.

1905. aastal ilmus Dresdeni konservatooriumi lõpetanud Aleksander Lätelt isamaalaulude kogumik “Sõjalaulud meeskoorile, isamaa kaitsjatele ja koolidele”. Kogumik oli suunatud Türgi sõtta minejatele. Avalaulu sõnad (Mihkel Veske) pidid sõttaminejaid eriti innustama: “Kui keiser kutsub sõtta, meid käsib mõõga võtta, siis tõtta’ tahame ja valjult hüüame: hurraa, hurraa, hurraa!” Sama teemaatika jätkus 1914. aastal “Sõjalauludes segakoorile”.

Miina Härma isamaalised laulud on kirjutatud põhiliselt tema õpiajal

Aleksander Saebelmann-Kunileid, ärkamisaja esimene rahvuslaulik.

Kirglik ja tegus Karl August Hermann. FOTOD TMMI ARHIIVIST

Alo Mattiisen, uue vabariigi trubaduur. FOTO KALJU SUUR

Peterburi konservatooriumis, parimad neist ilmusid 1928. aastal kogumikus “Isamaalaulud”. Armastatuim neist on “Meestelaul”, kuigi võib kahelda, kas ta temaatikalt sinna alla sobib. Tekstis ei kõnelda otseselt isamaast, vaid meeste võitlustugevusest.

Rohkesti on isamaalisi koorilaulu kirjutanud samuti Peterburi konservatooriumis õppinud Konstantin Türnpu. Eriti “Mu Eestimaa” võitis oma lihtsa ja sütitava viisiga rahva südame. Türnpuilt pärinevad ka mitmed filosoofilise iseloomuga, läbikomponeeritud laulud, “Mu isamaa nad olid matnud”, “Mul’ lapsepõlves rääkis” ja “Priiuse hommikul”.

Isamaaliste laulude paremiku kuuluvad kahtlemata Artur Kapi “Palumine”

ja Mart Saare “Ihkasime ikkest lahti”, samuti Juhan Simmi “Oma saar” ja Mihkel Lüdigi “Koit”.

Noorem, juba Tallinna konservatooriumis hariduse saanud heliloojate põlvkond lõi isamaalisi laule propageerimaks ja väärtustamaks kättevõidetud Eesti omariiklust. Nimetagem neist Evald Aava laulu “Põhjamaa lapsed”, Tuudur Vettiku “Su põhjamaa päikse kullast”, Enn Võrgu “Eesti lipp” ja “Ma lillesideme võtaks”. Kui “Eesti lipp” on uljas marsilaul, siis “Ma lillesideme võtaks” on sügava filosoofilise sisuga, andes tõetruult edasi teksti autori resignatsiooni.

Hilisema põlvkonna väljapaistev koorilaulude autor on aga kahtlemata Gustav Ernesaks, kelle “Mu isamaa on minu arm” võistleb oma tähenduse poolest rahvushümniga.

Üks liigitavamaid isamaalisi laule on Juhan Aaviku “Hoia, Jumal, Eestit”, mis väliseestlaste juures kujunes lausa iga piduliku sündmuse puhul lauldavaks hümniks.

Hilisema aja isamaalistest lauludest on populaarseks saanud Ülo Vinteri südamlilik “Laul Põhjamaast”, algselt pärit helilooja lastemuusikalist “Pipi Pikksukk”. See laul on oma koha leidnud nii laulupeol kui kooli muusikaõpetuses.

Taasiseseisvumise-eelsel ajal kirjutasid kauneid isamaalisi laule René Eespere ja Alo Mattiisen. Kui rahvusliku ärkamise ajal Koidula ja Kunileidi nõue “Käi kindlalt, nõua õigust!” laulus “Sind surmani” oli ühiskondlik tellimus ja langes vastuvõtlikule pinnasele, siis rohkem kui sada aastat hiljem kordus sama olukord teise Eesti vabariigi loomisel. Tänapäeval on “aeg andnud arutust”. Ei ole enam tarvis valjuhäälselt õigust nõuda ega “isamaa ilu eest vaenlaste vastu võidelda”. Ning vastus küsimusele, miks vajame uusi isamaalisi laule, sisaldub René Eespere laulu “Ärkamise aeg” sõnades: “Eestimaa, Eestimaa, oled mu kodumaa, oled mu hingele lähedal.”

Ta tahtis kirjutada klaveripala ühele sõrmele. Pole teada, kumma käe millisele sõrmele. Vaevalt ta isegi teadis. Ilmselt jätnuks ta pianisti avastada, milline on see "tema oma sõrm". Ühe-sõrme-lugu jäi täitumatuks soovunelmaks. Liiga raske, kirjeldamatult raske ülesanne. Tunnetuslikul tasandil sai aga utopiast tõelus: Morton Feldmanist sai Üksildase Heli Kandja. Viivuks püüame valgussõõri ka teise eemalduja – Samuel Beckett. Feldman - Beckett – Beckett - Feldman – RUBATOS nr 2 Kaks Üksiklast.

Modernismimeister Morton Feldman (1926 New York – 1987 Buffalo)

Morton Feldman on uue muusika areenil kahtlemata neid väheseid, keda tõepoolest võib nimetada "kultusheliloojaks". Eks tõesta seda ka Feldmani CD-de müüginumbrid ning üha uued pühendussarjad kompaniidelt Mode Records ja Hat Hut. Ent tõusnud lühikese ajaga, ja paljude jaoks ootamatult, "nüüdisklassiku" staatusesse, on Feldmanil oht muutuda plaadifirmade vähem või rohkem taunitava valiku tõttu mõne üksiku saare esindajaks (tingimusel, et neid saari veel eksisteerib...), kuhu siis edaspidi varjuda. Saatus, mis meenutab Giacinto Scelsit ja mõnda teist, kelle ümber eluajal lokku ei löödud, keda akadeemilised institutsioonid kahtlustasid ususalgamises, kes unustati ära või tõrjuti kõrvale. Mõistagi on ennatlik tulla välja fortunat-retseptiooni puudutavate järeldustega, kui kõneks heliloojad, keda just seepärast armastatakse, et nad eiravad skeeme ja seadusi, hiilgavad rafineeritud mõtteviisi poolest, on pisut aristokraatsed (kui mitte isegi esoteerilised) ja seda nimelt vaimult. Samas võime aga täna öelda: kui Feldman sümfooniaorkestri programmis enam ei üllata (nt leierkastiliku esitamisedusega "Coptic Light"), siis ooperiteatrite mängukavas küll. Ja sellest ka siin jutt.

15.–17. aprillini etendati Lissabonis São Carloses Feldmani ooperit "Neither", mis loodud Samuel Becketti tekstile; esitajad sopran Petra Hofmann, modern-tantsija David de Almeida, valgustus-kunstnik Pasquale Mari ja orkester Emilio

Pomarico juhatusel. Monograafilise "Projecto Morton Feldmani" raames kõlas veel "Palais de Mari" (ustava Feldmani-interpreti, pianist Ursula Oppensi esituses), triloogia "The Viola in My Life" (Christophe Desjardins) ja diafaanne "Rothko Chapel" kui vaikusse hääbuv lõpu-*crescendo*.

"Ekstsentriline ooper" "Neither", millest muusikateatri leksikonid vaikivad, kujutab modernismi (ka postmodernismi) ebaharilike esindusfiguuride Feldmani ja Becketti kohtumist. Feldmani ja Becketti side tundub kaasluste Cage-Joyce, Berio-Joyce, Kurtág-Beckett, Holliger-Beckett kõrval eriti tähenduslik. Ent "Neitheri" sünniloost. Oli aasta 1977, mis muusikalises ja muuski mõttes osutus prohvetlikuks: Sex Pistolsi "Never Mind the Bollocks" tähistas raevuka pungiepopi algust; Bob Wilsoni – Philip Glassi ajaloolisest kohtumisest sündis "Einstein on the Beach", mis kõigutas ka Itaalia muusikaareeni; ja samal 1977. aastal tuli Rooma Ooperi tellimustööna välja Feldmani "Neither". Feldmani ja Becketti kohtumine oli teoks saanud aastal 1976, kui New Yorgi avangardtrupil Mabou Mines olid Berliinis Schilleri teatris käsil Becketti "Cascando" proovid (muusika autor Philip Glass). Kohtumist tasub kirjeldada Feldmani pilgu läbi, kes, ja selle võiks meelde jätta, oli nõrga nägemise tõttu sunnitud kandma "kilpkonnaprille".

Väljast valguse käest viidi mind pimedasse teatrisse, jubatati ühte looži ja esitleti nähtamatule Beckettile. Magasin

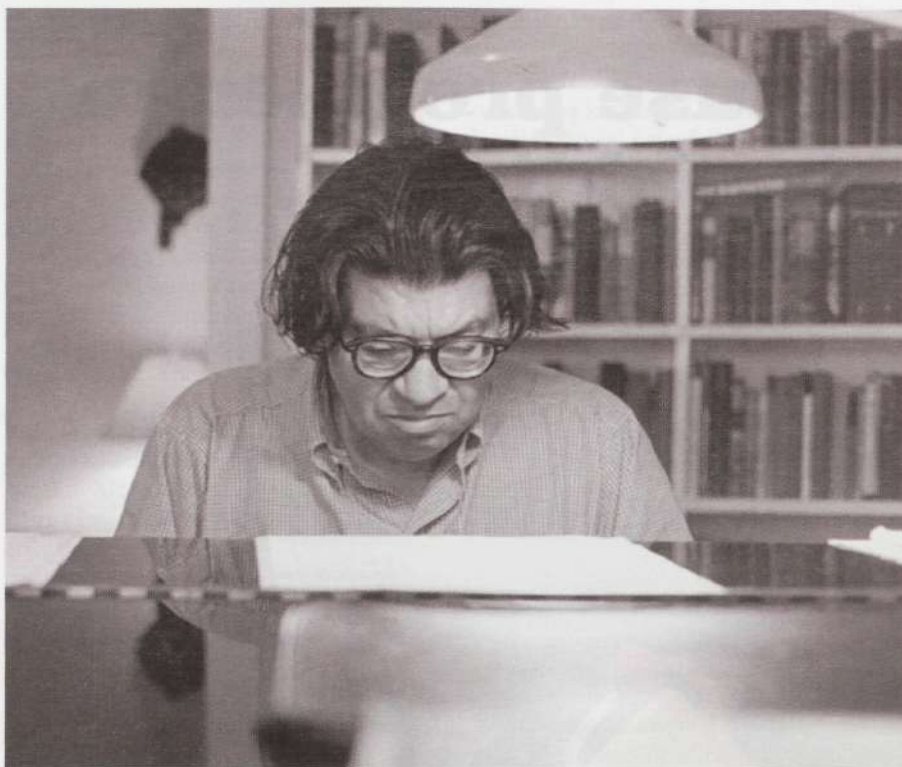
käesurumise maha ja kukkusin põrandale ulatuval mustal esriidel sujuvalt käpuli. Poiss [too, kes ta sisse oli juhatanud] turt-satas. Kostis sosistamist. Mind suunati alla parterisse, esimesse ritta tugitooli...

Selle mitte kuigi julgustava alguse järel tegi Feldman ettepaneku minna lähedal asuvasse restorani lõunat sööma; Beckett tellis vaid ühe õlle.

Ta oli [Beckett] väga kohmetu, mõne aja pärast aga lausus: "Härra Feldman, minule ei meeldi ooper." Mina: "Ma ei pane seda pahaks!" Tema: "Mulle ei meeldi, kui mu sõnadele muusikat kirjutatakse." Mina vastu: "Igati päri. Sõnu ma olengi haruharva kasutanud. Olen häälele kirjutanud hulga lugusid, kuid ikka sõnadata." Seepeale vaatas ta mulle uuesti otsa: "Aga mida te õigupoolest tahate?" Ja mina: "Pole aimugi." Ta päris, miks ma ei kasuta olemasolevat materjali... Vastasin, et olen kõik läbi lugenud, et tegu on niigi sisutihedate tekstidega, mis muusikat ei vaja. Selgitasin, et otsin kvintessentsi, midagi, mis lihtsalt heljuks.

Seepeale näitas Feldman Beckettile lugu, mille oli kirjutanud paarile "Filmi" stsenaariumist võetud fraasikatkele. Huviga nooti uurides (Beckett oli muusikat õppinud ja tegeles klaverimänguga) teatas Beckett, et tema elus on vaid üks teema, ja ümises selle ette.

[Feldman]: "Kas ma tohiksin selle üles kirjutada?" (Beckett võtab Feldmani käest noodipaberi, kirjutab teema üles... loeb: "Edasi ja tagasi varju sees, välimisest varjust sisemisse varju. Edasi ja tagasi, püüd-

Maailm prillide taga... Ei see ega teine, mitte kumbki, siiski mõlemat.

Nootides kummitab? Beckett!

Vaata, Feldman!
FOTOD INTERNETIST

matuses endast püüdmatusesse mitte-endasse.”) Seda peaks veidi kohendama, või ei? Tore, kui mul midagi muud pähe tungatab, siis saadan teile.”

Nõnda sündis siis “anomaalne” “Neither”: kahe väljendusvahendeilt eripärase, kuid ütle mata sarnase poeesia mõödapääsmatu kohtumine. Toosama kategooriline imperatiiv (ka eksistentsiaal-

ne ja eetilise), millest iirlane on destilleerinud “... pole midagi väljendada, midagi, millega väljendada, pole mingit väljendusoskust, pole mingit väljendusvajadust”. “Neither”, mille tavapärane žanrimääratlus võiks olla ‘teos sopranile ja orkestrile’, kuulub kohe kindlasti muusika-teatri valdkonda – kas või ainuüksi dramaturgilise intensiivsuse tõttu: 50-minu-

tise teose jooksul hargneb lahti 87-sõnaline tekst kui ainusündmus; teose ooperlik aspekt on ühtlasi ooperi eitamine, seega paratamatult ooper.

Nad lahkusid meist kõigest kaheaastase vahega: Feldman 1987, Beckett 1989. Kena, et toimus too väliselt veider, loomuldasa vaikne mõttevahetus, tulvil tähendusrikkust, mida kätkeb see muusika; need ühtaegu harvad ja kõnekad sõnad, mida taastuuakse kõlaruumis, kus võimalik vabalt ringelda iga kord, kui seda taastuuakse, nagu Lissaboniski (ning mõte liigub vaikusest vaikusesse, ja vältimatult Pessoae...).

Ent Feldmani kohta on teinegi, hoopis teist laadi tõend. Plaadil “Morton Feldman. Early and Unknown Piano Works” (OgreOgress 002003a) mängib pianist Debora Petrina Feldmani vähetuntud, valdavalt kujunemisaastail, 1943–1950 loodud töid. Veel ei kõla ega saagi kõlada “küpse” Feldmani klaver, kuid salvestatu dokumenteerib Feldmani muusikalist initsiatsiooni legendaarse venelannast klaveripedagoogi Madame Maurina-Pressi ning heliloojaist juhendajate Wallingford Rieggeri ja Stefan Wolpe käe all. Skrjabini ja Bartóki ahvatlevad mõjud (kas meenutada, et pagulane Bartók elas tollal erakuna samas New Yorgi linnas, kus ta suri 1945), nooruslik vohavus ja süütu suuresõnalisus puhastuvad ja tahtnevad seni, kuni selginevad Feldmani klaveri kõlaks, mis Debussy, Bartóki, Cage’i ja mõne vähese valitu kõrval on 20. sajandi omanäolisemaid – kõla, mis on kummaliselt äratuntav.

Sajandi keskpaiku kohtub Feldman Cage’i, Rauschenbergi, David Tudori, Willem de Kooningi, Philip Gustoni, Frank O’Haraga – mõttekaaslastega New Yorgi ateljeedes, ärklikambreis, Downtownis. Noil ammustel prohvetlikel aastail on Cedar Bar maailma keskpunkt. Mitmed revolutsioonid, olgu nad pealegi vaiksed, mis edaspidi vapustavad kunsti-, muusika- ja luuleilma, võtavad just seal hoogu, või juba ongi puhkenud. Kangelaslikud aastad? Ei, kõigest aastad, mil kunstirahvas vestles omavahel, kõrvutas mõtteid ühise joogilaua taga, õhkkonnas, mis ei erinenudki sajandialguse Pariisis avangardistide keskel valitsenust.

Franco Masotti artikli (GdM) lühendatult vahendanud Mailis Põld

Muusikahariduse probleemid Viljandi vaatevinklist

Intervjuu Tonio Tamraga

Hariduselt helilooja ja pillimees Tonio Tamra on suure osa oma muusikutegevusest pühendanud Eesti muusikahariduse edendamisele. Endine Eesti Muusikaakadeemia haldusprorektor, tänane Viljandi Muusikakooli direktor ja Viljandi Kultuuriakadeemia haldusprorektor on enda sõnul muusikaharidustegelane. Kelleks siis veel nimetada inimest, kes tegeleb ühtviisi jõudsalt nii kriitilise piirini kerkinud probleemidega muusikahariduses kui ka elava muusika ja laiapõhjalise muusikaõpetuse propageerimisega? Tonio ei ole maailmaparandaja, kuid teeb kõik endast oleneva, et täita muusikaharidusmaastiku valgeid laike, eriti õpetamise ja õpetajate osas, otsides võimalusi erinevate õpetussuundade (olgu selleks siis džäss või folk) võrdseks realiseerimiseks. Millisena näeb ta eesti muusika tänast ja homset päeva?

Töötasite pikki aastaid Eesti Muusikaakadeemias, viimastel aastatel haldusprorektorina. Mis teid Viljandisse tõi?

Siia tulekul oli mitmeid põhjuseid. Eelkõige soov või vajadus hoolitseda selle eest, et Eestis pilli mängitaks ning et tuleks muusikaõpetajaid, kes lapsi õpetaksid.

Enne Muusikaakadeemiat töötasin neli aastat Kiili Kunstide Kooli direktorina, kuulusin ka Eesti Muusikakoolide Liidu juhatusse ja teadsin üsna hästi neid probleeme, mis huvihariduses valitsesid. Muusikaakadeemias töötasin kokku kümme aastat, sellest üheksa aastat haldusprorektorina. Selle ajaga tegi EMA läbi suure arengu ja tema teened kõrgkultuuri edasiarendajana on olnud märkimisväärsed.

Kuid kui 1994. aastal Otsa kool Tallinnas ning Elleri kool Tartus pedagoogide ettevalmistamise ära lõpetasid, nägin, et tegelikult ei huvitanud kedagi, kas Viljandis, Mõisakülas või mujal Eestis lastele pillimängu õpetatakse. Muusikaakadeemia prioriteedid on ju hoopis teised – elitaarkultuuri ja tippin-

Mida väiksem puu, seda suurem hool. Tonio oma aias noort vahtrapuud kastmas.

FOTO TAUNO UIBO

terpretatsiooni arendamine, ning seda tehakse seal ülimalt hästi.

Ometi tundub mulle mitmete Eesti juhtivate muusikainstitutsioonide praegust tegevust vaadates, et mõeldakse ainult tänasele päevale. Lugeses Muusikaakadeemia põhikirja, selgub, et otsesest vastutust nad õpetajate koolitamise eest endale võtnud ei ole. Kooli põhikiri näeb ette ainult "osalemist kultuuri- ja hariduspoliitika kujundamises". Samuti ei saa otsesest vastutust nõuda Eesti Muusikanõukogult, sest nende kui muusikute esinduskogu eesmärk on muu hulgas "muusikaelu oluliste küsimuste ja probleemide käsitlemine ja neile võimalike lahenduste leidmine".

Ajakirjanduses, sh ka ajakirjas Muusika, ilmusid artiklid probleemide kohta, lahendusi aga ei leitud ja midagi ei muutunud.

Homme on meil aga võib-olla selline õpetajate puudus, millest muidu üle ei saa, kui toome aga Hiinast õpetajad sisse.

Ja te tundsite, et selliste probleemide lahendamiseks saate tegelda paremini kuskil mujal kui Tallinnas?

Loomulikult! Juhindusin vanasõnast "Kus viga näed laita, seal tule ja aita". Seda nimetatakse vist ka missioonitundeks, mis sundis mind töö- ja elukohta vahetama ning perega Tallinnast ära kolima. Ehkki asi ei ole ainult linnas. VKA mit-

mekülgne õppekava ja regionaalpoliitiline asend Eestis on selline, et kooli lõpeta- ja saab kerge vaevaga tööle minna igasse Eestimaa punkti. Juurte tüüp sobib hästi ümberistutuseks.

Üleöö muidugi suuri muutusi ei toimu – pole ju mingi saladus, et Eesti praegune muusikajuhtimissüsteem on totalitaarühiskonna jäänuk. Siiski ei pea ma õigeks, et kõiki muusika eri valdkondadega seonduvaid küsimusi otsustavad ühed ja samad inimesed, nii kulgebki kogu muusikaelu justkui ühes rööpas.

Kuidas Viljandi Muusikakool ja Kultuuriakadeemia teid vastu võtsid?

Viljandi Muusikakool võttis mind väga hästi vastu ja teistmoodi ei kujutakski ma ette. Pole sugugi lihtne tulla tööle muusikakooli, kus isa Kalle Tamra on olnud 37 aastat direktor ning ema Maie Tamra sama kaua õpetaja. Kool töötas ju väga edukalt ja töötaks edasi ka ilma minuta.

Kuna olen ise selle kooli vilistlane, siis paljud õpetajad mäletavad mind ja on mind senini hästi hoidnud ning aidanud. Laste muusikaalne kasvatamine on üks suur meeskonnatöö. Koos minuga tuli siia õppealajuhatajaks Tuulike Agan, kellel oli kotis valmis Tallinna popi-džassi eramuusikakooli asutamise kava.

Sama võin öelda ka Viljandi Kultuuriakadeemia kohta, mille õppejõud on džäss-, rahva- ja kirikumuusikute koolituse viinud uuele kvalitatiivsele tasemele.

Ka Viljandi linna abi koolile on raske üle hinnata, mitte ainult rahalises, vaid eriti just moraalses toetuses: soov viia muusikakooli õpetajate palgamäärad üldkooli õpetajate palkade tasemele, Viljandi Noorteorkestri asutamise mõtte algatamine ja muidugi mure linna laste tuleviku pärast ning nende rakendamine muusikaalases tegevuses. Sel aastal lahkus Viljandi Muusikakoolist ainult üks õpilane. Proovime iga lapsega individuaalselt tegelda ning kui lapse ja õpetaja energiaväljad omavahel ei sobi, on see täiesti normaalne ning tuleb leida lihtsalt teine õppejõud. Peaasi, et lapsel oleks hea!

Kas seepärast tegeletegi Viljandis ka džässihariduse propageerimisega?

Džäss- ja rahvamuusika on oma olemuselt improvisatsioonilised. Klassikalise muusika õppeprotsessis on aga improvisatsiooni osa viidud miinimumini. Ja kui me tahamegi ainult tippinterpreete koolitada, siis tõe poolest ei ole eriti aega õpetada

lapsele muusikaliste mõtete helimaailma paigutamist. Huvikoolidel on aga lisaks eelõppe funktsioonile (õpilaste ettevalmistamine keskastme koolidele ja kõrgkoolidele) veel palju laiem eesmärk. See seisneb muusikalise loovuse arendamises ka neil, kes kunagi ei siirdu kutselise muusiku teele.

Paljud muusikakoolid töötavad praegu selles suunas, et improvisatsiooni ja loomingu osa õppeprotsessis suurendada. Ja tegelikult pole ju vahet, kas see toimub džässi, rahva- või klassikalise muusika kaudu.

Kuidas teie arvates džässmuusika õpetamisse üldiselt suhtutakse? Seda suunda ei ole muusikakoolides seni ju süvitsi arendatud.

On küll arendatud! Tänu entusiastidele on umbes kahekümnes Eesti muusikakoolis võimalik lastel džässiõpetust saada. Kohe meenuvad Kuressaare Muusikakool ja Tiit Paulus, Saue, Pärnu, Tallinna, Jõhvi, Narva ja mitmed teised koolid. Neljandat aastat õpetatakse ansamblijuhendajaid ka Eesti Muusikaakadeemia koolimuusika osakonnas.

Kui on õpetajaid, saab kõike teha. Küsimus on pigem selles, et hädasti on vaja koostada riiklikud õppekavad, sest selle alusel on linnadel ja valdadel tõe poolest õigus džässiõpet rahastada. Praegu mõtlevad paljud ametnikud, et see muusika ei ole akadeemilise klassikalise muusikaga võrdne, sest siamaani on seda ju nii käsitletud. Kui oleksid õppekavad, poleks mingit probleemi.

Selles suunas on viimasel ajal tõesti jõudsamalt tegutsema asunud. Aprilli lõpul asutati Tallinnas Otsa kooli saalis Eesti Jazziliit, mille tegevuse hulka kuulub ka džässihariduse toetamine. Samas koolis loodi 26 aastat tagasi Uno Naissoo eestvedamisel levimuusika osakond (nüüdne popi-jazzi osakond). Viljandi Kultuuriakadeemia on juba üksteist aastat džässmuusikuid koolitanud. Oluliseks tähiseks oli möödunud aasta 23. oktoobril Vanemuise kontserdimajas VKA, Otsa kooli ja Saue Muusikakooli (kes esindas sümboliliselt Eesti muusikakoolide džässiõpet) vahel sõlmitud koostööleping, mille eesmärgiks ongi arendada just džässialast haridust. Käesoleva aasta aprillis sõlmiti koostööleping ka Helsingi Sibeliuse Akadeemia ja VKA vahel.

Inimene ei saa olla ilma selgroota ja maha vundamendita. Kas ka džässmuusika ilma klassikalise aluspõhjata?

Nimetame seda klassikalist aluspõhja tehnikat omandamiseks. Pillimängija peab oma mehaanika-motoorika selgeks saama ja selleks on klassikalised (mitte klassikalise muusikast tulenevad!), läbi sajandite välja kujunenud õpetusvõtted väga sobivad. Ka uued õppekavad, mis on praegu tegemisel, näevad ette, et džässisuuna saab valida alles muusikakooli vanemas astmes (alates viiendast klassist).

Kas sellist ohtu ei ole, et lapsed pöörduvad klassikalisest muusikast päris ära ja tahavad ainult džässi õppida?

Saue kooli ja loomulikult ka muu maailma näite varal võib öelda, et sellist ohtu ei ole. Tegemist on eelkõige valikuvabaduse suurenemisega. Ja kui keegi arvab, et džässmuusikas tuleb kõik iseenesest, st õppida ja harjutada pole vajagi, on see arusaam ekslik. Ikka jäävad arvestused, eksamid, solfedžotunnid ja muud distsipliinid, mis on õppeprotsessis olulised.

Millisena näete Eesti muusikaharidussüsteemi ideaalis?

Esiteks, et oleks tagatud kutseliste muusikute koolitussüsteem oma astmelisusega kõigis muusikavaldkondades – klassikalises, pop-džäss- ja rahvamuusikas. Teiseks, õpetajakoolituse suund peab saama võrdseks tippinterpretatsiooni suunaga. Kolmandaks, koolituse sisuline töö peab toimuma selliselt, et säiliks pillimänguhariduse võimalikkus kogu Eesti territooriumil. Neljandaks, õpetajakoolituses tuleb selgelt eristada kaht suunda – akadeemiline suund ehk nende tulevaste õpetajate koolitamine, kelle tegevuse raskuspunkt on kõrgkultuurile orienteeritud interpretite ettevalmistamine, ja rakenduslik suund ehk need tulevased õpetajad, kes lisaks pillimänguõpetuse metoodikale peavad orienteeruma ka neis ainevaldkondades, mida nõuab töö huvikoolis.

Millised on teie enda suhted džässmuusikaga, nii kuulajana kui ka muusikuna?

Suhe on lugupidav, olen muusikat nautiv kuulaja. Pillimängijana ma džässmuusika elemente ei valda. Kuid mulle meeldib hea muusika, ükskõik missugusest žanrist see on.

Vahendanud Mai Leemet

Elu koos viiuliga. Evi Liivak 80

ALO PÖLDMÄE

Evi Liivakut, maailmanimega eesti viiuldajat, tunnevad tänases Eestis vaid üksikud vanema põlvkonna inimesed. Tema põneva loomingu- teekonna sügavam uurimine seisab alles ees. Esimese pikema sammu sellel teel tegi Airi Kaseri oma dokumentaalfilmiga "Armastuse poeem", mis valmis 1998. aastal stuudios Exitfilm.

Evi Liivak sündis 7. mail 1924 Viljandis advokaat Henn Liivaku perekonnas. Viiuliõpinguid alustas ta juba viieaastaselt ning üheksaastaselt astus noorima õpilaseks Tallinna konservatooriumi, kus tema õpetajaks sai eesti rahvusliku viiulikoolkonna rajaja professor Johannes Paulsen. Õpetaja suurimaks muureks oli imelapsest õpilase väga kiire edasiminekuks, samas rõõmustas professor, et Eviol oli lisaks loomulikule andele ka vajalikku püsivust ja töötahet.

Üheteistkümnelt debüteeris Evi solistina Soomes. Kuulus soome helilooja ja pianist Selim Palmgren kirjutas sel puhul: "Solist äratas suurt vaimustust Mendelssohni Viiulikontserdi hämmastavalt küpse tõlgendamisega. Lisaks säras väikese Evi mängus rikkumatu muusikaalsus, mis töötab head tulevikku."

Lõpetanud 1939. aastal Tallinna konservatooriumi, seisid Eviol ees otsustavad valikud. Üks võimalus oli asuda õppima Londonisse kuulsale pedagoogi Fleschi juurde, kelle õpilaseks oli varem olnud ka Vladimir Alumiä. Kuid Londonis õppimine oleks kujunenud väga kulukaks. Nii saigi otsustavaks Eesti Vabariigi valitsuse eristipendium, mis määrati Evi Liivakule õpinguteks Budapesti Muusikaakadeemias professor Zathureczky juures. Riigivanem Konstantin Pätsi korraldusel kingiti talle ka kallihinnaline Maggini viiul.

Õpingud jätkusid Berliinis ja Pariisis. Arvukad kontserdid sõjajärgsel Saksamaal ja mujal Euroopas äratasid laialt tähelepanu ja Liivaku nimi sattus soliidse kontserdiorganisatsiooni Bureau de Concerto International tähelepanu orbiiti. Abielludes ameerika pianisti Richard

Anschuetziga, kellest sai tema kauaaegne ansamblipartner, säilitas Liivak kunstnikunimena oma neiupeelvenime, rõhutades sellega eesti päritolu. Aastast 1951 elas Evi Liivak New Yorgis, kuid kogu elu jooksul oli ta aktiivne eesti muusika tutvustaja.

Tema solistitegevuse haare oli väga lai. Ta on mänginud koos kahekümne viie maailma suurema orkestriga enam kui kolmekümmes riigis. Tänu oma erakordsele töötahtele omandas ta suurema osa maailma viiulirepertuaarist. Esinemisi kõikidel mandritel saatis alati vaimustustorm. 1970. aastal kirjutas ajaleht Daily Mirror (Filipiinid): "Suurim edu kuulus Evi Liivakule tema Hatšaturjani Viiulikontserdi esitamise puhul, milles ta näitas suurt tehnilist oskust ja temperamenti, samuti rikkalikult tundeid ning virtuoossust. Miss Liivakut on ka rõõm vaadata, ta unustab end täiesti muusikasse. Selle tulemuseks on tihti tugevam ja jõulisem toon kui ühelgi meesviiulikunstnikul. [...] Liivak oli lausa sensatsiooniline, kirglik ja tuline interpret oma kuulsal "Lipinskyl", nii et kohalik filharmooniaorkester temaga vaevalt sammu suutis pidada. Osav, aktsentueeritud kontserdi lõpp oli otse hingemattev."

Sama aasta Bombay ajalehest Indian Ekspress loeme: "Liivaku instrumendikontroll on otse võrratu ja isegi kõige keerulisem koht antakse edasi aplombiga ja kompetentselt. Sama võimekas on Mr. Anschuetz klaveril. Kõige erutavam oli Tartini sonaat "Kuradi triller", millele järgnes Francki Sonaat, milles mõlemad, imetlusväärset oma võimeid kombineerides, tõid välja Francki loomingu dramaatika ja robustsuse. [...] Pärast Szymanowsky "Nokturni" ja "Tarantella" esitamist olid kuulajad nii vallutatud, et tuli anda kaks lisapala."

Kõrgeid tunnustusi tuli ridamisi. Näiteks Lissabonis tituleeriti teda "kõrgeima seisuse viiulikunstnikuks", Soulis aga "maailma esiviiuldajate klassi" esinajaks. Cambridge'i rahvusvaheline biograafiate keskus paiskas levise Evi

Evi Liivak.

FOTO TMMI ARHIIVIST

Liivaku personaalkaardi, mis muusiku tuntust veelgi suurendas.

1967. aastal soleeris ta Bogotás Colombia orkestri ees, mida juhatas teine kuulus eesti muusik Olav Roots. Liivaku üks viimaseid esinemisi toimus 24. detsembril 1988 Melbourne'is, ESTO-l. Kavas oli siis Bachi, Tartini, Kreisleri, Blochi ja Wieniawski looming. Eesti muusikast kõlasid Heino Elleri ja Eugen Kapi helitööd.

Liivaku kuulumist viiuldajate kõrgklassi tõendab seegi, et ta mängis aastast 1715 pärineval ülihinnalisel Stradivari viiulil, mis oli kuulunud mitmele silmapaistvale muusikule – itaalia viiulikuulusele Tartinile ning hiljem Paganini suurimale rivaalile, poola virtuoosile Lipinskyle.

Eestis pole Evi Liivaku mängu pärast 1943. aastat kuulnud. Kodumaal viibis ta aastail 1994 ja 1995, kuid piirdus siis lapsepõlvesõprade külastamisega.

Evi Liivak suri 1. novembril 1996. aastal ning on maetud USAsse, St. Louis' linna Anschuetzi perekonna matusepaika.

Ühest modernsest instrumendiõpikust

AET MIKLI

Heiki Mätlik. Akustiline kitarr. CD videoillustratsioonidega. Valgus, 2003. 76 lk.

Heiki Mätlik on koostanud ligi pool sinat kitarrioopikut, nende seas nii klassikalisi kui ka akordsaadet käsitlevaid. Tuntuim neist on ilmselt "Klassikaline kitarrimäng" (Eesti Raamat, 1991), esimesi pääsukesti omataoliste seas. Hiljem on autor seda õpikut täiendanud ja kaasaajastanud ("Klassikalise kitarrimängu kool" I ja II, Muusika, 1997/98). Ilmunud on ka "Akordsaadet kitarril" (Eesti Õppekirjanduse Keskus, 1992) ja "Kitarrimängu ABC" koos videokassetiga (SP Muusikaprojekt, 1999).

Heiki Mätliku viimane õpperaamat kannab pealkirja "Akustiline kitarr". Autorile iseloomulikult näib see taotlevat teatavat universaalsust, olles nii abivahend kitarrioopetajale-juhendajale kui ka käsiraamat iseõppijale. Viimasele viitab mängutehniliste võtete väga üksikasjalik kirjeldus. Siiski on "Akustiline kitarr" rohkem iseõppija kui õpetaja abiline. Kuigi eessõnas eeldab autor mõningate muusikateoreetiliste teadmiste olemasolu, on kõik noodikirjas palad ära toodud ka tabulatuuridena. Samuti on õpikuga kaasas nn koduõpetaja arvutis kasutamiseks mõeldud CD, millele on salvestatud videolõigud õppematerjaliga, mis võimaldab õpilasel näha uusi mänguvõtteid arvuti ekraanil. See annab võimaluse materjali kodus harjutades korduvalt üle vaadata, mis "päris" õpetaja puhul puudub.

Õpik on jaotatud viieks peatükiks, kesksel kohal on need (peatükid 3 ja 4), milles autor tutvustab kitarril kaht põhifunktsiooni: kitarr soolo- ehk meloodiapillina ning saate- ehk akordipillina. Viisi- ja saatemängimine on omandatavad teineteisest sõltumata, st akordidega saatmise oskus ei eelda meloodiamängu oskust ja vastupidi; seega ei pruugi teadmisi õpikust omandada esitamise järjekorras, vaid vastavalt õppija vajadustele.

Akordimängimiseks tuleb kõigepealt selgeks saada põhiakordide võtted vasakus käes (lk 28–35) ja tähistused kirjapildis ning jätkata saate rütmilise kujundamisega parema käe kaasabil (lk 42). Helitekitamisel on sedapuhku abiks mediaator ehk medikas, üks peamisi erinevusi vestern- ja klassikalise kitarril vahel

Uudse lahenduse tõttu on see üks modernsemaid instrumendiõpikuid, mis viimasel ajal avaldatud, arvati Frankfurdi raamatumessil.

(klassikalise kitarril mängitakse vaid sõrmedega). Medikaga mängu tutvustab autor lähemalt peatükis "Kitarrimäng" (lk 19).

Õpetanud algajale kitarristile selgeks pillimängu A ja B akordi- ja meloodiamängimise näol, läheb autor edasi keerulisemate oskuste juurde. Need on positsioonivahetus, *legato*, *staccato*, *glissando* ja keelte venitamine meloodia mängimisel. Akordimängu teevad keerulisemaks tüüpakordid, mis eeldavad uue võtte, *barré* valdamist.

Viimases, viiendas peatükis leidub suuniseid improviseerimiskuse arendamiseks. Autor lähtub siin etteantud helireal põhinevast improvisatsioonist ja tutvustab selleks vajalikke heliridu ehk skaalasid.

Lisaks mängutehniliste võtete kättenäitamisele annab Mätlik vastuseid algaja kitarrisõbra tüüpilistele küsimustele: mis eristab metallkeeltega ehk vesternkitarril klassikalisest; millist kitarril osta, milliseid keeli ja kuidas neid peale panna; kuidas kitarril heli võimendatakse ja kitarril häälestatakse. Õpiku lõpus paneb autor medika käest ja pühendab kaks lehekülge klassikalisele kitarrile, rõhutades õpetaja osatähtsust selle õppimisel.

Uudse lahenduse tõttu on see üks modernsemaid instrumendiõpikuid, mis viimasel ajal avaldatud, arvati Frankfurdi raamatumessil. Kuuldavasti on sel tänuväärne tarbijaid külluses. On ju kitarr mitmekülgsemate instrumentide, mida saab (erinevalt näiteks klaverist) suurema vaevata kaasas kanda. Kitarrimängu omandamine ei eelda tingimata õpetajaga *vis-à-vis* pillitunnis suhtlemist, mis mõne teise pilli puhul oleks mõeldamatu. Seega on autor siin teemavalikuga kümnesse tabanud. Ka teostusele ei ole suuremat etteheita. Õpik on algajale kergesti arusaadav, kuid mitte pealiskaudne. Lisapunkte annab CD, millel õppematerjal videolõikudena esitatud.

Jääb üle vaid järgi oodata.

Õpetajale mõeldes: Vaike Sarv

6. jaanuar 1946 – 27. aprill 2004

KRISTA SILDOJA

Ootamatult lahkus 27. aprillil meie hulgast muusikateadlane, rahvamuusikauuriija ja pedagoog Vaike Sarv.

On alati nii, et kui inimest sinu kõrval enam ei ole, alles siis hakkad mõtlema tõsiselt tema väärtuse ja kordumatuse üle. Ei ole lugu erandlik ka seekord – Vaike on lahkunud, on jäänud vaid võimalus avaldada tagantjärele oma mõtteid.

Minu õpetaja Vaike Sarv oli etnomusikoloog kõige laiemas tähenduses. Tema huvi oli suunatud pärimusele, pärimuslikule eluviisile ning muusikale selle sees. Seda teadmist andis ta edasi ka meile, oma õpilastele. Siin, Muusika veergudel, tahaksin meenutada oma õpetajat nii, nagu ta eelkõige mulle meelde on jäänud. Seda aitavad teha mõningad mälopildid.

Vaike oli väga laialdaste teadmistega. Pikad tunnid pärimusmuusikast ja selle sisust kõneldes möödusid imekiiresti. Alati jäi ajast puudu. Samas oli olemas teadmine, et vestlust saab igal ajal jätkata.

Vaike oli väga-väga hea inimene. Tema abivalmidusest võiksid kõnelda ilmselt kõik, kes temaga kokku puutusid. Tal jätkus alati aega teiste jaoks, sealjuures tuli abipakkumine peaaesjalikult tema enda poolt.

Vaike oskas eluga kaasas käia. Ta omandas pidevalt uusi teadmisi oma erialal ja ei tundnud kiusatust väljateenitud loorberitele puhkama jääda. Ta hoidis end pidevalt kursis

pärimusmuusika uusimate suundadega. Võin öelda, et ta ei puudunud üheltki ettevõtmiselt või kontserdilt, kus seda laadi muusikat võis kuulda.

Vaike oli nooruslik. Mäletan tiht suvepäeva, mil kuulasin esinemas Oorti, regilaule laulvat rockansamblit. Äkitselt kepsles publiku seast minuni rõõmus ja energiat täis Vaike, kes imestas, kuidas poisid laval nii hästi mängivad.

Vaike oli eeskujuks oma korraarmastusega. Vaikega koos olles ei tohtinud tas-

sist lauale sattunud kohvitilk või küpsisepuru sinna kauaks vedelema jääda.

Vaike armastas täpsust. Seda eelkõige mõistetes ja nende tähenduste leidmises. Nimetasin teda hellitlevalt endamisi lausa “mõistetehulluks”. Oma uurimustööd kirjutades ei saanud ma näiteks mitte kuidagi vaikselt mööda libiseda mõistetest, mis minus erilist huvi ei äratanud või tundusid kõigile niigi teada olevat. Täpsus Vaike puhul väljendus ka kokkulepitud kuupäevadest kinnipidamises.

Selline omadus jääb külge.

Vaike oli daam selle sõna kaunimas tähenduses. Ta hindas korralikku väljanägemist nii enda kui teiste puhul. Tuleb meelde kontsert, kus esinesin. Kuulajana oli taas saalis ka Vaike. Kontserdi lõppedes ei olnud Vaikel muud öelda, kui et “Sul on täna väga ilus seelik; tõeliselt kaunist kangast valmistatud.”

Vaike oli otsekohene. Mulle tundub, et ta ei hoidnud oma arvamusi endale, olid need siis halvad või head. Jälle meenub üks esinemine, pärast mida sain ma tõelise peapesu, kuna olin tema arvates eiranud materjali esitamise juurde kuuluvaid iseloomulikke tavasid.

Vaiket jäävad meenutama tema tööd ja koos oldud hetked. Hoian endas mälestust temast ja püüan anda omandatud teadmisi edasi oma õpilastele. Kurb on. Paljud ühissetevõtmised, mis teoksil ja mida plaanisime, jäävad koos ette võtmata ja lõpetamata.

Oli üks Ilus Elu.

Vaike Sarv oli etnomusikoloog kõige laiemas tähenduses.

FOTO ERAKOGUST

Eesti Muusikaakadeemia kontserdid juunis 2004

2. juuni kell 15.00

EMA kammersaal

magistrikontsert

ALEKSANDR MIHHAILOV (bass-bariton)

Klaveril Siim Selis

Kavas Bach, Verdi, Glinka jt

3. juuni kell 17.00

EMA kammersaal

magistrikontsert

KRISTO KÄO (kitarr)

Klaveril Liina Palu

Kavas Giuliani, Brouwer, Bach, Turina

6. juuni kell 16.00

Tallinna Inglise Kolledž

magistrikontsert

TIINA SOOBA

(koorijuhtimine)

kammerkoor "Studium Vocale"

Kaastegevad Vilve Hepner

(sopran), Õnne-Ann Roosvee

(alt), Kaido Janke (tenor),

Aleksandr Mihhailov (bass)

Kavas Tamulionis, Šimkus,

Sviridov, Tobias, Kreek jt.

6. juuni kell 18.00

EMA kammersaal

magistrikontsert

ANA GEMA GARCIA-MADRID (viul)

Klaveril Elena Fomina

Kavas Bach, Beethoven, Ravel

7. juuni kell 18.00

EMA kammersaal

magistrikontsert

JULIA SEMJONOVA (sopran)

Klaveril Lilia Semjonova

Kavas Verdi, Puccini, Mascagni,

Rahmaninov, Schumann, Mozart

9. juuni kell 18.00

EMA kammersaal

doktorikontsert

IRINA ZAHHARENKOVA (klaver)

Kavas Bach, Schumann, Ligeti

11. juuni kell 18.00

EMA kammersaal

magistrikontsert

ANDRE PERE (tšello)

Klaveril Lea Leiten

12. juuni kell 16.00

EMA kammersaal

magistrikontsert

SIGNE LANG (klaver)

Kavas Bach, Beethoven, Debussy

20. juuni kell 14.00

Estonia kontserdisaal

EESTI MUUSIKAAKADEEMIA

LÕPETAJATE KONTSEKERTAKTUS

EMA sümfooniaorkester ja

solistid

Dirigent Arvo Volmer

piletid müügil Eesti Kontserdi

kassas

Eesti Muusikaakadeemia kuulutab välja vastuvõtu 2004/05. õppeaastaks järgmistele erialadele:

BAKALAUREUSEÕPE

1. klaver*

2. orel

3. klavessiin

4. keelpill

5. puhkpill

6. löökpill

7. laul

8. kooridirigeerimine

9. puhkpilliorkestri

dirigeerimine

10. kirikumuusika

11. koolimuusika*

12. instrumendiõpetaja

(kannel, akordion, plokkflööd)

13. kompositsioon

14. elektronmuusika

15. muusikateadus

16. lavakunst

(näitleja, lavastaja, dramaturgi õppesuund)

17. džässmuusika eriala

18. Instrumendiõpetaja (klaver, keelpill, puhkpill, akordion)**

MAGISTRIÕPE

1. klaver

2. kammeransambel

3. saateklass

4. orel

5. klavessiin

6. keelpill

7. keelpillkvartett

8. puhkpill

9. löökpill

10. ooperilaul

11. kammerlaul

12. kooridirigeerimine

13. orkestridirigeerimine

14. koolimuusika

15. interpretatsiooni-
pedagoogika

16. kompositsioon

17. muusikateadus

18. lavakunst (lavakõne õppesuund)

19. kultuurikorraldus

DOKTORIÕPE

1. interpretatsioon

2. sümfooniaorkestri dirigeerimine

3. kompositsioon

4. muusikateadus

Vajalikud dokumendid: avaldus; eelmise haridustaseme lõpetamist tõendav tunnistus või selle notariaalselt kinnitatud koopia (lõpetanutel alates 1997. a. kehtib EV gümnaasiumi lõputunnistus ainult koos riigieksamitunnistusega); kolm fotot mõõtmetega 3x4 cm; pass.

Dokumente võetakse vastu 14.-26. juunini tööpäeviti kella 10-16-ni Rävala pst 16, ruumis A 103.

Vastuvõtteksamid toimuvad 27. juunist 2. juulini.

Konsultatsioonid toimuvad 14.-26. juunini.

Info telefonidel 6675 709, 6675 762 või e-posti aadressil vastuvott@ema.edu.ee

Lähemat infot vastuvõtutingimuste, vastuvõtteksamite ja eksaminõuete kohta saab Teatmikust sisseastujale.

Avalduse vorm väljastatakse dokumentide vastuvõtul kohapeal.

* Vastuvõtt toimub ka kaugõppesse.

** Vastuvõtt toimub EMA Tartu filiaali.

EESTI MUUSIKAAKADEEMIA

Rävala pst. 16, 10143 Tallinn

Tel +372 6675 700

Faks +372 6675 800

E-post ema@ema.edu.ee

Internet <http://www.ema.edu.ee/>

E E S T I

M U S I K A A K A D E E M I A

Eesti pop/rock kevadrõõmus

MARGUS KIIS

Kulka toetab popmuusikat!

2003. aasta lõpp ja 2004. aasta esimene pool on eesti kultuuris ajaloolised: kõige-kõigem kultuuriinstitutsioon, Eesti Kultuurkapital, toetas esmakordselt popmuusikat. Talvel toetati Kohvirecordsi artistide sõitu New Yorki, hiljem subsideariti elektroonilise muusika festivali "Hea Uus Heli", aprilli alguses anti raha ka legendaarse kogumiku "Vibratsioon" kolmanda *come back*'i tegemiseks, samuti said enneolematut "nutsu" Rainer Jancis ja Tarvo Kaspar Toome oma plaatide väljastamiseks. Võib küll norida, et kulka toetab vaid ühte "kerget" muusikaliiki, nimelt elektroonilist, kuid asi seegi. Suure osa kultuuriinimeste peaaegu ainuke toetus ja lohus kulka on seni toetanud igasuguseid nähtusi, ka kõige amatöörsemaid, kuid popmuusika on siiani raudselt ilma jäetud. Traditsioon sai alguse umbes kümme aastat tagasi, kui toona ka poliitiliselt veel mõjukas pianist Vardo Rumessen põrutas, et Kultuurkapital ei tohi mingil tingimusel toetada alaväärset ja tühist popmuusikat. Rumesseni mõjukus on (õnneks) vähenenud, kuid mehe kuri vaim on hõljunud helikunsti sihtkapitalis kaua-kaudu.

Vennad ameeriklased upitavad Tartu rocki

2003. aasta lõpul otsid indiaanlasevälimusega vennad James ja Jeff Graff ära legendaarse Tartu kino Illusioon, kus 1990ndate keskpaiku toimusid suurejoonelised rocki- ja tantsumuusika üritused (mis jäidki ülikoolilinna kadunud hiilguse luigelauluks). Nüüd on ameerika vennad tahtmist täis kõik see taastada. Ideid on neil metsikult. Seda tõestab kas või 26. aprillist 2. maini toimunud festival "Taarakrock", mille raames leidis aset noortebändide konkurs "Battle of the Band", kus poolfinaalis olid Rage Activ, Crashdaf, Stem, Rude; VJ Tencu esitles oma audiovisuaalset elektroonikaprojekti "Kuupaiste salong", suuremate staaridena esinesid Rasta Orchestra, Genialistid, Bandidos ja Speed Free ilma Tanel Padarita. Näidati dokumentaalfilme bluusi arengust, samuti esitles oma pla-

ti Tartu bluusipunnitajate punt Bullfrog Brown. Festivali lõpetasid muidugi Graff Brothers ise koos kauni Julia Bomaniga. Illusioonis toimub praktiliselt iga nädal ka regulaarne rockiklubi tegevus. Väga populaarsed on näiteks vabalava üritused.

Poiskõsõ

Vastukaaluks peamiselt Eurovisiooni jaoks kokku pandud naisrahvalauluansamblile on tekkinud tõsine ja karm meestemansa — Poiskõsõ. Poiskõsõ ei pea ennast ajutiseks nähtuseks, vaid pigem igikestvaks, püüdes oma tegevusega haarata aastatuhandetepikkuseid perioode ning otsida laulu abil eestlaste juuri. Seega on nende kõla ürgne ja poliitilist korrektsust mittesalliv. Väikeste nugade asemel vehivad nad pikkade mõõkadega, oma "tii" otsimise asemel kihutavad otse läbi võsa.

Poiskõsõ "omma" Riho Kütsar, Tambet Tuisk, Margus Jaanovits, Ain Mäeots, Janek Joost (mõirg) ja Margus Tammemägi (põrgupannid). 2004. aasta suvel võib neid imeloomi näha terve Eesti, kui nad Kala ja Kuldse Trioga tuurile lähevad. Seal teevad nad selgeks, et ABBA "Waterloo" on iidse eesti sõjalaulu "Ümera" hale koopias, sama lugu on ka n-õ iiri traditsioonilise "Whiskey in the Jar", mis on tegelikult vana võru regivärs "Hansa-õuhka". Ka Andrew Lloyd Webber on eestlastelt nii mõndagi napsanud, sest Poiskõstõ "Jeesumiis umbosheff" tuleb kahtlaselt tuttav ette. Nii et ka Euroopa Liidus saavad eestlased näidata, kes on ikka ja alati A ja O.

Parim noortebänd on Ursula

23. aprillil lõppes üle-eestiline noorte talentide tarifitseerimine nimega "Noortebänd 2004". Finaal toimus Tallinnas Zelluloosi keskuses. Eelnevate konkursside kaudu olid end sinna võidelnud sellised grupid nagu Not Raplast, Slide 50 Tartust, Ursula Tallinnast, From Private Letters Tartust, Connect & Cut Pärnust, Members Only Tartust, Thicksplat Tallinnast, The Sank Tartust, The Rimestones Tallinnast ja Lambikate Gängbäng. Enamik viljele-

kas (pop)punki või mingit sorti metal'it. Žürii meelest (Jaak Joala, Andreas Lukin, Andra Arula, Cram, Triin Anni, Ivar Põllu, Siim Nestor, Leho Verk ja Vello Nuura) oli aga parim *ska'd* ja *reggae't* viljelev Ursula.

Vibreerib jälle

"Vibratsioon" on Röövel Ööbiku ja eesti tantsumuusika guru Raul Saaremetsa saade Raadio 2s. 1990ndate teisel poolel, mil klubi, elektroonika ja tantsumuusika kujul tundus olevat üle kõige, ilmus Saaremetsa juhendamisel kaks kogumikku eesti nn alternatiivsest muusikast, mis kandsid saatega sama pealkirja. Vahepeal polnud suhtumine Maarjamaal nii soodne, et laserketaid masside jaoks arusaamatute helidega välja anda. Nüüd on Saaremetsa osalusega plaadifirma Umblu majanduslikult üsna edukas, samuti on saavutatud enneolematu Eesti Kultuurkapitali toetus. Nii ongi käesoleva aasta kevadel väljas uus punt Saaremetsa lemmik eesti muusikat ehk "Vibratsioon 3". Sellel on häälsitsusi räpparilt Chalice'ilt ja Nigger Cowboyilt, *drum'n'bass'e* Rhythm Doctorilt, elektroonilisi jazzimitatsioone ühikult Edasi, vana head Kalmu, igavat indie-poppi Pia Frausilt, indie-imitatsioone Sheripovilt ja Pafilt; kerget elitaarselt tümpsu Stengun & Avari Firielilt, elektroonilist lödvestus- (või siis seksimis-)muusikat Ninjalt, Holmesilt, Mr. Garfieldilt, Laksilt, Ldb-ilt, Def Räädult & Kyntilt; primaarsete elektrooniliste helide peal teevad koostööd Hendrik Luuk & Matti Peura. Kõik kokku pole küll eriti vibreeriv, pigem järjest enam kõigutav, uinutav, nrrrr.

Mitte hirmus põnev "Jazzkaar"

Seda muidugi eesti popi ja rocki seisukohalt. Kui eelmine aasta jatsusid seal nii päris rockipõisid ja rokkasid vanamuusikud, siis nüüd selliseid hülbeid ei esine. Eesti noori *fusion*'iste esindas nüüd vaid Luarvik Luarvik, kes esines 18. aprillil Rotermanni soolalaos koos Norra ansambliga Supersilent. Luarvik Luarvik on eemaldunud oma eelmise aasta klas-

Julia Boman ja Graff Brothers panid punkti "Taarrockile". Graffid aga on saanud Tartu rockielu vedajateks, "Taarrockist" tantsumuusikani.

FOTO INTERNETIST

Hedvig Hanson ja Andre Maaker esitlesid "Jazzkaarel" uut ühisplaati, kammerpehmet "Nii õrn on öö".

FOTO RAUL MEE/ÄRIPÄEV

sikalise *fusion*'i liinilt ja muutunud avangardsemaks ja sõgedamaks. Seda ei saa päris öelda Maarja-Liis Ilusa kohta, kes esines esmakordselt "Jazzkaarel", 24. aprillil koos Tanel Rubeni popjazzgrupiga Hinkus. Hedvig Hanson esitles 17. aprillil Niguliste kontserdisaalis koos Andre Maakeriga ühisplaati, üpris kammerpehmet "Nii õrn on öö".

Veel esinesid "Jazzkaarel" eesti pop- ja rockmuusikutest Evert Sundja koos kitarrist Virgo Sillamaaga ning jazz'i ja *funk*'i vahepeal hüppav koosseis Ka-Funky.

Nyrok City samuti Euroopas

Tartu legendaarne märatsusrockibänd Nyrok City on ilma suurema kärata ikka edasi ajamas ka rahvusvahelist asja. 2004. aasta kevadel asuti päris pikale kontserdireisile laienevas Euroopas. Bänd alustas tuuri suurel reedel Tartu Sadamateatris, edasi viis viieteistlaiviline tuur Poolasse, Leetu, Lätti, Saksamaale ja Soome. Tuur lõppes 8. mail Sadamateatris. Euroringreisi esimene kontsert anti Bialystoki punkfestivalil Poolas, sealt sõitis NRC väike tuuri-buss Läti-Leedu kaudu juba edasi.

See on vaid algus, sest juba juulis võetakse lisaks Lääne-Euroopale ette ka Venemaa.

Vastuvõtt 2004/2005 õppeaastaks

- Teatrikunsti visuaaltehnoloogia (butafoor-dekoraator, valguskujundaja või lavastuskorraldaja*)
- Tantsukunst (tantsuõpetaja, koreograaf või tantsija)
- Teatrikunst (näitleja, lavastaja) / vastuvõtt 2005. aastal
- Rahvuslik tekstiil

Dokumentide vastuv. **5. juuli**, eksamid **5.–9. juuli**

- Raamatukogundus ja infoteadus (päevaõpe*/distsantsõpe)
- Dokumendihaldus ja infoteadus (päevaõpe*/distsantsõpe)

Dokumentide vastuv. **28.juuni – 9. juuli**, eksamid **12.–16. juuli**

- Huvijuht-loovtegevuse õpetaja*
- Huvijuht multikultuurses keskkonnas (venekeelse kooli lõpetanutele)*
- Kultuurikorraldus*

Dokumentide vastuv. **26. juuli – 6. aug.**, eksamid: **10.–13. aug.**

- Pop-jazzmuusika (pilliõpetaja, muusikaõpetaja, **UUS! muusikatehnoloog**)

- Rahvamuusika (päevaõpe/distsantsõpe)
- Kirikumuusik-muusikaõpetaja (päevaõpe/distsantsõpe)

Dokumentide vastuv. **9.–13. aug.**, eksamid **16.–18. aug.**

Nõutavad dokumendid

keskharidust tõendav dokument

muusikaerialadel soovitatavalt muusikakooli lõputunnistus riigieksamitunnistus (* tärniga märgitud erialade juures)

elulookirjeldus

EV pass või alaline elamisluba

2 fotot (3×4)

arstitõend

Posti 1, 71004 Viljandi

Tel: 435 5232

Faks: 435 5231

E-post: kool@kultuur.edu.ee

<http://kultuur.edu.ee>

Ülinoor "Noor muusik" 2004

TOOMAS VELMET

Maailma muusikaajalugu tunneb küllaltki palju imelastest muusikuid, kelle saatuse on kujunenud väga erinevaks. Moodne aeg muusikamaailmas nõuab, et andekad ja ülilandekad lapsed saaksid targal juhendamisel jalad alla pikaajaliseks ja viljakaks loometööks, millega ei kaasneks traagilisi ja pöördumatuid tagasilööke. Sellepärast on lastekonkursside korraldajatel ja žüriil eriline vastutus. Eesti üks muusikute perekond, Reet ja Märth Hunt on sellise ülinoorte muusikute võistluse korraldamise võtnud oma südameasjaks ja sellega suurepäraselt ning lapsesõbralikult toime tulnud. Aprillikuus toimus järjekordne, viies rahvusvaheline konkurss "Noor muusik". Konkursi järjepidevus ja kõrge tase on pälvinud lausa rahvusvahelist heakskiitu ning üritus leidnud oma väärrika kohta Euroopa Noorte Muusikakonkursside Liidus (EMCY). Selle organisatsiooni president Hans Peter Pairott austas tänavast konkursi ka isikliku kohalviibimisega. Andes toimunule hinnangut, pööras ta erilist tähelepanu töö täpsusele ja võistluste õhustiku lapsesõbralikkusele, öeldes otse järgmist: "...Euroopa lastekonkursside korraldajatel on teilt palju õppida" ja "...kavatsen eelseisvatel EMCY konkursidel üheks auhinnaks välja panna osavõtuõiguse Tallinna konkursist(!)".

Meenutan, et tegemist on 6–10- ja 11–13-aastaste muusikutega, kes võistlevad klaveri, viiuli ja tšello erialal. Organisaatorid on oma kustumatu energiaga suutnud toimuva vastu nii kunstnike (auhinnadeks kunstnike originaalteosed) kui heliloojate huvi äratada ning kaasanud arvukalt toetajaid.

Konkursi kolme žürii tööd juhtisid Gunther Hauer (pianistid), Petru Munteanu (viuldajad) ning Heikki Rautasalo (tšellistid). Säravaid tähti oli kõigil erialadel, kuid juba jälle erutas kuulajaid Norra, seekord noorema vanuserühma tšellist Sandra Lied Haga (10).

Konkursi särav anne – Sandra Lied Haga.

Joonatan Jürgenson hoidis Eesti au kõrgel.

FOTOD LEMBIT KITZEL

Tänapäeval on palju meisterlikke pedagooge, kes suudavad ettenähtud nõudlikud teosed lastele selgeks teha, kuid vähe on neid, kes sealjuures suudavad säilitada lapse huvi. Tundub, et Sandra õpetaja Tove Sinding-Larsen on just selline pedagoog.

Eesti lapsed olid eriti edukad klaveri erialal, kuhu tuli ka vanema rühma I preemia, mille võitis Tartu poiss Joonatan Jürgenson (õpetaja Kadri Leivategija). Nooremas rühmas oli premeeritud eesti pianiste terve hulk: II preemia – Veronika Issajeva (õpetaja Anne Kruup) ja Danil Gretšnev (õpetaja Ljudmilla Homjakova), III preemia – Damaris Ilves (õpetaja Marju Roots) ja Leo Kaldas (õpetaja Tatjana Gontšarova). Tšellistide vanemas rühmas sai II preemia Silvia Ilves ja III preemia Markus Altrov (õpetaja Mart Laas).

Võistlus on leidnud endale suurepärase koostööpartneri Pärnu Linnaorkestri ja dirigent Toomas Vavilovi näol, kelle töövalmidust ja lapsesõbralikkust ei jõunud keegi ära imestada. Et sellise ürituse teostamine nõuab kõigepealt täiskasvanuult erilist tarkust ja takti, jäägu kõlama konkursi lõpetamisel professor Heikki Rautasalo lausunud sõnad: "...andekate laste konkurss ei ole sõda!"

KaivConsort avab uusi võimalusi

LIINA KÜTT

Esimesel ülestõusmispühal Tartu Salemi kirikusse astudes leidsin eest rohkesti tuttavaid muusikuid. Kohe oli algamas kontsert "Meistrid-õpipoisid", mis andis seletuse kirikusse kogunenud muusikute koosseisu kohta: proffide kõrval tulid lavale alles õppivad muusikud. Franz Schuberti Missas G-duur ja Marc-Antoine Charpentier' "Te Deumis" soleerisid Mati Kõrtsi kõrval Pirjo Püvi, Anne Alt, Priit Volmer ning Ave Terasmaa. Antonio Salieri Orelikontserdi C-duur solist oli Urmas Taniloo. Kontserdi alustala oli aga uus ja noor orkester KaivConsort.

Selle juht Lilyan Kaiv alustas dirigeerimist juba Elleri koolis Alo Ritsingu juures õppides, siis lõi ta oma koori Ma Non Troppo. Tollal 17-aastase noore inimese käes paistis lauljate leidmine ja kontserdireiside korraldamine päris muretu ja lihtsa tegevusena. Eesti Muusikaakadeemias Toomas Kapteni klassis õpinguid jätkates huvitus Lilyan Kaiv aga järjest rohkem orkestri juhatamisest. Nii otsustaski ta pärast EMA magistrantuuri lõpetamist jätkata õpinguid sümfooniaorkestri dirigeerimise erialal. Edukas esinemine konkurssidel (I koht noorte dirigentide võistlusel Riias 1997. ja 2000. aastal) on andnud Kaivule võimaluse juhatada mitmeid tuntud orkestreid ja koore: Liepāja sümfooniaorkestrit, Läti riiklikku koori "Latvija" ning Leedu filharmoonia orkestrit. Oluline saavutus on ka teine koht Jorma Panula nimelisel sümfooniaorkestri dirigentide konkursil Soomes 2003. aastal. Muusikaakadeemias õppides juhatas Lilyan Kaiv Tallinna Muusikakeskkooli

Möte "Metsafilharmooniale" teeb tuju heaks.

FOTO NAATAN HAAMER

orkestrit. 2000. aastast töötab ta aga Eller-Sümfonietit ja 2004. aastast KaivConsorti dirigendina.

Lilyan Kaiv on orkestrile leidnud mitmeid toetajaid: peale Kultuurkapitali on kollektiivi oma katuse alla võtnud Kiidi turismitalu Võrumaalt eesotsas taluperemehe Aigar Pihoga. Dirigendiga rääkides selgus, et Kiidi taluga seob teda ammu- ne tutvus. Nendest kontaktidest on kasvanud meeldiv koostöö, mida kinnitavad mitmed huvitavad tulevikuplaanid. Üks nendest on taluperemehe idee chitada oma talu õue "Metsafilharmoonia", kontserdimaja, mis oleks kasutatav aasta läbi. Tasakaaluks meie järjest suuremale linnas-

tumisele oleks metsade ja Võrumaa mägede-orgude ning loodushäälte keskel väga meeldiv muusikat esitada ja kuulata. See võiks olla paik, kus saaks muusikat läbi elada, ilma et linnakära sind endasse mässiks.

Selle aasta 5. juunil on Lilyan Kaivu muusikagrupi esituses Kavastus veel kord võimalik kuulata Miina Härma "Murueide tüdart", sügisesse jääb suve pikendav kontsert kirklikust lõunamaisest muusikast, solistideks Heiki Mätlik ja Henn Rebane. Jõulude ajal on plaanis esitada Händeli "Messias".

Asutati Eesti Jazziliit

26. aprillil toimus Georg Otsa nimelise Tallinna Muusikakooli saalis Eesti Jazziliidu asutamiskoosolek. Kohal viibinud poolsada asutajat arutasid läbi ning kinnitasid liidu põhikirja, toimusid ka juhatuse ja revisjonikomisjoni valimised. Eesti Jazziliidu eesmärk on eesti jazzmuusika väärtustamine ja propageerimine ning soodsate eelduste loomine sellealaseks tegevuseks nii Eestis kui ka välismaal.

Eesmärkide saavutamiseks korraldab liit muusikute ja organisatsioonide vahel jazzialast koostööd, kontserte ja üritusi, kogub ja jagab teavet eesti jazzmuusikast ja -muusikutest, otsib jazzmuusika arendamiseks raha, organiseerib jazzialast haridust ning koolitust jne. Liidu seitsmeliikmelisse juhatusse valiti

Mart Soo, Raivo Tafenau, Jaak Sooäär, Kalev Konsa, Anne Erm, Tanel Ruben ja Reigo Ahven.

Vast valitud juhatuse esimene ülesanne on Eesti Jazziliidu asutamisest teavitamine kultuuriringkondadele, sest jazzmuusika kaal eesti kultuuri- ja muusikapoliitikas on kiirelt suurenemas. Esimesteks praktilisteks ülesanneteks võttis juhatas Tallinnas igapäevase jazzkontsertide sarja korraldamise, samuti uuritakse võimalusi, kuidas toetada jazzmuusika Tallinnast väljapoole viimist ja millised on võimalused korraldada jazzmuusikaga kooli- kontserte, et tuua juurde noort ja värsket publikut.

Jaak Sooäär

M E L O M A A N

Luigi Cherubini. Requiem.
RAM, ERSO, Andres Mustonen.
Alba Records ABCD 176

Eesti Rahvusmeeskoor on välja andnud järjekordse plaadi, seekord pole tegu aga mitte eesti muusika tutvustamisega, vaid kuulajateni tuuakse hoopis haruldane ja vähe esitatud Cherubini Reekviem. Põhiliselt ooperiheliloojana tuntust kogunud Cherubini pühendus oma elu teisel poolel, pärast pikka loominguulist pausi, vaimuliku muusika kirjutamisele; nii on ta meile viie missa ja hulga motettide kõrval pärandanud ka kaks reekviemi. Neist esimene, C-duur, on loodud 1816. aastal, mil helilooja oli oma karjääri tipul. RAMi salvestatud d-moll Reekviem jääb aga aega, kus Cherubini kuulsus hakkas tasapisi vaibuma, sest Pariisi vallutasid juba uued ja säravad isiksused – Chopin, Liszt ja Berlioz.

Sellelgepooldest tuleb märkida, et tegemist on väga huvitava ja isikupärase teosega, mis on kahjuks teenimatult unustuse hõlma vajunud. Kuigi 1836. aastal loodud Reekviemis puuduvad nii solistid kui ka koori naishääled, on teose helikeel ülimalt kujundlik ning sõna ja muusika seos äärmiselt tihe. Reekviemi seitsmest osast kaks on a cappella. "Graduale" juhatas sisse kaunis ja soe teema, kus soleerib tšellorühm, koor jätkab seda pühalikku ja ebamaist mõtet sujuvalt. Vaatamata mõningatele ebakõladele, eelkõige tenorirühmas, kujunes just sellest osast

minu isiklik lemmik. Lummas oli oma lihtsuses ka "Pie Jesu", kus orkestrilõigud vaheldusid koori omadega. Reekviemi ulatuslikem osa "Dies irae" jälgis ülipüüdlikult sõnalist teksti ning ergutas kujutlusvõimet oma paljude erinevate karakteritega. Heas mõttes üllatas aga "Agnus Dei" dramaatiline, sisendusjõuline ja kontrastirohke muusika ning kaunis, vaikusesse suubuv lõppplahendus.

Kuigi koor sai oma ülesandega üldkokkuvõttes hästi hakkama, häirisid mind siiski mõned tehnilised aspektid. Eelkõige tenorirühma kohati liiga hõre, külm ja tuhm toon, millele sekundeeris bassi mahlakas ja soe tämber, tekitades aeg-ajalt kummalisi kooskõlasid. Lauljate diktsioon oli hea, aga millegipärast jäi ladina keelele selline eesti talupoeglik maik külge...

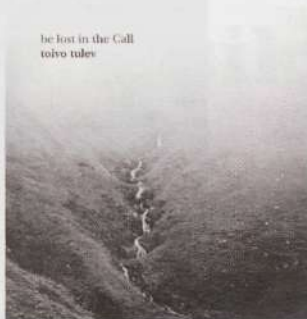
Mõeldes veel kord basside voolavale, kõlavale ja pehmele toonile, tahaksin kangelisti loota, et RAMi tulevikuplaanidesse kuulub ka vene õigeusu-muusikaga plaadi salvestamine. Kiidusõnu väärivad ERSO ja Andres Mustonen, kes suutsid koos kooriga kujundada teosest veenva terviku. Üldmulje rikkujaks sai aga plaadikujundus – niivõrd kaunis muusika niivõrd tuhmide värvide ja kulunud fooniga plaadiümbrises näitab küll hoolimatust ja mitte kõige paremat maitsset.

Hele-Mai Poobus

Toivo Tulevi. Be lost in the Call.
NYYD Ensemble, Olari Elts.
Eesti Raadio ERCD 047

Õo õo järel igal aastal ja ilma mingi põhjusega tuleb naine välja ja vaatab taevast, kaua aega, käed tõstetud, vaatab maa rohelist kuma, isegi teadmata, miks ta vaatab, ja läheb siis tagasi, viskab hagu tulle ja tuul tõuseb ja surnud meri on endiselt surnud.

Ray Bradbury

Toivo Tulevi esimesel autoriplaadil kõlab helilooja kammermuusika aastatest 1996–2003, kokku viis teost: "Quella sera", "Gare de l'Est", "Adiós / Šrí Rāma in memoriam", "Isopo", "Be lost in the Call", kõik suurepäraselt NYYD Ensemble'i esituses. Teoses "Adiós" on kaastegev Vox Clamantis (solistid Risto Joost ja Taniel Kirikal). Gregoriaanikoorigi ühtlane tämber haakub väga hästi 16. sajandist pärit tekstide (Juan de la Cruz, Avila Teresa) ja muusika sakraalse meeleoluga.

Usun, et Toivo Tulevi muusika mängimine on päris raske ülesanne. Tehniliselt nõudlik – terviku tekkimine sõltub väikesest žestide ilmestusest –, nõuab ta mängijalt erilist mõistmist ning pühendumist. Partituuri detailide suhtes täiuslikust esitusest ei piisa. Tulevi sügavalt religioosne muusika haarab kuulaja kaasa meditatiivsesse seisundisse, viib maailmast eemale, paneb mõtelda seisma. See on sarnane tunde, mis tekib tihti kirikus olles. "Piisab vaid Jumalast...", keerleb peas.

Tundub, et helilooja jaoks pole tähtis mitte niivõrd uute kõlaliste ja vormiliste lahenduste otsimine, vaid religioossete mõtete edasi andmine, mistõttu on plaadil kõlavate lugude vahelised kontrastid minimaalsed.

Plaadikujundus (Andrei Kormašov) sobib hämmastavalt hästi plaadil kõlava muusika meeleoluga. Kaane mustvalge pilt viib kuulaja igapäevaelu värvidest eemale ning aitab sisse elada helilooja mõttemaailma. Inimtühjad

mäed on otsekui igavik – koht, mille üle meil pole võimu. Allikas on otsekui taevasse viiv tee... Plaat ise on aga lillat värvi, just nagu kunstniku tundlik hing, mis igatseb Ülma järele. Kirikus sümboliseerib lilla värv ootust ja kannatust, mis on tähtsamaid motive ka Toivo Tulevi loomingus.

Tatjana Kozlova

Estonian Trompet Music.
Indrek Vau, Mati Mikalai.
Kareva, Otsa, Garšnek, Jürisalu.
EAÜ/nbc ETR 001

Indrek Vau (trompet) ja Mati Mikalai (klaver) koostöös valminud plaat eesti trompetimuusikaga toob meieni valiku 1950. aastatel Tallinna konservatooriumi lõpetanud heliloojate teostest. Lisaks plaadil esindatud autoritele (Hillar Kareva, Heino Jürisalu, Harri Otsa ja Anatoli Garšnek) on sellele pillile kirjutanud veel vaid vähesed eesti heliloojad (Arvo Pärt, Eino Tamberg). Seega annab plaat tõepoolest hea ülevaate eesti trompetimuusikast.

Esimesena kõlav Kareva "Pala trompetile ja klaverile" (1969) on Tambergi Trompetikontserdi kõrval üks tuntumaid ja armastatumaid kodumaiseid trompetiteoseid. Kareva muusikas (eelkõige 1977. aastal loodud teoses "Lamento soolotrompetile") äratab tähelepanu teatud seletamatu vaimus, mida Indrek Vau väga mõjuvalt interpreteerib. Tema käsituses transformeerub see dialogiks kahe poolu-

kõikus, teisel pool väike inimene. Aga sillaks on kaugete helide intuiitiivne tunnetamine. Selle abil saab inimene tabada osakese kõiksusest, absoluudist. Kareva tsüklist “Neli Gemmi” on kõige mõjuvam tehniliselt komplitseeritud “Krüsopraas”, milles pulbitsev energia leiab lahenduse alles lõpukulminatsioonis – väärisakiva tuleb kogu oma hiilguses nähtavale viimaste nootidega.

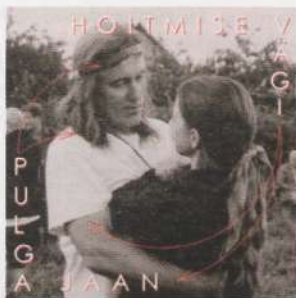
Heino Jürisalu “Signaalid” (1967) jääb küll meelde paari suurepärase muusikalise ideega (näiteks klaaskuulike kiirenevat pörkumist meenutav kujund), kuid teose pealkiri lubaks oodata midagi tunduvalt selgemat, võimsamat ja ühtlasemat.

Harri Otsa mõlemat plaadil leiduvat teost, Sonatiin (1987) ja “Quasi marcia” (1986), iseloomustab keerukas helikeel, kuid ka kerge humoorikas varjund (näiteks motiivi kordumine *frullato's*).

Anatoli Garšneki “Vokaliis” (kirjutatud originaalis sopranile ja sümfooniaorkestrile 1960. aastal) kõlab heas mõttes lihtsa, mahe ja kauni vaheldusena valdavalt kapiissetele teostele.

Esituse juures saab välja tuua vaid positiivset – nii Indrek Vau kui ka Mati Mikalai mängivad oma osa väga hästi välja – seda ei saa aga öelda plaadil leiduvate teoste kohta. Maailma mastaabis jääb eesti trompetimuusika vaieldamatult tagaplaanile, aga siin pole midagi imestada – meenutagem, et esimese eesti trompeti-kontserdi kirjutas Eino Tamberg alles 1972. aastal ja ka siis ei leidunud teosele veel pikka aega kodumaist solisti. Plaadil kõlavatest teostest julgeksin Jolivet’ ja Ibert’i kõrvale paigutada vaid Kareva “Pala trompetile ja klaverile”.

Juko-Mart Kõlar

Pulga Jaan. Hoitmise vägi.
Võro Instituut

Pulga Jaan on olnud oluline mees paljude võro keele ja meelega seotud yrituste taga. Tema lauldest on mõni rahva sekka läinud (reilender “Tulõ aga tulõ”) ja neid esitavad ka lõunaestli simmanitralitajad Lõkõriq. Tä kujundliku murdekeele ja lustakate vimkadega jutud (kassett “Pini hind”) ja CD “Aknõ kyigi raamega”) on samuti väärt kraam. Muusikuna on ta ikka olnud trubaduur.

Varem kasutas Jaan rohkem võõraid viise, mida vääristasid oma tekstid. “Hoitmise väe” peal kuuleb ka ta oma heliloomingut ja asi töötab hästi. “Hoitmine” tähendab võro keeles hoolt, hoidmist ja vaimset osa armastusest (kehaline on “tahtmine”). Plaat tegeleb selle väärtuse nappuse põhjustega. Õigustatult kõlab kyllalt pessimistlikke noote. Varasema romansiliku käsitluse kõrvale on tulnud pehme lõunaestli bluus. Muidu lyirilise vokaaliga Pulk teeb korra päris krägisevat häält (Joplini võrostus “Mercedes-Benz”).

Armastust selgitatakse loomaliste omamõtloogiliste võrdkujud kaudu (luik, koeralita, metskits, kass). Zootehnika elukutse tõttu eluaeg “eläjidega” kokku puutunud mehe puhul on need kujundid loomulikud ja läbi tunnetatud. Tekstid on kõik haaravalt maalähedased. Tema särav naljasoon lööb välja iiri rahvaviisi “Teddy O’Neal” muganduses “Tädi minnu hüil” (“Tädi luuras mind”), mis tegeleb pealerykkivate vanemate naiste osaga mehe arengus. Häid lokaliseerimisi meenub ka varasemast ajast – Willie Nelsoni “Mona Lisast” sai Jaani esituses “Muna Miina”.

Plaadi mõtteline kese on “Hoitmise lugu”, mis visandab

armastuse puudust inimestes, loomades, kultuuris ja riigis väga laialdaselt. Ja kinnitab veelgi mu tunnet, et Pulk on luuletajana üks lõunaestli parimaid, Kauksi Yllega täiesti võrdne. Lugege bulletti, seal on kogu sõnakunst olemas. Tal ei puudu ka irooniasäde: “Kyik armastust kitvä, suust lindas näil häüss [tatt].” Mure ja valu on ehedad, kuid plaat pole kaeblev, vaid vaatab olukorrale julgelt silma. Ja paljud lood on usnagi tempokad.

Seekordsed kitarrihelid tulevad rõõmsa yllatusena Andre Maakeri varasalvest. Mitmekylgne improvisaator on ennast rahvalike ja platmoilaulude kidrasaate lihtsameelsesse maailma seda liialt stiliseerimata ilusti sisse mõelnud. Mõne muige ta siin-seal kyll poetab, aga see kõlab plaadi sentimentidiga hästi kokku. Koguni kandleliku kõla saab ta kitarrism vahel (“Kantri”, “Murõlik valss”). Pulga pärand kogub uusi tahke. See plaat on elava murdekeele õpik ja tundeasvatuse aabits. Laulkõ`ks perrä!

Lauri Sommer

Saad. Fragile.
Fragile 2004

1995. aastast koos tegutsenud kitarrist Robert Jürjendali, kunstnik Tõnu Talve ning hiljem liitunud trummar Arvo Urbi loov sünergia on läbi aastate andnud häid ja väga häid tulemusi.

Loomisest peale rockmuusika ääremaadel uitava kollektiivi kolmanda helikandja häälestus on eelnenutest optimistlikum ning sellele paigutatud muusika ise elurõõmsam ja rütmikam. Muus osas jätkab “Saad” juba väljakujunenud rada Fragile’i parimate traditsioonide vaimus: Jürjendali elektroonikaga kombineeritud tundlik

ja sugestiivne kitarrimäng, Urbi ruumiline nüansseeriv trummeldamine ning Talve kirka pintsliga ümbrisele üles tähendatud helitaust. Boonusena on plaadiümbrise vahele torgatud ka raamatuke tema töödega mitmetelt live-esinemistelt, mille lehitsemine pakub muusika kõrvale kiiduväärt lisanaudingut.

Ka albumile paigutatud plaade järjestus ja valik ei tekita erilist üllatust – kaks pikemat improviisatsiooni, kamaluga lühemaid ning näpuotsaga värvikaid ja efekteid mosaiikigilde.

Samas ei leia siit varasematele plaatidele omases kirkalt minoorses võtmes improviseeritud pärleid, nagu olid “Kuu lõpp”, “Põhjas” või “Hüvastijätukellad helevalgelt platoolt”. Kaduma kipub ka plaatidel “Manifest” ja “Õunapuu Osakas” tooni andnud kargus ning põhjamaiselt salapärase aura.

Pigem teevad ilma traditsioonilisema ja läbipaistvama helikoega ning äratuntavamalt rockliga seonduvad palad “Ülevane”, “Kodukäija” ja “Nothing to Declare”. Meeldivalt lõdvestab zen-budistlikest meeleoludest kantud õhkõrn ja mediteeriv “Sushi 2003”, millele mõneti maavillase-malt sekundeerib “Äädikakärbestants”.

Kõige vähem vaimust äratavad oma lihtsa rütmimustri ja kergejalge astumise-ga juba peaaegu tantsupõrandale kõlbavad “Külaline” ja “Miss Understanding”.

Plaadi tõeline rosin on aga eelviimane, 12 minuti pikkune hämar ja raskepärane pürgimus vabiseva tipu suunas nimega “Hingab siiski”, kust leiab mitmeid paralleele, muu hulgas ka prantsuse avangardistide lipulaeva Art Zoydi loominguga.

Lõpuks jääb üle tõdeda, et ehkki tandemil Jürjendal-Urbi loomingusse on ilmunud meeleolusid ja suundumusi, mis tuleviku suhtes pisut rahutuks teevad, on “Saad” igati kogemist väärt üllitis pakkumaks endiselt naudingut kollektiivi senistele austajatele.

Urmo Kohv

Suspended Night. Tomasz Stanko Quartet.
ECM 1868

Poola trompetist Tomasz Stanko sai Eesti jazzisõbrale lähedaseks mullu "Jazzkaarel", kus tema ansambel andis imehea kontserdi. Tuttav on tema nimi meil ja mujal siiski juba ammu, sest Stanko on üks neid, kes on aidanud oma intelligentse muusikaga defineerida euroopaliku jazz'i mõistet. Kontserdil Tallinnas esitles Stanko oma eelmist plaati "Soul of Things", käesolev mõjub selle mõttelise järjena isegi, kui see nii mõeldud pole. Ka "Suspended Night" sisaldab pikka variatsioonitsükli, ka siin on Stanko partneriteks noored poola muusikud: Marcin Wasilewski klaveril, Slawomir Kurkiewicz bassil ning Michal Miskiewicz trummidel.

Kuulates Tomasz Stanko mängimas sisult terviklikku "suurvormi", süveneb tema varasematelt plaatidelt jäänud mulje – Stanko pole suur stiilide sula-

taja ja tsiteerija, kellest tänane jazz kubiseb. Tema looming püsib kindlates muusikalistes ja emotsionaalsetes raamides, kus trompetisti rikkalikud kõlavärvid saavad hoopis selgema tähenduse. Stanko on introvertne, mõtisklev muusik, kelle mängus pole ameerikalikku kihutamist ja kelle jaoks on esmatähtis trompeti kõla. Nagu Miles Davisel, algab ka Stanko trompetiheli eikusagilt, kuid võib jõuda väga erinevatesse sihtpunktidesse. Teda on nimetatud poola Milesiks, kuid kui on tegemist niivõrd isikupärase muusikuga, on selline võrdlus austav. Miles Davis oli üks 20. sajandi teise poole jazzisteeetika peamisi kujundajaid, Stankol on selles vallas suuri teeneid Euroopa jazzimaastikul.

Joosep Sang

aprotic. Battery Operated + Made.
(C0C0S0L1DC1T1) CSC008

Kahe Manchesteri elektromehhe koostöö. Battery Operatedile on see juba kolmas plaat, Made on vist rohkem tuntud kui osa

Gescomist. Uue laine *electro*, väga digitaalne, DSP, efektide ja kõikvõimalike äärmiselt kahtlaste helidega "reostatud". Samamoodi kipub aeg-ajalt lagunema ka *electro*'le tüüpiline rütm, millea võiks plaadi juba elektroonilisse avangardi liigitada; üldiselt püsib see aga siiski koos ja lükkab "aproticu" kuhuigi *idm*'i *ultra-nu-electro* ossa. Meenutused kõikvõimalikest teistest stiilidest on muidugi vältimatud (ja teretulnud), nendeta lähekski igavaks. Kui tahate plaadist veel kindlamat ettekujutust, kujutlege Autechret, kes on otsustanud hakata rangemat *electro*-rida ajama (Made muide osales ka tema kureeritud "All Tomorrow's Parties" festivalil). Selline surrogaat-*electro* mind praegu millegipärast eriti ei vaimusta, aga stiili (õigemini stiilide) arengu seisukohalt vist oluline plaat. Iseenesest siiski piisavalt väheütlev, et tüütavaks muutuda...

Erkki Luuk

Language is the most. AGF. Queksilber

Tuntud Berliini naiselektrooniku järjekordne album. Pealkiri ja sisu on kummalises unisoonis, motoks sobiks näiteks keelefilosoofide lahinguhüüd "ükski valdkond ei paku suuremat süvenemisvõimalust ja intellektuaalsemat rahuldust kui tavakeele uurimine"

(P. F. Strawson). AGFi keeleobsessioon on muidugi üldteada, mistõttu see kõik kuigivõrd ei üllata. Olen alati arvanud, et AGF püüdleb oma muusikaga mingi uut liiki süntaksi poole. Lihtsam oleks muidugi eeldada, et ta püüab tavakeele süntaksit võimalikult otse helikeelde ümber panna, mis oleks loomulikult veelgi lootusetum ettevõtmine, aga vähemalt annab see (?) tema muusikale ühe raskesti adutava mõõtmee juurde. *Glitch*, kõikvõimalikud sãmplid, sh palju oma põhiosas identifitseerimatuid tekstikatteid autori enese huulilt, oletatavad välilindistused jne põimuvad küllaltki sujuvateks lugudeks, mille käekiri on eelmise plaadiga "Westernization Completed" sarnane, kuid lood lihtsamad ja üldmulje seetõttu (just oma mõningase sujuva "lihtsuse" tõttu) parem. Samm väiksema isikupära ja suurema kuulatavuse poole, kuigi võib-olla mitte üleüldiselt, vaid ainult eksperimentaalse muusika kontekstis.

Erkki Luuk

HEA LUGEJA!

Oma soovist tellida ajakiri

Muusika

palume teatada aadressil kirilind@estpak.ee või ia@ema.edu.ee
Info telefonidel 640 85 97 või 640 85 99

Otsekorraldus 21 krooni number, 3 numbrit 63 krooni, 6 numbrit 126 krooni. Aastatellimus 230 krooni

NB! Muusika õppijad ja õpetajad saavad Muusika tellida soodushinnaga – 180 krooni aastas, otsekorraldusega 16.40 kuus.

Tallinnas

28. 05 – 12. 06 Festival "Tubin ja tema aeg"

2. 06 kell 15 Magistrikontsert: Aleksandr Mihhailov (bass-bariton) Eesti Muusikaakadeemias

3. 06 kell 17 Magistrikontsert: Kristo Kõo (kitarr) Eesti Muusikaakadeemias

3. 06 kell 19 Keskaegseid tantse ja muusikat: ansambli Kvinterna ja Chorea Historica (Tšehhi) Mustpeade Majas

4. 06 Ansambel Vox Clamantis, Jaan-Eik Tulve (dirigent) Ajaloomuuseumis

4.06 kell 17 Klavessiin²: pooltund barokkmuusikaga. Imbi Tarum ja Reinut Tepp Ajaloomuuseumis

4.06 kell 22 Hillisõhtu raekojas: Armastuse võlu ja vaev. Anne-Liis Poll, Heili Meibaum, Marju Riisikamp, Terje Raidmets, Kaido Välja ja Tõnu Jõesaar

5. 06 Ansambel Vox Clamantis, Jaan-Eik Tulve (dirigent) Dominiiklaste kloostris

5.06 kell 12 Lapsed raekojas: Kiili Kunstide Kooli vanamuusikaansambel Heili Meibaumi ja Kaili Lassi juhendamisel

5.06 kell 17 Valik triosonaate: Heili Meibaum, Marju Riisikamp, Kaido Välja ja Tõnu Jõesaar Ajaloomuuseumis

5. 06 kell 22 Huumorist harduseni: Heili Meibaum, Marju Riisikamp, Uku Joller, Kaido Välja ja Tõnu Jõesaar raekojas

6.06 kell 12 Kuressaare muusikakooli vanamuusikaansambel RONDO Tiiu Maripuu juhendamisel raekojas

6.06 kell 17 (Plokk)flöödiduod: Reet Sukk, Heili Meibaum ja Taavi-Mats Utt Ajaloomuuseumis

6. 06 kell 18 Magistrikontsert: Ana Gema Garcia - Madrid (viul) Eesti Muusikaakadeemias

*

7. 06 kell 18 Magistrikontsert: Julia Semjonova (sopran) Eesti Muusikaakadeemias

9. 06 kell 18 Doktorikontsert: Irina Zahharenkova (klaver) Eesti Muusikaakadeemias

10. ja 13. 06 kell 19 Tšaikovski ooper "Jevgeni Onegin": Rahvusoperi Estonia solistid ja orkester Vene Draamateatris

11. 06 kell 18 Magistrikontsert: Andre Pere (tšello) Eesti

Muusikaakadeemias

11. ja 12. 06 kell 19 Esietendus. Rossini ooper "Sinjor Bruschino": Rahvusoperi Estonia solistid ja orkester Vene Draamateatris

12. 06 Rahvusvaheline noorte jazzlauljate konkurs Nömmel Glehni lossis

12. 06 kell 16 Väravatorni muusika: Hortus Musicus Väravatornis

12. 06 kell 16 Helen Tobias-Duesberg 85: EMA keelpillikvartett, Kaarli kiriku kontsertkoor, Mikk Üleoja (dirigent), TTÜ vilistlaste naiskoor, Maaja Roos (dirigent), Piret Aidulo (orel), Ivo Juul (tšello) Kaarli kirikus

12. 06 kell 16 Magistrikontsert: Signe Lang (klaver) Eesti Muusikaakadeemias

13. 06 kell 17 Akadeemiline kammermuusika Kadrioru lossis: Urmas Vulp (viul), Lille Randma (klaver)

13. 06 kell 18 Kleine Geistliche Konzerte: Voces Musicales, Risto Joost (dirigent) Pireta kloostris

15. 06 kell 19 Hortus Musicus Niguliste kiriku Antoniuse kabelis

16. ja 18. 06 kell 18 Lühiooperite õhtu. Helena Tulve "It Is Getting So Dark" ja Benjamin Britteni "Curlew River": Eesti Filharmoonia Kammerkoor Tallinna Linnateatri Taevalaval

18. 06 kell 19 Farinelli. Kolm kuulsat kontratenorit: Erik Kurmangaliev, Rustam Yavayev, Oleg Ryabets; Tallinna Kammerorkester, Eri Klas (dirigent) Kadrioru pargis

16. 06 kell 19 Tantsu litaania: Ines Maidre (orel), Kaie Körb (tants) Niguliste kirikus

18. 06 kell 19 Aabi Ausmaa (tromboon), Piret Aidulo (orel) Niguliste kirikus

19., 20. ja 21. 06 kell 18 Lühiooperite õhtu. Helena Tulve "It Is Getting So Dark" ja Benjamin Britteni "Curlew River": Eesti Filharmoonia Kammerkoor Tallinna Linnateatri Taevalaval

20. 06 kell 14 Eesti Muusikaakadeemia lõpetajate kontsertaktus Estonia kontserdisaalis

20. 06 kell 17 Angelorum laude digna: vanamuusikaansambel Rondellus Kadrioru lossis

*

21. 06 kell 19 Villu Valdmaa (bariton), Toomas Trass (orel) Niguliste kirikus

25. 06 kell 19 Pirjo Levandi (sopran), Kristel Aer (orel) Niguliste kirikus

27. 06 kell 17 Akadeemiline kammermuusika Kadrioru lossis:

Monika Mattiesen (flööt), Martti Raide (klaver)

27. 06 kell 18 Uitamised: Heli Reimann (saksofon), Markku Mäkinen (klavessiin) Pireta kloostris

*

28. 06 kell 19 Sofia Rubina (vokaal), Aare-Paul Lattik (orel) Niguliste kirikus

30. 06 kell 19 Wachtet auf: vanamuusikaansambel Tallinn Baroque Niguliste kiriku Antoniuse kabelis

Tartus

1. 06 kell 18 Lastekaitsepäeva kontsert: ansambel Noorkuu Lutsu majamuuseumi aias

11.–13. 06 kell 21.30 Webberi rockkooper "Jesus Christ Superstar" Vanemuise suvelaval

15. ja 17. 06 kell 21.30 Webberi rockkooper "Jesus Christ Superstar" Vanemuise suvelaval

16.–20. 06 Tartu Jaani kiriku päevad

16. 06 kell 19 Eesti Rahvameeskoor, Ants Soots (dirigent) Jaani kirikus

18. 06 kell 21 Küberstuudio ja Vox Clamantis Jaani kirikus

18.–20. 06 kell 21.30 Webberi rockkooper "Jesus Christ Superstar" Vanemuise suvelaval

19. 06 kell 18 Jaani-juuli-jazz: Julia Boman (vokaal, kitarr), Jorma Toots (klahvpillid) Tampere Maja hoovis

25. 06 kell 20 Mõnuse suveõhtu – laval ainult mehed: Tõnis Mägi, Mart Sander, Koit Toome, ansambel Noorkuu Sadamateatri suvelaval

26. 06 – 2. 07 Laulunädal "Europa cantat"

26. 06 kell 18 Tartu Laulupidu Tartu laululaval

30. 06 kell 20 Romantilisi šedöövreid: Lasse Joamets (viul), Jouni Suuronen (metsasarv), Tanel Joamets (klaver) Tartu Ülikooli ajaloomuuseumis

Pärnus

12. 06 kell 20 Muusikalised atraksioonid renessansiaja teatris: Hortus Musicus Pärnus, Seegi maja hoovis

21.–24. 06 Rahvusvaheline folkloorifestival "Pärnumaa pirand"

25. 06 kell 19 Pärnu ooperipäevad. Puccini "La Bohème": Läti Rahvusoperi külalisetendus Pärnu kontserdimajas

27. 06 kell 19 Pärnu ooperipäevad. Mozarti "Don Giovanni" Pärnu kontserdimajas

27. 06 – 18. 07 David Oistrachi Festival

Kõikjal üle Eesti

22. 05 – 9. 06 Rahvusvaheline J. Mravinski nimeline muusikafestival Narvas

3. 06 kell 19 Weekend Guitar Trio, Vox Clamantis, Jaan-Eik Tulve (dirigent) Viljandi Pauluse kirikus

5. 06 Võrumaa tantsu- ja laulupidu Kubija laululaval

6. 06 kell 11 Öhtukellad – *Campane a sera*. Arvo Leibur (viul), Heiki Mätlik (kitarr), Terje Terasmaa (vibrafon, kellamäng, *campane*) Jõgeva kiriklas

9. 06 kell 19 Kodumaine viis: Leena Laas (viul), Anto Önnis (löökpillid), Heli Reimann (saksofon), Siim Poll (klaver) Narva Aleksandri kirikus

12. 06 kell 20 Saksofonikvartett SaxEst Narva-Jõesuu Valges pargis

16. 06 kell 19 Euroopa rahvad musitseerivad: Hortus Musicus Narva Aleksandri kirikus

17. 06 kell 20 Lühiooperite õhtu. Helena Tulve "It Is Getting So Dark" ja Benjamin Britteni "Curlew River": Eesti Filharmoonia Kammerkoor Rakvere teatris

19.–24. 06 Suure-Jaani muusikapäevad

21.–22. 06 Festival "Helisev suveöö" Jõgeval

21. 06 kell 21 Riho Sibul – Robert Jürjendal (akustilised kitarrid, *live*-elektroonika) Jõgeval

22. 06 kell 17 Plik kandlemaailma: Kristi Mühling (kannel) Laagnal, Vaivara rahvamajas

22.–27. 06 V ajaloolise klahvpilli- ja orkestrimuusika suvekursus Kohilas

25. 06 kell 19 Filia Sion: Vox Clamantis, Jaan-Eik Tulve (dirigent) Narva Aleksandri kirikus

26. 06 – 3. 07 Muhu tulevikumuusika festival "Juu Jääh" Muhu saarel

26. 06 kell 17 Tantsu litaania: Ines Maidre (orel), Kaie Körb (tants) Räpina kirikus

26. 06 kell 19 Nissi suvemuusika: Tallinna Poistekoore Lydia Rahula (dirigent) Nissi kirikus

Andmed on kontrollitud 16. mail. Juuli ja augusti kontserdiinfot COLLAGE'is avaldamiseks ootame hiljemalt 11. juuniks aadressil kristina@ema.edu.ee

TALLINNA FILHARMOONIA

Tallinna Filharmoonia kuulutab välja
**AVALIKU KONKURSI
VABADELE KOHTADELE
TALLINNA KAMMERORKESTRIS:**

I viiul – orkestrant (2 kohta)
II viiul – orkestrant (2 kohta)
viola – orkestrant (3 kohta)
tšello – kontsertmeister
kontrabass – orkestrant (1 koht)

Konkurss toimub 21. ja 22. juunil 2004
Tallinna Filharmoonias (Toompuiestee 20)

Kirjalik avaldus, elulookirjeldus, haridust tõendav dokument või selle koopia, ülevaade senisest kontserttegevusest ja repertuaarist vabas vormis ning kandidaadi soovil muud tema poolt oluliseks peetavad dokumendid ja materjalid esitada Tallinna Filharmooniasse - Toompuiestee 20, 10149 Tallinn - hiljemalt 7. juunil 2004. a. kell 16.00

Lisainfo: www.filharmoonia.ee/et/right/tko/Konkurss

TALLINNA FILHARMOONIA

Toompuiestee 20, 10149 Tallinn

Tel +372 661 3757 • Fax +372 661 3758

fila@filharmoonia.ee

